

BIBLIOTECA POPULAR DE Cervera
El senyor Ribera Emilia
amb targeta de lector n.º 119 està conforme amb les con-
dicions que imposa el Reglament de la Biblioteca Popular
de Cervera
de Dilluns a divendres
Cervera el 14 de desembre de 1934
Emilia Ribera
Professora
Adreça Puigcaldà Estalvia 10

ORIGEN I CONSOLIDACIÓ DE LA BIBLIOTECA POPULAR DE CERVERA (1931-1939)

ÍNDIX

INTRODUCCIÓ.....	3
1-CONTEXT HISTÒRIC.....	5
1.1 <i>Acció cultural del Consell de cultura a Cervera .....</i>	<i>8</i>
2.- L'ESCOLA DE BIBLIOTECÀRIES.....	9
2.1 <i>Orígens .....</i>	<i>9</i>
2.2 <i>Condicions d'ingrés.....</i>	<i>9</i>
2.3 <i>L'escola .....</i>	<i>10</i>
2.4 <i>El currículum.....</i>	<i>10</i>
2.5 <i>L'escola durant al guerra i la postguerra .....</i>	<i>11</i>
2.6 <i>Les bibliotecàries de Cervera .....</i>	<i>12</i>
3.- CATALOGACIÓ I ORDENACIÓ D' UNA BIBLIOTECA POPULAR	13
3.1 <i>Instal·lació de la biblioteca: .....</i>	<i>13</i>
3.2 <i>Registre, classificació i ubicació. ....</i>	<i>15</i>
4.- NAIXEMENT DE LA BIBLIOTECA POPULAR DE CERVERA	18
4.1 <i>Concurs i resolució de les biblioteques populars .....</i>	<i>18</i>
4.2 <i>Concurs per a la plaça de bibliotecària .....</i>	<i>19</i>
4.3 <i>Inauguració de la biblioteca popular de Cervera .....</i>	<i>20</i>
5.- FUNCIONAMENT DE LA BIBLIOTECA DE CERVERA	21
5.1 <i>Classificació, catalogació i organització de llibres i revistes. ....</i>	<i>21</i>
5.2 <i>El servei de préstec.....</i>	<i>25</i>
5.3 <i>Els horaris .....</i>	<i>26</i>
5.4 <i>Activitats a la biblioteca .....</i>	<i>27</i>
6.- ESTUDI SOCIOLÒGIC DELS USUARIS DE LA BIBLIOTECA POPULAR DE CERVERA.	30
7.-QUÈ LLEGIEN ELS CERVERINS? Treball fet a partir dels dietaris.....	33
8.- EL SERVEI DE BIBLIOTEQUES FILIALS	35
9.- LA BIBLIOTECA DURANT LA GUERRA	40
10.- EL SERVEI DE BIBLIOTEQUES DEL FRONT	44
10.1 <i>Origen , consolidació i desaparició.....</i>	<i>44</i>
10.2 <i>Organització del SBF .....</i>	<i>45</i>
10.3 <i>Procedència dels llibres .....</i>	<i>46</i>
10.4 <i>Les subcentrals. ....</i>	<i>46</i>
10.5 <i>Lectures dels soldats.....</i>	<i>47</i>
11- LA DEPURACIÓ DE LES BIBLIOTEQUES POPULARS.....	50

Origen i consolidació de la Biblioteca Popular de Cervera (1931-1939)

12.- REFENT LA MEMÒRIA	52
<i>12.1 Vivències de la biblioteca popular de Cervera.....</i>	<i>52</i>
<i>12.2 Testimonis d' una època.....</i>	<i>54</i>
13-CONCLUSIONS:	56
14-AGRAÏMENTS	58
15-BIBLIOGRAFIA.....	59
ANNEXOS.....	61

INTRODUCCIÓ

A l'hora de triar el meu treball de recerca vaig valorar diverses possibilitats i finalment em vaig decantar per estudiar l'origen de la Biblioteca Popular instaurada a Cervera a partir del 1934, el seu funcionament i l'impacte que va tenir per una ciutat com Cervera aquest equipament cultural tant important. Els motius que m'han portat a triar aquest tema per al meu treball de recerca són diversos.

Tenia clar que volia fer un treball d'àmbit local, d'arxiu i que estigués d'alguna manera relacionat amb mi de forma personal. Des que era petita he tingut una especial vinculació amb la biblioteca i especialment amb el món dels llibres, m'encantava anar a la secció infantil a llegir i escoltar com la bibliotecària explicava històries fantàstiques, o ens presentava com un petit tresor les novetats que havien arribat a la biblioteca, el plaer de mirar contes plens d'il·lustracions suggeridores i també recordo amb precisió el dia que amb l'escola vam fer una de les nostres habituals visites i allí vam conèixer la Mercè Canela l'escriptora d'aquells llibres que tant m'havien fascinat, era allí amb nosaltres propera i disposada a explicar i descobrir-nos el petit món que hi havia darrere de cada un dels seus llibres.

De fet es podria dir que la lectura ha crescut amb mi, perquè a mesura que m'he anat fent gran, els llibres també és feien més llargs però també més entretinguts i apassionants. A part de la lectura i els llibres a la biblioteca hi ha una altre element que realment em fascina que és l'ambient que es respira allí dins, és un ambient completament diferent a l'exterior, ple de silenci, pau i tranquil·litat, és un espai on et pots passar hores sense adonar-te'n perquè a dins al Biblioteca tot canvia, les olors, les sensacions, les motivacions, les percepcions, el podríem anomenar doncs com un santuari del coneixement, és tant i tant ric que tot el que passa a fora sembla que perdi importància.

Però aquests no són els únics motius que m'han portat a triar aquest tema . Hi ha tingut molt a veure la vinculació personal que va tenir un membre de la meva família amb la biblioteca de la qual molt sovint havia sentit explicar històries, i de com la Biblioteca s'havia convertit en el centre de la seva vida .

Aquesta història juntament amb la meva passió pels llibres i la celebració del 75é aniversari de la Biblioteca que va tenir lloc el 2009 foren el punt de partida i l'inici del meu interès per endinsar-me en l'estudi sobre la Biblioteca Popular en la Cervera dels anys trenta.

Aquest acte de celebració del 75é aniversari, que tingué lloc a l'edifici de l'antiga biblioteca em va servir adonar-me que per molta gent la biblioteca, igual que per a la meva familiar, havia estat més que un espai de lectura havia sigut un lloc de trobada, un espai on gaudir aprenent i on descobrir móns nous que els quedaven molt lluny però que gràcies als llibres s'apropaven una mica a la petita i rural vila de Cervera.

OBJECTIUS

- Conèixer la política cultural del govern de la segona república.
- Estudiar la consolidació de la Xarxa de biblioteques de la Generalitat republicana.
- Conèixer els motius pel qual es va ubicar a Cervera una de les dues biblioteques populars que creà la Generalitat.
- Analitzar el funcionament i l'organització de la biblioteca i conèixer les relacions que mantenia amb la resta de biblioteques de Catalunya.
- Analitzar la seva relació amb l'organització de les Biblioteques del front durant la Guerra Civil.
- Entendre i analitzar que va comportar per Cervera el fet que s'instaurés una biblioteca, la repercussió cultural que va tenir i quines conseqüències se'n van derivar.

PROCEDIMENTS

- Analitzar les dades obtingudes a partir de la creació d'una base de dades feta mitjançant el buidatge d'aquestes
- Treballar amb material d'arxiu
- Llegir els llibres publicats sobre el tema
- Entrevistar persones relacionades amb la biblioteca o amb algun tipus de vinculació amb aquesta
- Utilitzar estadístiques per analitzar dades de caràcter sociològic
- Duu a terme un treball de memòria històrica i de memòria fotogràfica

1-CONTEXT HISTÒRIC

A partir del segle XIX a Catalunya és produí un ressorgiment de la consciència nacional, perduda el 1714 arran del Decret de Nova Planta.

Aquest moviment conegut com a Catalanisme defensava la personalitat política de Catalunya i un model d'estat descentralitzat. Va agrupar opcions molt diverses que anaven des de plantejaments, laics, conservadors, republicans o progressistes.

En els seus inicis aquest moviment va estar liderat per Valentí Almirall, com a opció laica i progressista i el bisbe Torras i Bages que representava els sectors més conservadors i catòlics.

No obstant això les opcions catalanistes no van esdevenir forces polítiques fins a la creació de la Lliga regionalista el 1901 ja que les noves generacions d'intel·lectuals es van desentendre del model apolític i cultural que havia representat Unió Catalanista fins al moment. Així fou doncs com per primera vegada a Barcelona un partit no dinàstic guanyava unes eleccions i dominà la política catalana des del 1901 fins el 1931.

Catalunya a més estava vivint en aquells temps un procés d'industrialització que provocà un augment notable del nombre d'obriers. Aquesta forta agitació i malestar social desembocà en els fets de la Setmana Tràgica.

Aquesta situació de crisis i agitació social juntament amb les reivindicacions catalanistes van provocar que el 12 de desembre 1913 el govern presidit pel conservador Eduardo Dato permetés amb decret a totes les comunitats autònomes mancomunar les diputacions, però Catalunya fou l'única que ho aprofità.

La creació de la Mancomunitat significà la primera oportunitat de Catalunya de realitzar-se en el pla administratiu, assolir l'autogovern des de 1714 i posava fi a molt anys de reivindicacions per tal de crear una diputació, una província única i iniciar un procés de descentralització.

La Mancomunitat de Catalunya fou constituïda el 6 d'abril de 1914 essent el primer president Enric Prat de la Riba fins el 1917, any en que el van succeir Josep Puig i Cadafalch (1917-1924) i durant la dictadura de Primo de Rivera sota les ordres d'Alfons Sala (1924-1925).

Un dels principals objectius de Prat de la Riba era modernitzar el país a partir de la creació d'una xarxa de ferrocarrils, carreteres i camins que permetessin l'accés als diferents municipis, la modernització de l'agricultura i la creació d'una xarxa telefònica que connectava 410 dels 1087 municipis.

En l'àmbit cultural la proposta de la Mancomunitat estava dividida en tres aspectes: en primer lloc, ¹"la recuperació i normalització de la llengua, com a element bàsic de la identitat i cultura catalana; en segon lloc, transformar l'administració per tal de fer-la més eficaç i crear una població activa apta i finalment la modernització pedagògica en tots els àmbits".

La política cultural de la Mancomunitat va permetre doncs que per primera vegada la cultura catalana es desenvolupés amb el suport del poder i no al marge.

La normalització lingüística comportà la implantació de normes ortogràfiques i buscava una certa homogeneïtat en l'ortografia, el lèxic... En aquest àmbit destaca l'obra de Pompeu Fabra i de l'Institut d'Estudis Catalans Pel que fa a la preparació administrativa va destacar l'Escola d'Administració Local o l'Escola de Bibliotecàries i en l'ensenyament professional, l'Escola del treball o l'Escola Superior d'Agricultura. Aquest fet respon a que de fet l'objectiu últim de la Mancomunitat era una profunda renovació pedagògica . I finalment en l'àmbit de les institucions culturals hi ha la biblioteca de Catalunya, com a centre de consulta per a un públic entès, la creació d'una Xarxa de Biblioteques Populares i la creació i conservació de monuments i museus.

Tot aquest seguit d'accions, però responien a un únic objectiu, que era el de posar fi al desinterès educatiu i a l'analfabetisme professional generalitzat a partir de la modernització pedagògica i de la inversió en l'escola pública. Tot i els grans esforços de la societat catalana per preservar les institucions de la Mancomunitat aquesta tan sols durà fins el setembre de 1923, quan es produí el pronunciament militar protagonitzat pel general Miguel Primo de Rivera

Les conseqüències per a Catalunya del cop d'Estat de Primo de Rivera van ser notables, sobretot en el camp de la llengua i la cultura, ja que fou reprimit qualsevol signe catalanista. Tot i que en un primer moment fou la mateixa burgesia qui li donà suport, aquesta en ser testimoni de les seves polítiques anticatalanistes li retirà el favor.

L'any 1930 després d'anys de dictadura, el general Primo de Rivera fou apartat del poder a causa de la creixent oposició a la Dictadura, provocant que el mateix Alfons XIII li retirés la confiança. Així doncs després de les eleccions municipals del 12 d'abril de 1931 és proclamà la segona república espanyola (14 d'abril de 1931) .

A Catalunya la situació era molt complexa ja que calia reorganitzar tota la vida política que havia quedat interrompuda per la dictadura i el punt clau d'aquesta renovació fou la victòria, per majoria absoluta, d'esquerra republicana de Catalunya en unes eleccions amb encara amb sufragi restringit (homes de més de 25 anys).

---

¹ CUGUERÓ I CONHELLO, Maria C.; BOADA I VILALLONGA, Maria Teresa; ALLUÉ I BLANCH, Vicenç. *El servei de biblioteques del front 1936-1939*. Diputació de Barcelona.

Així doncs les condicions polítiques republicanes van afavorir la recuperació dels organismes culturals creats per la Mancomunitat.

El 28 d'abril de 1931 es constituí el primer govern de la Generalitat presidit per Francesc Macià i format per les conselleries de Governació, Economia i Treball, Foment i Agricultura, Sanitat i Beneficència, Finances, Justícia i Dret i finalment Instrucció Pública.

La primera iniciativa de Ventura Gassol, conseller d'Instrucció Pública, fou la de crear el Consell de Cultura (9 de juny de 1931) amb dos objectius clau: ²"la catalanitat, aconseguida per la normalització lingüística, i la democratització centrada a facilitar l'accés a tots els nivells de l'ensenyament amb un sistema de selecció basat en la capacitat individual" .

Aquesta s'organitzà en 5 ponències que van ser: la d'Ensenyament Superior, la d'ensenyament secundari, la d'ensenyament primari, la d'ensenyament tècnic i finalment la d'Arxiu, Biblioteques i Belles Arts. Al cap davant de la qual hi havia Agustí Duran i Sanpere, Josep Xirau, Francesc Martorell, Pau Font de Rubinat, Joan Puig Ferreter i Joaquim Folch i Torres. Com a president s'escollí a Jaume Serra Hunter, com a vicepresident Pompeu Fabra i com a secretari, Alexandre Galí. En la primera sessió del Consell de cultura és nomenà un "conseller-delegat" per a cada ponència que es posaria en relació amb el secretari.

Els consellers- delegats foren escollits per Ventura Gassol i al capdavant de la ponència d'arxius, Biblioteques i Belles Arts fou nomenat Agustí Durant i Sanpere..L' objectiu doncs del consell de Cultura fou el d' impulsar una "REVOLUCIÓ CULTURAL" i d' homenatjar Prat de la Riba i els seus homes que havien donat el primer impuls a la cultura catalana.

Per tal de difondre la cultura i la lectura, la Generalitat va continuar amb la xarxa dels catorze centres de lectura pública creats per la Mancomunitat el 1918, l'anomenat Servei de Biblioteques de la Generalitat (març de 1920) sota les ordres de la Biblioteca de Catalunya i que tenia com a sucursals les biblioteques populars.

Així s'establí un sistema de lectura pública que permetia l'accés a la cultura de la majoria de la població.

La base d'aquest nou sistema van ser les bibliotecàries que amb la seva professionalitat i dedicació van permetre mantenir el servei i modernitzar-lo fins a posar-lo al nivell de les grans biblioteques europees.

El servei de biblioteques de la Generalitat es va mantenir durant la guerra i molts del procediments que incorporà estan vigents encara avui en dia.

Aquest servei s'organitzà sota les ordres de la direcció Tècnica la qual es dividí en el Servei de Biblioteques populars i el Servei de Biblioteques filials i subvencionades les quals eren biblioteques que es nodrien amb lots

---

² CUGUERÓ I CONHELLO, Maria C.;BOADA I VILALLONGA, Maria Teresa; ALLUÉ i BLANCH, Vicenç. *El servei de biblioteques del front 1936-1939*

“semipermanents” de les Biblioteques Populars i van tenir un paper clau en l'organització del servei de Biblioteques del front.

L'acció duta a terme pel Consell de Cultura fou molt àmplia, però una de les més importants fou l'elaboració de la Llei de Servei del Patrimoni Històric, Artístic i Científic (PHAC). Aquest es va estructurar en cinc seccions: la secció de Biblioteques, la Secció d'Arxius, la Secció de Museus, la Secció de Monument i la Secció d'Excavacions. Aquesta llei no pretenia eliminar els organismes ja existents si no que en garantia la continuïtat amb les seccions més afins. Però aquesta, al igual que totes les mesures impulsades per la Generalitat, foren interrompudes per l'esclat de la guerra civil l'any 1936.

L'any 1939, amb la victòria de Franco és produït una situació favorable a les forces de la dreta, catòliques, oligàrquiques i centrípetes i moltes d'aquestes institucions van desaparèixer.

1.1 Acció cultural del Consell de cultura a Cervera

El 13 d'Octubre de 1931 Agustí Duran i Sanpere, conseller-delegat de la Ponència d'Arxius, Biblioteques i Belles Arts presentà un projecte d'organització dels arxius documentals de Catalunya, fet que culminava la feina feta pels ponents de la 7a sessió del Consell de Cultura en que Jordi Rubió i Balaguer ja havia posat unes primeres normes referents als arxius, Biblioteques i Belles Arts. Així doncs el fet que fos Agustí Duran i Sanpere qui proposés l'organització dels arxius de Catalunya, i la relació que aquest tenia amb la seva ciutat natal, Cervera, van influir perquè fos l'arxiu d'aquesta ciutat l'escullit com a model d'Arxiu Comarcal.

Precisament feia poc temps que l'ajuntament de Cervera havia demanat ajuda a la Generalitat per tal d'instal·lar-lo correctament i demanaven la creació d'un patronat protector de l'Arxiu, dependent de la Generalitat i una col·laboració econòmica per crear el càrrec d'arxiver i una biblioteca auxiliar que assegurés la continuïtat de l'arxiu.

Aquesta petició fou traslladada a la ponència d'Arxius, Biblioteques i Belles Arts per tal que ho proposessin al consell de cultura. Finalment el 26 d'Octubre de 1931 foren concedides totes aquestes demandes i es creava el Patronat de l'Arxiu Històric de Cervera presidit pel president de la Generalitat i amb la vicepresidència per l'alcalde de Cervera, que en aquell moment era Francesc Domènech.

A més tindria com a vocal el diputat Pere Coromines, Agustí Duran i Sanpere, Mn Antoni Font, un delegat del centre Obrer Instructiu d'Unió Republicana, un delegat del Casal Català, un representant dels mestres, el notari Josep Gramunt i el fuster-ebenista Manuel Padrós.

Finalment el 8 de gener de 1932 fou nomenat Frederic Gómez Grau arxiver de l'Arxiu Històric de Cervera, amb un sou de 3500 pts, el qual tindria un paper molt important en la futura biblioteca popular que s'instal·laria al mateix edifici de l'arxiu.

2.- L'ESCOLA DE BIBLIOTECÀRIES

L'Escola de Bibliotecàries fou una de les escoles amb els millors especialistes del moment, gaudia d'un gran prestigi i donà un gran impuls per al procés d'emancipació de la dona. Hi havia una relació molt pròxima entre professor i alumna degut al reduït nombre d'alumnes que hi havia a les classes

2.1 Origen

L'escola de Bibliotecàries fou creada el 2 de juliol de 1930 per la Diputació de Barcelona com a continuadora de l'escola superior de Bibliotecàries creada el 1915 per la Mancomunitat i suprimida durant els anys de la dictadura i substituïda per l' Escuela Superior para la Mujer.

Des de que l'escola fou instaurada per la Mancomunitat 223 alumnes van passar per la carrera de bibliotecària i 106 van obtenir el títol reglamentari.

El principal objectiu de l'Escola de Bibliotecàries era formar personal tècnic femení per a les biblioteques populars de la Generalitat, de personal auxiliar i en general s'ocupava de la formació de tota aquella gent que haguessin d'ocupar algun lloc com el servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya.

El títol obtingut a l'Escola era l'únic vàlid per als concursos que convocava la Generalitat per a ocupar les biblioteques i era reconegut per un gran nombre d'empreses i particulars ja que recorrien a les estudiants de l'Escola per ocupar llocs de treball qualificats. Tot i que en aquella època la majoria de llocs de treball es trobaven fora de la ciutat de Barcelona

2.2 Condicions d'ingrés

Per entrar a l'Escola de Bibliotecàries calia realitzar un examen d'ingrés, el qual tenia lloc la segona quinzena de juny i de setembre (aquelles que no haguessin entrat a la primera), on s'havia de demostrar que es tenia coneixements d'Història, psicologia, geografia, lògica matemàtiques, ciències físiques i ciències naturals equivalents als que s'obtenen a l'ensenyament secundari i s'havia de demostrar que es dominava el català, el castellà el francès i que es tenia nocions d'una altra llengua estrangera, es recomanava que fos l'alemany o l'anglès ja que molts textos científics estaven escrits en aquestes llengües.

No es permetia l'ingrés a aquelles noies menors de 16 anys i no es recomanava que ho fessin aquelles majors de trenta-cinc que no tinguessin experiència d'algun tipus en biblioteques i les que tinguessin algun problema de visió o oïda.

El tribunal encarregat de puntuar els exàmens estava format per 3 professors que tenien dret a donar caràcter eliminatori a qualsevol de les preguntes orals o escrites.

Els noms de alumnes admeses eren publicats en una llista i la que tenia la millor nota li era concedida la matrícula d'honor en totes les assignatures del primer curs.

2.3 L'escola

La matrícula d'ingrés era de 20 pessetes a més de les pòlisses de l'estat i la Generalitat, cada assignatura valia 10 pessetes i pels exàmens de revàlida s'havien d'abonar 150 pessetes.

L'„escola concedia a més 2 beques de 1000 pessetes, una fou establerta per la Mancomunitat el 1917 per l'Ajuntament i l'altra per la Diputació el 1923, per tal d'adquirir una beca calia enviar una instància sol·licitant-la al director de l'Escola.

1-Alumnes de l'Escola de Bibliotecàries. Font.Carmen Sobrevila

El curs començava a principis d'Octubre i s'acabava a finals de maig, a més per Nadal tenien 3 setmanes de vacances, per Setmana Santa 5 dies i els diumenges i dies festius l'escola sempre estava tancada.

Les classes eren al matí (de 8.30 a 13.30) ja que així a les tardes les alumnes es podien dedicar a aprendre una llengua estrangera o assistir a cursos varis.

Els exàmens tenien lloc la segona quinzena de juny o de setembre i a l'hora de puntuar una assignatura es tenia en compte el resultat dels exàmens (nota màxima un 10) i el treball que hagués realitzat l'alumna durant el curs. Era obligatori repetir el curs si es susprenien 2 o més assignatures i si només en quedava una de suspesa l'alumna en qüestió s'havia d'esperar al setembre per examinar-se.

Un dels altres punts importants a l'Escola de Bibliotecàries era l'assistència, la qual era obligatòria i també la puntualitat a les classes, ja que un cop aquestes eren començades no es podia entrar a l'aula. Un excés d'irregularitat en l'assistència podia comportar una prohibició d'examen.

No obstant això per tal d'obtenir el títol les alumnes s'havien de presentar als exàmens de revàlida.

Aquests eren avaluats per un tribunal de 5 professors i constava d'una primera part d'exercicis pràctics de catalogació i classificació, en segon lloc hi havia un seguit de preguntes sobre les matèries estudiades a la carrera i finalment un examen d'idiomes.

Al igual que en els exàmens d'accés les alumnes aprovades sortien publicades en una llista i la que tenia millor nota tenia dret a l'expedició del títol lliure de drets.

2.4 El currículum

La carrera de bibliotecària tenia una durada de 3 anys, tenien una gran importància les llengües clàssiques ja que es tractava d'uns estudis de caràcter humanista.

Les alumnes havien de realitzar dos cursos d'Història de la Civilització i un de Principis i desenrotllament històric de les ciències, aquestes assignatures

servien per que les alumnes estructurassin totes els coneixements previs que ja tenien i els ampliessin.

També era molt important tenir una bona base en l'àmbit de la literatura i l'art sobretot modern i contemporani.

A la història de Catalunya només si dedicaven 3 hores el primer any i les assignatures de caràcter tècnic es duïen a terme de forma pràctica, es treballava damunt de bibliografies i catàlegs i per dur a terme la restauració de llibres les alumnes tenien al seu servei un laboratori sempre que fos sota la supervisió del professor .

Així doncs aquests estudis eren la base per treballar de bibliotecària i per una major especialització posterior.

Tot i que els idiomes no formaven part del currículum era molt important el seu coneixement i formaven part dels exàmens de revàlida en que al igual que en el d'ingrés s'havia de demostrar que es dominava el català, el castellà, el francès i que es tenia nocions d'una altra llengua estrangera.

Les pràctiques eren una de les parts més important de la carrera de bibliotecària i estaven sota les ordres de la Direcció Tècnica de biblioteques.

2-Graduació de la generació 1931-1933.Font:Carmen Sobrevila.

Aquestes eren realitzades durant tot el tercer curs i es dividien en dos parts. Durant la primera part del curs aquestes es duïen a terme a la sala de treball de l'Escola i a la biblioteca de Catalunya, a la biblioteca de l'Escola del Treball, a la biblioteca de l'escola de les bibliotecàries i a les biblioteques populars de Catalunya en la que l'alumna havia de realitzar una tasca de catalogació, classificació i ordenació de llibres i revistes i en la que s'avaluava la

intel·ligència, la pulcritud la rapidesa i l'eficàcia de l'alumna i era en la segona part del curs quan les alumnes realitzaven les seves pràctiques en biblioteques on duïen a terme un treball útil. Aquesta segona part de la pràctica pretenia que les alumnes es relacionessin amb el que realment els esperava quan s'incorporessin al món laboral.

A més les alumnes havien de redactar una memòria durant les pràctiques sobre alguna qüestió professional que havia de ser lliurada el mes de maig i que si era insuficient significava la repetició del curs de pràctiques.

2.5 L'escola durant al guerra i la postguerra

Tot i els intensos bombardeigs que es produïren a Barcelona durant la guerra l'escola continuà oberta gràcies a l'esforç de tots aquelles persones que encara creïen en Catalunya i especialment a Jordi Rubió el qual estigué sempre molt compromès i lluità fins al final rebutjant fins i tot llocs de treball a l'estranger.

3-Noces d'argent de les alumnes de l'escola de bibliotecàries 1958.Font :Carmen Sobrevila

El sentiment que unia a totes aquelles alumnes i professors de l'Escola de Bibliotecàries era tan intens que aquestes es van continuar reunint per commemorar aniversaris i recordar bons moments d'aquella ja passada etapa.

2.6 Les bibliotecàries de Cervera

La biblioteca de Cervera fou inaugurada amb Mercè Masvidal Coll com a directora, títol que ostentà del 1934 fins el 1942, quan es traslladà a Barcelona per motius personals, Roser Lleó com a auxiliar del 1934 fins el 31 de maig de 1936 després de treballar-hi 2 anys en plena dedicació i Emília Rivera com a subalterna.

També van passar per la BPC Teresa Malagelada i Teresa Cabanach l'any 1937. L'any 1938 hi van ser nomenades com a interines Ramona Masvidal Salavert i Carme Teixidó Ripoll i l'any 1939 hi treballà la Josefina Portella.

Per la subcentral de biblioteques del front van ser nomenada Maria Ponjoan i Mª Felipa Espanyol.

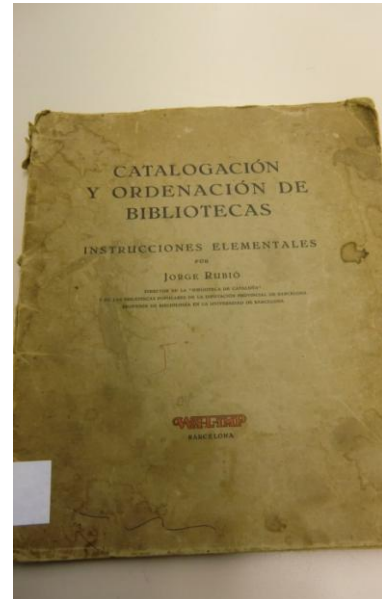
4-Personal de la Biblioteca Popular de Cervera. R. Lleó, F. Gómez, M. Masvidal, E. Rivera, dona de la neteja (d'esq. a dreta). Font pròpia

Pel que fa a les alumnes de l'escola que van realitzar les seves pràctiques o alguna substitució a la biblioteca de Cervera van ser la Maria Ponjoan, la qual arribà el 5 de març de 1934 com alumna de pràctiques i si va estar fins el 25 de març després de deixar constància als anuaris, la Maria Mercè Rossell que va iniciar les pràctiques el dijous 2 de maig de 1935 i les va finalitzar el dia 22 marxant amb un molt bon record de la biblioteca de Cervera, els seus lectors i de les bibliotecàries. I el 1937 Montserrat Casamada i Fus i Francesca Anglada Samper.

3.- CATALOGACIÓ I ORDENACIÓ D' UNA BIBLIOTECA POPULAR

Les instruccions elementals que s'expliquen a continuació formen part de la publicació que Jordi Rubió i Balaguer va realitzar amb la intenció d'organitzar un competent sistema de biblioteques limitat no només a l'àmbit català sinó també a nivell estatal i es per això que es publicà tan en català com en castellà(**ANNEX 1**).

El que pretenia Jordi Rubió era donar més eficiència a les biblioteques a partir d'un mètode basat en l'experiència assolida a l'Escola Superior de Bibliotecàries per tal d'evitar que les biblioteques es convertissin en ³“cementiris de la ciència antiga” i esdevinguessin un “centre intel·lectual on es forgessin les noves ànimes”.

5-Catalogació y ordenación de una biblioteca popular de Jordi Rubió i Balaguer.Font pròpia

3.1 Instal·lació de la biblioteca:

El local

El caràcter d' una biblioteca venia condicionat pel disseny arquitectònic i pel bibliotecari i és per això que sempre s'havia de procurar per la dignitat del local i era molt important establir una cooperació entre el criteri del bibliotecari i el de l'arquitecte.

Pel que fa a les dimensions calia tenir en compte que cada lector disposés d'un metre quadrat i mig i per tal d'assegurar una bona il·luminació, factor primordial per a una bona lectura, era recomanable que a part de les llums del sostre cada taula disposés de llums elèctriques amb pany de la llum individual. Per tal de millorar la il·luminació era preferible doncs evitar els tons foscos als sostres i parets.

Finalment el paviment havia de ser de linòleum o de conglomerat de suro per tal d'evitar el soroll de passes.

Mobiliari

El mobiliari havia de ser sòlid, compacte, fàcil de netejar, de tons clars i simples.

Es recomanaven les taules rectangulars (capacitat per 2 o 4 lectors) amb una altura de 0,76cm i una amplada de 0,90 cm, era molt important que les cadires portessin peus de goma per evitar soroll.

6-Prestatgeria de 6 nivells. Altura 2,25mAmple 1m.Font:Catalogación i ordenación de bibliotecas de Jordi Rubió i Balaguer

³ Font: RUBIÓ I BALAGUER, JORDI. *Como se organiza y cataloga una biblioteca*,

Les prestatgeries dels dipòsits era recomanable que fossin de ferro, mentre que per a la sala de lectura eren més apropiades les de fustes ja que combinaven millor amb el conjunt del mobiliari.

Librería de acero, a dos caras, con estantes de madera o metálicos. Modelo de las Forjas de Strasbourg. Ancho, 2,10 m. Profundidad, 0,40 m.

8-Llibreria de dos cares de fusta o metàlica Font: **Catalogación i ordenación de bibliotecas de Jordi Rubió i Balaguer**

Era molt important que aquestes no tinguessin cap vidriera ni porta, excepte per als llibres especials, ja que l'accés al llibre havia de ser completament lliure i es per això que també era preferible que les prestatgeries fossin d'una alçada màxima de 2,10 metres i amb cremallera mòbil al llarg per tal de dipositar 7 prestatgeries adaptables.

Per a les revistes i publicacions periòdiques es recomanava un moble especial de fusta que permetia la col·locació vertical d'aquest tipus de publicacions, mentre que per als atlas o llibres de grans dimensions era apropiada la construcció d'un moble que contingues compartiments horitzontals.

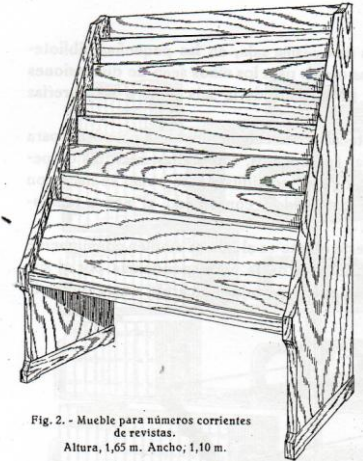

Fig. 2. - Mueble para números corrientes de revistas. Altura, 1,65 m. Ancho, 1,10 m.

7-Moble per col·locar revistes Font: **Catalogación i ordenación de bibliotecas de Jordi Rubió i Balaguer.**

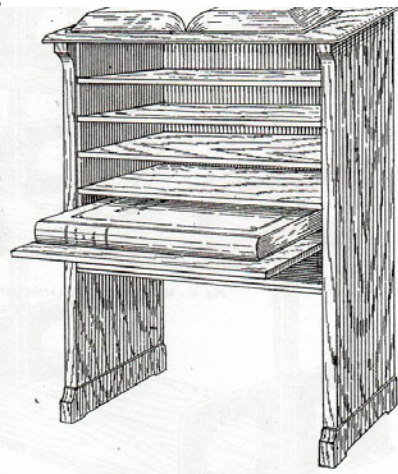

Fig. 3. - Mueble con estantes horizontales móviles.

9-Moble amb prestatgeries mòbils Font: **Catalogación i ordenación de bibliotecas de Jordi Rubió i Balaguer**

Finalment aquell material que no podia ser catalogat individualment com fotos, prospectes, notes de premsa s'aconsellava l'ús de caixes de cartró.

Per aquelles biblioteques obertes al públic era recomanable també la creació d'una taula amb dimensions suficients per tal de dipositar els llibres tornats i pels papers necessaris.

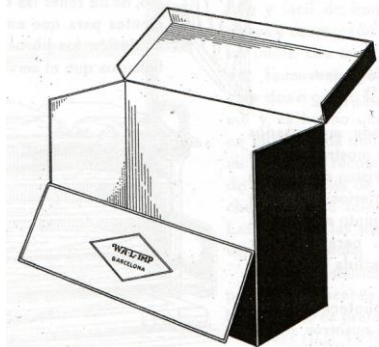
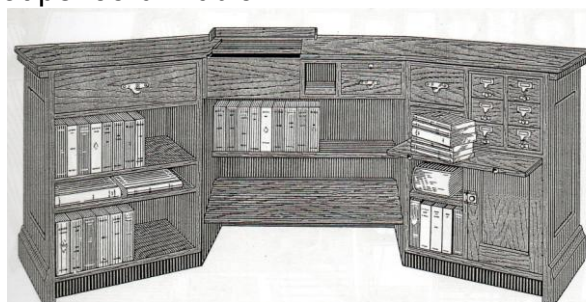

Fig. 4. - Modelo de caja de cartón para la ordenación vertical de prospectos, fotografías, etc.

10-Model de caixa de cartró per a l'ordenació de retalls, revistes... Font: **Catalogación i ordenación de bibliotecas de Jordi Rubió i Balaguer**

El model americà en forma de U i dotat per la part interior amb molts calaixos era el més recomanat per Jordi Rubió.

11-Model de taula per al servei de préstec Font: **Catalogación i ordenación de bibliotecas de Jordi Rubió i Balaguer**

Les parts de que havia de constar una biblioteca eren: la sala de referència, on s'hi podien trobar els catàlegs i aquells llibres de lliure consulta, la secció de revistes i periòdics, la zona de préstec i la secció infantil per a la qual era recomanable l'ús de taules de dimensions reduïdes col·locades de forma conjunta just al davant de les prestatgeries corresponents.

3.2 Registre, classificació i ubicació.

A detailed ledger table for book registration. The columns are organized into several groups: 'OBRAS' (subdivided into Compra, Cambio, Donas Ives), 'VOLÚMENES' (subdivided into Compra, Cambio, Donas Ives), 'FOLLETOS' (subdivided into Compra, Cambio, Donas Ives), 'FORMATOS' (subdivided into Fol., L., S., Il.), 'Signa' (subdivided into Signa, Ives), 'PROCEDENCIA', 'PRECIO' (subdivided into Pesetas, Cént.), and 'Fecha' (subdivided into Día, Mes, Año). There is also a 'Folio' column at the top right and a 'Suma anterior' column on the far left.

12-Model de llibre de registre (dreta) Font: Catalogación i ordenación de bibliotecas de Jordi Rubió i Balaguer

Quan arribava un llibre a la biblioteca calia inscriure'l al llibre de registre ja que així podien controlar tot allò relacionat amb l'entrada d'un volum com ara la procedència, el cost, la data d'adquisició...A més el llibre de registre era utilitzat a la hora de realitzar les estadístiques ja que permetia conèixer ràpidament el fons del que disposava la biblioteca, el

seu cost total i la quantitat de diners invertida en l'enquadernació d'aquests.

El model de llibre de registre usat a la Biblioteca de Catalunya i a les biblioteques populars de la Mancomunitat ens permetia conèixer la data en que el lot de llibres va ser registrat, el número d'entrada el qual era diferent a cada llibre i revista encara que formessin part del mateix lot. Aquest

A registration form with the following structure: 'AÑO' at the top left; 'FECHA' (subdivided into Día and Mes) and 'Número de entrada' in the top row; and 'AUTOR Y TÍTULO' in the rightmost column. The table has multiple rows for data entry.

Fig. 5. - Modelo de libro registro (mitad de la izquierda).

número a més era inscrit a la tapa del llibre corresponent facilitant-ne així qualsevol informació.

Al llibre de registre també hi havia d'haver especificat l'autor, el títol de l'obra i el lloc i la data d'impressió (tan sols podia ocupar una línia).

Finalment calia especificar si el llibre en concret era una obra, un volum o un follet (llibre de menys de 100 pàgines). Era molt important sumà cada columna abans de canviar de pàgina per tal d'evitar errors a l'hora de fer les estadístiques i per complementar la última columna de la fulla del llibre de registre que era la de Format en la que s'especificava la procedència del llibre (nom del venedor), la signatura de la bibliotecària que havia fet el registre, el preu d'aquest i el format.

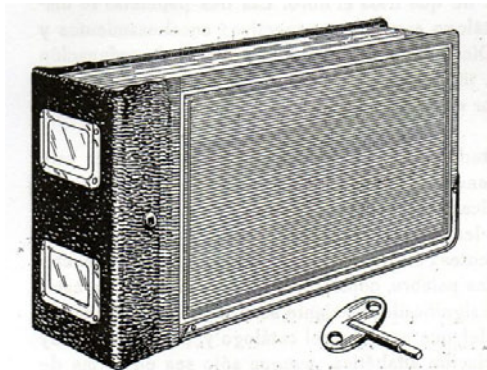
13-Model de llibre de registre (esquerra). Font: Catalogación i ordenación de bibliotecas de Jordi Rubió i Balaguer

Els catàlegs

L'objectiu del catàleg era molt similar al de l'índex de llibres, ja que tots dos tenien com a objectiu facilitar al lector la recerca del llibre desitjat.

Hi havia tres tipus de catàlegs; el que ens permetia saber quants llibres d'un mateix autor tenia la biblioteca i on trobar-los, l'anomenat catàleg d'Autors; el catàleg de matèries que indicava quins llibres hi havia sobre un tema determinat, i finalment el catàleg topogràfic per saber en quin ordre estaven col·locats a les prestatgeries.

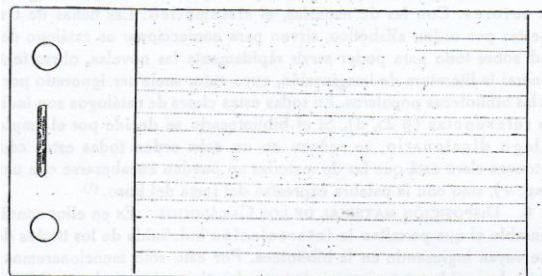
14-Llibre de fitxes Font: Catalogación i ordenación de bibliotecas de Jordi Rubió i Balaguer

Per tal de realitzar una bona catalogació de la biblioteca, de cada llibre s'escrivia una fitxa amb diferent començament, en una primer si posava l'autor, en l'altra la primera paraula del títol que no fos article i en la tercera la temàtica del llibre. Aquestes tres fitxes eren col·locades alfabèticament dins del catàleg segons l'encapçalament.

Tot i que aquest sistema de catalogació presentava avantatges com la universalitat i la facilitat del sistema alfabètic també tenia inconvenients com ara la dificultat d'expressar amb una sola paraula la temàtica d'un llibre que segurament no era la mateixa que el lector esperava trobar.

A més les temàtiques semblants quedaven separades a causa de l'ordre alfabètic i finalment la diferència de criteris podia provocar que obres que havien d'estar juntes acabessin dispersades. Era per això que calia que el catàleg d'autors i de matèries disposessin d'un bon índex alfabètic on sortissin especificades totes les matèries que s'hi podien trobar.

Era recomanable també que el format del catàleg no fos en forma de llibre sinó de cèdules individuals ja que aquestes s'havien d'anar intercalant amb les fitxes dels nou llibres.

15-Model de fitxa .Font: Catalogación i ordenación de bibliotecas de Jordi Rubió i Balaguer

La classificació:

En una biblioteca sense catàleg de matèries era molt fàcil que els llibres s'amunteguessin a les prestatgeries sense que els lectors advertissin la presència d'aquests, és per això que era tan important trobar un bon sistema de classificació.

Els principals sistemes de classificació europeus eren: El sistema Brunet en que es divideixen els llibres en 5 temàtiques, tot i això aquest sistema era més apte per a llibreries, la classificació del British Museum amb un elevat nivell d'especialització, el sistema de Otto Hartwig basat en la notacions de lletres, la Subject classification de Brown, el sistema de la biblioteca del congrés i

finalment hi havia el sistema de classificació decimal ideada per Melvil Dewey que s'utilitzà en les biblioteques populars de Catalunya i el qual explicaré més endavant.

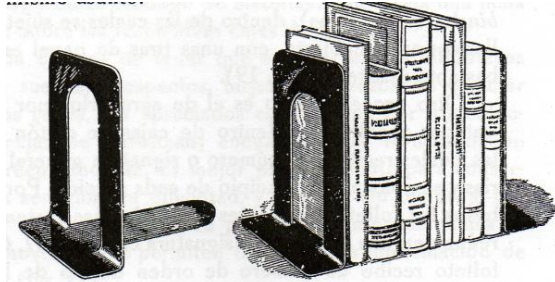
La ubicació

Per a col·locar els llibres a les prestatgeries es podia seguir tres criteris.

Donar a cada volum un lloc fix en un armari determinat, ordenar-los segons el número que tenien a l'inventari o finalment, la més recomanada, ordenar-los igual que en el catàleg sistemàtic de manera que el lector pogués accedir ràpidament al llibre que buscava.

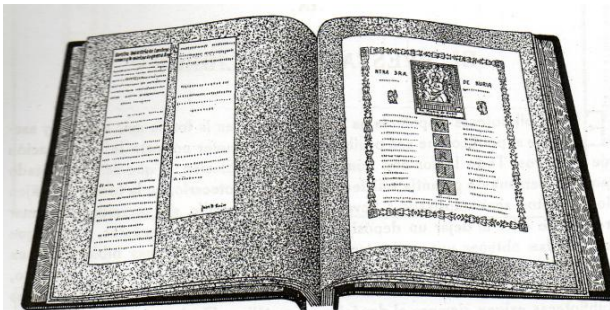
Va ser precisament aquest el sistema que s'aplicà a les biblioteques popular de Catalunya, en que els llibres estaven a l'abast de tothom.

Seguint aquest últim sistema els llibres s'havien de col·locar de dalt a baix i d'esquerra a dreta tenint en compte l'ordre de l'assignatura que portaven imprès en el lloc a més també es recomanava l'ús d'aguanta llibres per tal d'evitar que es tombessin a les prestatgeries.

16-Aguanta llibres per una biblioteca.

Font: *Catalogación i ordenación de bibliotecas* de Jordi Rubió i Balaguer

17-Llibre de fulles sueltas per arxivar retalls de diaris, revistes, etc. Font: *Catalogación i ordenación de bibliotecas* de Jordi Rubió i Balaguer

En cas d'haver d'arxivar articles de revistes o de periòdics s'havien de col·locar en fulles de paper individuals i enquadrar-los amb tapes movibles per tal de facilitar la intercalació dels diferents retalls.

4.- NAIXEMENT DE LA BIBLIOTECA POPULAR DE CERVERA

El primers tempteig de la Biblioteca de Cervera es donà entre els anys 1914 i 1919 quan el Sr. Duran i Sanpere va donar a conèixer a les autoritats locals el projecte d'ubicació d'una biblioteca a la ciutat.

Aquest primer projecte de biblioteca estava basat en les donacions de llibres, la més important de les quals fou la de Ramón D'Alós-Mones, secretari redactor de l'Institut d'Estudis Catalans i la de la Biblioteca Auxiliar d'Arxiu després de l'insistent demanda del Sr. Duran i Sanpere.

Però no es tornà a reactivar fins el 1923 quant l'Ajuntament de Cervera intentà obtenir sense èxit una plaça de Biblioteca. Fet que fou durament criticat per part d'Agustí Duran i Sanpere ja que considera una vergonya que Cervera es deixes perdre una oportunitat com aquesta. En una carta a l'arxiver Gómez el Sr.Duran mostrà la seva ferma voluntat per aconseguir-la amb una de les frases on digué textualment ⁴“De totes maneres parlaré amb l'amic Jordi Rubió per si ell hi veu més clar”.

I finalment el 1931 amb l' inici del govern de la Generalitat i la complerta Obra de Cultura es van donar les condicions idònies per a l'obtenció de la biblioteca Popular a Cervera. Precisament fou el mateix Antoni Duran i Sanpere qui redactà i omplí els documents que l'ajuntament havia de presentar per al concurs.

Aquests documents eren l'esborrany de la sol·licitud per ser admès al concurs convocat per al Generalitat, un manuscrit d' Agustí Duran i Sanpere on descrivia el veïnatge de la biblioteca i l'arxiu i un ofici de l'arquitecte Municipal de Cervera en el que constava el lliurament d'una còpia del projecte al Sr. Duran.

Així doncs un cop celebrat el concurs, les bases del qual estan explicades més endavant, la concessió de la biblioteca es va celebrar el dia 23 d'abril del 1933 en un acte en el que assistiren les personalitats més importants de la cultura i la política catalana.

4.1 Concurs i resolució de les biblioteques populars

En la sessió del 19 d'Octubre de 1931 el Consell de la Generalitat de Catalunya va establir les bases del concurs públic per a la concessió de dues biblioteques populars obert a tots els municipis de Catalunya(**ANNEX 2**) .

Les bases del concurs establien que s'hi podien presentar tots els municipis cap de partit que tinguessin més de cinc mil habitants .

El termini de presentació de propostes ve quedar fixat pel 15 de novembre de 1931 i es va anunciar que les despeses inicials de les noves biblioteques serien assumides pel pressupost de la Generalitat.

---

⁴ Font: ALEGRE BATLLE, Àgata, "Agustí Duran i Sanpere i els orígens de la bibliotecapopular: aproximació histórico-social(1914-1934), dins Miscel·lània Cerverina VI (1988), pàg 175-183

A part de les condicions generals que havia de tenir la ciutat també es van especificar les característiques de que havia de gaudir el local de les dos noves biblioteques. Un dels principals punts era que; havia de ser un local independent que tingués comunicació directa amb el carrer i on a més d'instal·lar-hi la biblioteca hi hagués una sala de conferències, les dimensions del local havien de garantir que cada lector disposés de com a mínim de 2,30 metres quadrats i a més l'edifici havia de tenir el servei d'aigua, llum i gas.

Segons l'anuari de les Biblioteques populars del 1931 al concurs s'hi van presentar les ciutats de Badalona, Lleida, Vilafranca, Balaguer, Cervera i Palafrugell.

Finalment el 5 de desembre de 1931 el govern de la Generalitat va donar a conèixer l'esperada resolució del concurs(**ANNEX 3**).

Després d'analitzar les propostes de cada ciutat i avaluar en quina era més urgent d'instal·lar-hi una equipament cultural (Biblioteca Popular), el govern de la Generalitat decidí que les dues noves biblioteques populars serien ubicades a Vilafranca del Penedès i Cervera

Tot i això el govern es va comprometre a continuaria estudiant la instal·lació d'una biblioteca al pis noble de l'edifici de l'hospital de Santa Maria proposat per l'ajuntament de Lleida i recomanà a l'ajuntament de Balaguer que millorés les condicions del local ofert o que es fes càrrec de les despeses de restauració i adaptació.

Fou a partir d'aquest moment en que es va començar a treballar en la organització de les futures biblioteques que no foren inaugurades fins el 1934.

4.2 Concurs per a la plaça de bibliotecària

El dia 30 de Juny de 1933 van sortir publicades les bases del concurs de Bibliotecàries(**ANNEX 4**) en les que hi havia vacants les places de directora de la biblioteca Popular de Pineda, Tortosa, Cervera i Vilafranca del Penedès i les d'auxiliar per a les biblioteques Populars de Sallent, Tarragona, Granollers, Manresa, Ulldecona, Vic, Tortosa, Cervera, Canet de Mar i Vilafranca del Penedès.

Amb un salari de 3500 pts. per a la plaça de directora i de 3000 per l'auxiliar els quals serien pagats a partir de les partides 775, 790, 794,769, 772, 779, 781, 783 ,787, 791 del pressupost d'aquell any.

Aquest concurs estava obert a totes aquelles bibliotecàries amb el títol de l'Escola de Bibliotecàries i aquelles que ja estiguessin exercint, havien de presentar a més el títol de pràctiques reglamentari. Totes aquelles bibliotecàries interessades havien d'enviar els documents anteriors en una instància al President de la Generalitat on s'hi adjuntes una relació dels mèrits obtinguts i dels títols professionals juntament amb una copia simple de cada document.

A més les candidates van ser cridades per realitzar un seguit d'exercicis que serien avaluats pel següent tribunal.

El tribunal estava compost pel Senyor Conseller de Cultura, el Director del Servei de Biblioteques de la Generalitat, un Professor de l'Escola de Bibliotecàries elegit pel director d'aquesta i dos membres del consell de cultura elegits pel president.

La resolució del concurs sortí publicada el 19 d'Agost de 1933 al Butlletí Oficial de la Generalitat(**ANNEX 5**).

Les bibliotecàries amb més mèrits i amb millors resultats als exercicis van tenir dret a elegir quina de les places de les que hi havia vacants volien ocupar.

4.3 Inauguració de la biblioteca popular de Cervera

Les bibliotecàries de la biblioteca popular de Cervera, Mercè Masvidal i Roser Lleó, van arribar a la ciutat de Cervera el dijous 1 de febrer de 1934 i van ser rebudes pel Sr. Gomez, arxiver, el qual les va conduir cap a la biblioteca on els hi esperaven 43 paquets de llibres per col·locar.

18-Sala de lectura de la BPC. Font: Segarra núm154.Any 2009

Durant el dia van rebre a més la visita de Mn Arques, el Sr. Gramunt, del Sr. Pedrós representant del patronat de la biblioteca i també les visitaren dues professores d'institut, que els hi van manifestar la gran il·lusió que tenien els cerverins per que s'obris la biblioteca per la qual tan havien treballat.

Els dies següents les bibliotecàries van estar treballant en l'ordenació i catalogació dels llibres i sovint veien la seva tasca interrompuda per la visita dels més curiosos.

Els paletes i els fusters van estar treballant fins a l'últim moment per tal que la biblioteca estigues a punt pel dia assenyalat per la seva obertura.

La biblioteca popular de Cervera fou inaugurada per la Festa del Sant Misteri, el dimarts 6 de febrer de 1934 ,davant d'una gran expectació per part dels cerverins(**ANNEX 6**).

Origen i consolidació de la Biblioteca Popular de Cervera (1931-1939)

Tal com es cita en els dietari de les bibliotecàries aquestes es van aixecar ben d'hora per acabar de retocar els últims detalls i poder anar a rebre les companyes de l'escola de bibliotecàries del primer curs hi van anar la Garcia i la Portella, de segon la Benavent i la Jardí i de tercer la Capmany i la Ponjuan. Tan la Roser Lleó com la Mercè Masvidal van estar molt contentes que algunes companyes d'estudi assistissin a l'acte i que coneguessin Cervera.

A l'acte d'inauguració, a més hi va assistir el senyor Rubió, al qual també li van ensenyar la biblioteca i l'arxiu.

La sala de la biblioteca es va omplir de gom a gom i en l'acte d'obertura va parlar el Sr. Mestres, primer tinent d'alcalde i representant del patronat de la Biblioteca, el Sr. Rubió, en representació del Senyor Ventura Gassol que no va poder assistir a l'acte i va excusar l'absència del Sr. Duran i Sanpere, principal impulsor de la biblioteca, per malaltia. A la presidència de l'acte també hi va assistir el diputat Sr. Magre i el Sr. Herrera Gesvinguts des de Lleida.

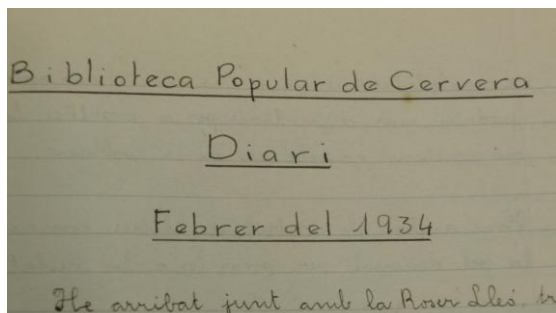
Inauguració de la Biblioteca, 6 de febrer de 1934. D'esquerra a dreta: N. Jardí, Benavent, Portella, M. Capmany, García, M. Ponjuan, Sr. Rubió, Sr. Gómez, Sr. A. Mestres, M. Masvidal i R. Lleó. Fotografia de l'AHCC.

19-Inauguració de la BPC 6 el de febrer de 1934. Font: Butlletí informatiu núm.11 Febrer ,1992

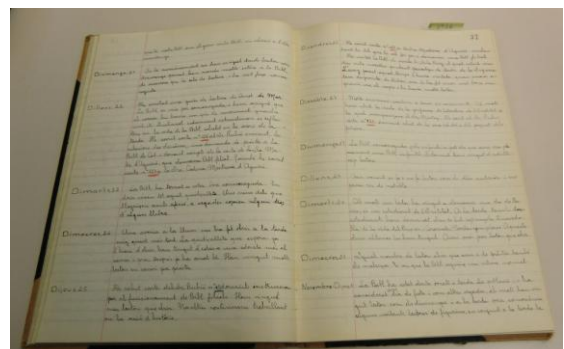
Un cop inaugurada la biblioteca Mercè Masvidal va enviar cartes a la resta de biblioteques de Catalunya informant de la seva obertura al públic i oferint els seus serveis.

5.- FUNCIONAMENT DE LA BIBLIOTECA DE CERVERA

A partir de la lectura atenta dels dietaris que les bibliotecàries van anar escrivint dia a dia de l'any 1934-1939 he pogut anar recollint i analitzant com era el dia a dia i com funcionava la Biblioteca Popular de Cervera

20-Primera pàgina del dietari de les bibliotecàries(1934-1936)Font pròpia

21-Dietari de les bibliotecàries(1934-1936). Font pròpia

5.1 Classificació, catalogació i organització de llibres i revistes.

La classificació, catalogació i organització dels llibres que més tard formarien part de la biblioteca Popular de Cervera es va iniciar el 10 de maig de 1933 a Barcelona per part de les alumnes en pràctiques de l'última promoció de l'Escola de Bibliotecàries de la qual formaven part Mercè Masvidal i Roser Lleó, per tan no van haver de carregar amb tota la feina que comporta obrir una nova biblioteca, a més no cal oblidar que la catalogació es va realitzar sota el control directe de l'Escola de Bibliotecàries i el professorat.

22-Alumnes de l'escola realitzant tasques de catalogació. Font: Youtube "Biblioteques en guerra"

Mercè Masvidal i Roser Lleó van ser nomenades per a la Biblioteca Popular de Cervera el 14 d'agost i a primers d'agost ja hi havia registrats 636 llibres amb targetes pels catàlegs d'autors i alfabètic de conceptes seguint la classificació decimal, però no va ser fins més endavant que van fer les targetes del catàleg decimal.

La classificació dels llibres de la biblioteca es va dur a terme amb l'ajuda del llibre de registre i seguint les pautes del sistema de classificació decimal inventat per Melvil Dewey el 1873. Aquest sistema divideix en 10 classes el conjunt dels coneixements humans i els diferencia amb les xifres que van del 0 al 9. Cada classe se subdivideix al mateix temps en 10 classes més que també es poden subdividir i així successivament.

Les equivalències entre les xifres i el coneixement al qual és relaciona són

- 0 – Obres Generals
- 1 – Filosofia
- 2 – Religió
- 3 – Ciències Socials i Dret
- 4 – Filologia
- 5 – Ciències Pures
- 6 – Ciències Aplicades
- 7 – Belles Arts
- 8 – Literatura
- 9 – Història i Geografia

Fins que la biblioteca de Cervera no fou habilitada, les bibliotecàries van haver de continuar el registre en un local cedit per la Direcció Tècnica de Biblioteques a Barcelona.

Finalment del 6 de febrer de 1934 la biblioteca fou inaugurada convertint-se així en la primera biblioteca Popular de la Generalitat que oferia els seus llibres catalogats pel sistema alfabètic de conceptes tan en la secció d'adults com en la infantil.

En aquell moment la Biblioteca ja comptava amb un fons de 2061 llibres i a finals d'any ja n'hi havia 3373, fet que es pot apreciar gràcies al llibre de registre que la biblioteca, en que es reflecteix l'augment constant i notable del fons de llibres, principalment gràcies a les aportacions de la central de Biblioteques Populares, però també als donatius de particulars com la senyora Antonia Elias que va fer nombroses aportacions les quals van ser registrades al llibre de registre.

Fou notable el canvi que va experimentar la biblioteca després de la fi de la Segona República pel que fa a la procedència, al tipus i a la quantitat de llibres que va rebre la biblioteca, doncs a partir del juliol de 1939 els llibres procedien de llibreria locals (Cal Batalla), del Ex- servei de biblioteques del front que s'havia organitzat durant la guerra o de la Casa del Libro de Barcelona entre d'altres. Des d'aquell moment tots els llibres havien de ser revisats per les autoritats i per tan no tenien res a veure amb la diversitat de gèneres que hi havia en el lot inicial del 1934, analitzat més endavant. Totes les biblioteques van haver de passar el procés de "Depuración de las Populares" iniciat el 5 de maig de 1939, després d'una etapa d'escàs moviment en el llibre de registre.

El lot inicial de llibres que van formar part de la Biblioteca popular de Cervera estava compost per un gran diversitat de gèneres i procedien de la Central de Biblioteques Populares.

El gènere predominant era la Literatura que representava un 24% en el que hi havia obres d'autors catalans com Rusiñol, Verdaguier i d'internacionals com Tolstoi, Voltaire, Goethe entre d'altres

La secció infantil, amb un 20%, estava molt completa, tan d'obres en català com els de la col·lecció de Rondalles Populares, contes dels germans Grimm com per exemple "La sabateta d'or", llibres d'aritmètica o sobre l'abecedari.

Pel que fa a fons de contes en castellà estava compost sobretot pels llibres de l'editorial Araluce entre els quals hi figuraven històries com "Las mil y una noches narradas a los niños", "Historias de Lope de Vega relatadas a los niños" de M. Morale i altres adaptacions de grans clàssics.

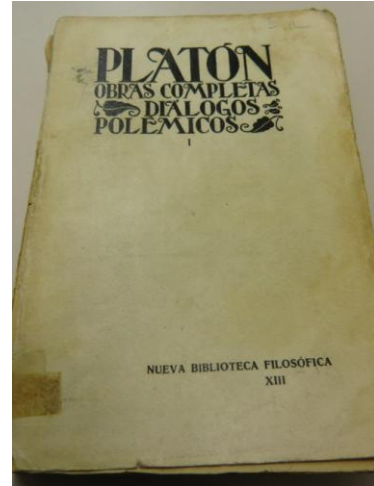
La secció d'història i geografia representava un 19% i estava composta tan per llibres que parlaven sobre la geografia o la divisió i organització territorial de Catalunya com per grans clàssics biogràfics com per exemple sobre "Memorias de mi vida" de Goethe, "La història de Josep Maria Casanovas" escrita per Cassassas o sobre el Corpus de Sang. Aquests llibres formaven part majoritàriament de l'extensa col·lecció Barcino, la qual tenia un important pes en el món editorial del moment.

Les secció de ciències pures amb un 8% estava composta per obres publicades pel la col·lecció Labor entre les que figuraven obres de Marett sobre Antropologia, de Fritz French sobre Geologia, de Jäger sobre la física Teòrica o Haberlandt sobre Etnografia.

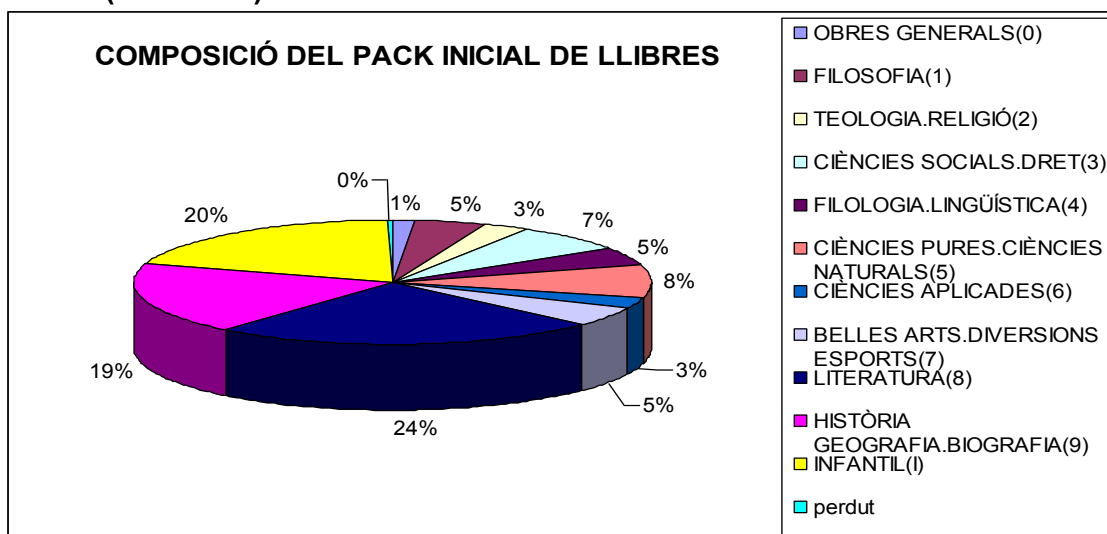
La secció de ciències socials amb un 7% estava composta per llibres de temàtica molt diferent que tractaven des dels privilegis i ordenacions de les Valls pirinenques fins als valors bursàtils, passant per la constitució interior de Catalunya de Rovira i Virgili, l'obra de Grigori Besedovskiï titulada "Al Servicio de los soviets" o sobre psicologia forense de W. Weyganda.

Amb un 5% trobem la secció filosofia, amb obres de Plató ("Diálogos dogmáticos"), Hume ("Tratado de la naturaleza humana"), M.Kant ("La Pau perpetua"), R.Llull ("L'arbre de la ciència") o de A.Ray ("Lògica" i "Ètica"), filologia, amb "El método práctico de francés" de Raoul Massé, "El método práctico de inglés" de F.G.Discon, La conjugació dels verbs en català o les principals faltes de gramàtica catalana de Pompeu Fabra, exercicis de gramàtica catalana de G.Marvà o sobre la Història de la filologia clàssica de Kroll i també la secció de belles arts, diversions i esports amb obres de Ridder "El arte en Grecia", o de Josep Maria Roca Batista "Manual d'excursionisme" o de Francesc Maspons "Jocs d'infants".

23-Llibre del lot fundacional de la BPC. Font pròpia

Finalment els gèneres amb menys representació eren: Ciències aplicades amb un 3% amb obres com "El cuerpo humano y el origen de la forma humana" de Ch.Champoy "La agricultura al alcance de todos" de A.Jennepin i Ad.Harlem; "Fabricación de conservas alimenticias" de Andrés o "El ejemplo americano" de R.Jewan. Teologia amb llibres sobre mitologia nòrdica, "Els Sants de Catalunya" de Ll. Riber o "El llibre de contemplació en Déu" de Ramon Llull i finalment hi havia la secció d' Obres generals que representava un 1% del total del lot i estava composta per llibres com "La volta al món en 80 dies" de Jules Verne, "Alícia en terra de Meravelles" de L. Carrol o la Miscel·lània de Prat de la Riba. Tal i com apareix reflexat en el gràfic una part dels llibres es troba dins de la categoria de perdut, això és perquè aquest llibres es devien perdre durant el préstec o durant la guerra, la veritat és que se'n desconeixen els motius. (ANNEX 7)

Font pròpia

Tot i que el fons de la biblioteca estava compost bàsicament de llibres també s'hi podien trobar revistes.

L'agost de 1935 la biblioteca rebia 32 revistes diferents entre les quals hi havia revistes com:

“Je Sais Tout”, “D'ací d'allà”, “Ibèrica”, “Mirador”, “Modes et travaux”, “La revista”, “Revista de Occidente”, “Revista de Pedagogia”, “Vogue” o la “Dona Catalana” procedents de la llibreria Verdaguer, d'Escena Catalana o de la Llibreria Bonavia

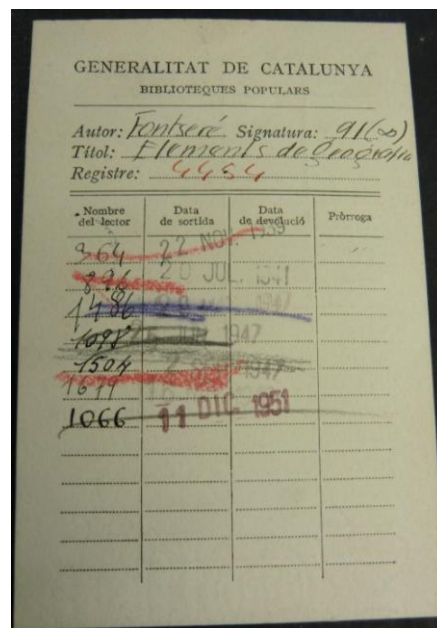
La revista “Art” procedia de Lluís Pon i de la Llibreria Francesa arribava “l'illustration Française”. També arribava “Agricultura i ramaderia”, el butlletí del Centre excursionista de Catalunya, “Industria Catalana”, “Claror”, “The Geographical Magazine”, “El correo catalan”, “La Humanitat”, “Las Noticias”, “La Vanguardia” o “La Veu de Catalunya” .

Fins i tot hi havia algunes lectors que demanaven revistes concretes com el Sr. Gramunt que va demanà “The illustrated London news”, però la biblioteca no s'hi va arribar a subscriure mai.

5.2 El servei de préstec

El 21 de març de 1934 es va obrir el servei de préstec, de moment però, només a la secció de novel·les i a poc a poc la van anar seguint la secció de ciències pures i aplicades el dia 8 de juny, el 7 de juliol la de ciències socials, el 20 d'agost la de literatura, el 21 de setembre la secció de filosofia i el 29 de novembre la d'Història i Geografia la qual era la més nombrosa, ja que disposava també a part del fons de la biblioteca dels llibres de l'arxiu.

El 18 de gener de 1935 es va obrir el préstec de la secció d'art i no fou fins el 26 de novembre de 1936 que es posà en marxa el servei de préstec a la secció infantil que es limità a una certa edat

Mercè Masvidal, en els dietaris, expressa la seva decepció en veure que els cerverins no responen al servei de préstec, doncs les

24-Fitxa del servei de préstec. Font pròpia

estadístiques del més de novembre de 1935 mostren un ascens en el nombre de lectors a la sala de lectura i un descens en el número de préstecs.

Segons alguns comentaris que ha sentit la bibliotecària, la gent pensa que és una responsabilitat massa gran tenir els llibres dels altres i prefereixen anar a la biblioteca i llegir.

A més hi havia molta gent que no s'atrevia anar a la biblioteca perquè pensaven que hi havia massa jovent.

Així doncs Mercè Masvidal el 8 de desembre de 1935 diu textualment en el dietari ⁵“que el caràcter segarrenc, tan tradicional és reticent a incorporar-se a l’engranatge modern” i per això creu que és més important impulsar les biblioteques filials. Aquest fet però no va impedir que les bibliotecàries continuessin treballant en el servei de préstec.

La preferència en el servei de préstec en un primer moment es va veure condicionada per les diverses seccions que s’anaven obrint, no obstant això la bibliotecària observà que mentre que les persones “de carrera” incloses en el servei de préstec preferien utilitzar la biblioteca com un lloc d’esbarjo i escullen per les seves lectures novel·les, narracions i biografies; els obrers i les classes no tan instruïdes la utilitzen com a mitjà per ampliar els seus coneixements. Així doncs es produeix una dualitat alhora d’entendre la funció de la biblioteca, fet que també es pot observar en l’apartat " **Què llegien els cerverins?**" tractat més endavant.

5.3 Els horaris

	Horari d’estiu	Horari d’Hivern
Matí	11-13h	11-13h
Tarda	5 ½-8 ½	6-9

La biblioteca de Cervera disposava de dos horaris el d’estiu i el d’hivern, a més els diumenges només obrien els matins.

El 15 d’Octubre s’iniciava el calendari d’hivern que durava fins el 14 de març tot i que les bibliotecàries es van adonar que el públic preferia l’horari d’estiu i finalment aquest es va fer durar tot l’any.

El 3 de desembre de 1937, però es va fer un pregó en el qual s’anuncià que es posaria escassa il·luminació a la ciutat degut a les restriccions i per tan va caldre avançar la sessió de la tarda que començava a les 16h fins que s’hi veiés, mentre que l’horari del matí va restar igual.

Els dies que hi havia molts lectors, Mercè Masvidal explica que feien marxar els lectors petits i que portaven més estona a la biblioteca per tal de deixar lloc als grans. Tan mateix molt sovint els més petits es resistien a marxar i exclamaven “no em facis marxar, ja em quedaré dret a llegir i estaré quiet”, frase en la que es reflecteix una vegada més la importància que tenia per a la gent de Cervera el fet de disposar d’un espai de lectura com era la biblioteca.

Amb l’objectiu d’evitar que la biblioteca es convertís en un espai purament infantil, a partir de les 19.00h intentaven que quedessin llocs buits pels adults que moltes vegades es quedaven cohibits davant d’aquells lectors tan menuts. Les bibliotecàries tenien aproximadament 3 setmanes de vacances per exemple l’any 1934 del 15 d’agost al 3 de setembre Mercè Masvidal va fer vacances i a partir d’aquell dia les començà la Roser Lleó fins el 25 de setembre, de manera que la biblioteca no s’havia de tancar.

⁵ Font: BIBLIOTECA POPULAR DE CERVERA. *Dietari de la bibliotecària 1934 - 1939.*

Festes oficials:

Dilluns de Pasqua: 1 de maig de 1934

10 de juny de 1935

El 24 de juny: Tancat

6 de gener: Dia de reis

6 de febrer: Festa Major d'Hivern

24 de setembre: Festa Major del Sant Crist , es va tancar tot el dia i el dia posterior i anterior només es va obrir durant el matí

Vacances de Nadal: el 22 de desembre a la tarda fins el dia 1 de gener (1935) inclòs

11 de febrer: tancat per festa oficial

13,14,15 d'abril: tancat per festes de la República

21,22,23 d'Abril tancat per Pasqua

6 d'octubre de 1936: declarat dia inhàbil per la Generalitat

31 de desembre fins el 3 gener 1937: tancada vacances de Nadal

El dia 1 de novembre, dia de Tots Sants , la biblioteca va obrir

Altres motius de tancament:

- 29 i 30 de maig la biblioteca restà tancada per que les bibliotecàries assisteixen a l segon Congrés Internacional de Bibliotecàries a Barcelona.
- El 14 d'Agost de 1936 la biblioteca va haver de tancar, ja que així ho recomanava la situació i no va tornar a obrir fins el 12 de setembre d'acord amb l'alcaldia i el comitè central de les milícies antifeixistes
- A partir del 1938 la biblioteca va haver de tancar alguns dies degut a la impossibilitat de la bibliotecària d'arribar a Cervera procedent de Barcelona, ja que les comunicacions estaven molt afectades per la guerra i es requerien molts permisos per viatjar.

5.4 Activitats a la biblioteca

La Biblioteca de Cervera per tal de complir el seu objectiu d'apropar-se a la ciutat i difondre la cultura organitzà nombroses celebracions, actes i conferències a l'espai de la biblioteca, entre els quals destaquen:

Abans de la guerra:

Festa del llibre

El 6 de maig de 1934 la biblioteca va obrir únicament pels nens ja que es celebrava la festa del llibre i només els petits lectors hi estaven convidats.

Aquesta festa es va viure amb gran entusiasme, tan per part de les bibliotecàries que van treballar de valent per tenir-ho tot apunt i com pels nens que dies abans ja es passejaven per davant la taula de la bibliotecària perquè aquesta els veiés i els convidés.

L'acte va començar a les 18.00h i alguns nens van arribar tard tot i que l' Emília Rivera i la Mercè Masvidal hi van anar abans per arreglar les cadires i les taules.

Quan tots els nens ja havien arribat a la biblioteca, la bibliotecària els hi va lliurar un llibre com a recompensa per haver tractat bé els llibres que havien llegit fins al moment i per haver sigut fidels lectors.

A més se'ls hi va parlar sobre com eren d'afortunats de tenir una biblioteca on anar a llegir ja que no en totes les èpoques els nens havien tingut aquest privilegi i finalment se'ls hi va explicar una història sobre l'evolució del llibre.

Els nens a qui la bibliotecària va lliurar llibres van ser: Baqueró, Bergadà, Capell, Cortines, Elias, Escofet, Ferrer J, Ferrer R, Gavaldà, Gener, Gomà, Gómez, Graells, Gramunt, Martí, Ors, Perramón, Pipó, Rubinat, Salué, Solé, Trilla, A. Noguera, Nuix, Llamas...

En total, dels aproximadament 52 nens a qui van convidar, només n'hi va haver un a qui no li agradés el llibre que la bibliotecària li va regalar, fet que demostra el bon ull que tenien les bibliotecàries alhora de triar els llibres per a cada lector.

El 1935, la festa del llibre va tenir lloc el dia 27 d'abril a 2 quarts de cinc de la tarda i aquest cop els infants van acudir a la cita puntuals i molts contents doncs ja coneixien en que consistia i a l' igual que l'any anterior tots els nens en van quedar molt contents. Els anys següents aquesta celebració es va veure interrompuda per la situació que s'estava vivint.

La conferència del Sr. Montoliu

El dia 6 de maig del 1935 es celebrà una conferència a càrrec del Sr. Montoliu, a la qual hi van assistir el Sr. Alcalde, el Sr. Agramunt i el Sr. Razquin.

Aquesta començà a les 12 del migdia i el Sr. Montoliu després de ser presentat degudament va parlar sobre el català literari en la Renaixença, segons paraules textuais de la bibliotecària en el dietari "ho va fer d'una manera atractiva i va tenir l'atenció constant del públic".

En la conferència va parlar des de l'Oda a la Pàtria de Bonaventura Carles Aribau fins a Milà i Fontanals i de la importància de fusionar el català literari amb el popular per tal que es convertís en una llengua forta.

L'acte finalitzà amb l'agraïment de l' alcalde cap a la Generalitat per haver organitzat aquest tipus d'acte, al Sr. Montoliu "per haver-los delitat amb les seves paraules" i al públic de Cervera el qual va respondre favorablement a la proposta i va omplir la sala de gom a gom.

Concert de piano

El dia 3 de maig de 1936 a la tarda es va celebrar un concert de piano a la biblioteca a càrrec del Sr. Joan Altimira i l'Emília Miret.

⁶"El concert va ser esplèndid elogiat per tots els assistents, fins i tot el Sr. Duran i Sanpere que va assistir a l'acte va quedar molt complagut i satisfet".

Altres actes destacats que van tenir lloc a la biblioteca van ser la visita el 24 de gener de 1934 del Comissari de la Generalitat a Lleida, el qual aprofità el viatge

---

⁶ Font: BIBLIOTECA POPULAR DE CERVERA. *Dietari de la bibliotecària 1934 - 1939.*

per visitar la biblioteca declarant "el goig i l'orgull que representava una institució de les seves característiques".

Conferència del Sr. Planes

El 17 de maig de 1936 va tenir lloc a la biblioteca una altra conferència, aquest cop feta pel Sr. Planes que parlà de "L'article de cada dia",.

En ella es tractà sobre la figura del periodista, la seva manera d'ésser, la seva tasca, feu referència al periodisme en general, al periodisme en català, i de la influència d'aquest en la literatura.

El conferenciant, segons l'opinió de la bibliotecària expressada en els dietaris, "va aconseguir captar l'atenció del assistents i va donar una visió de l'Europa actual", i al igual que el Sr. Montoliu, el Sr. Planes fou fortament aplaudit.

Durant la guerra

Durant la guerra ni la Biblioteca ni el Servei Tècnic de Barcelona no van parar de treballar i van continuar organitzant conferències i actes entre els que destaquen:

La conferència de Martí de Riquer que va tenir lloc el 6 de juny de 1937 a l'Ajuntament i en la qual es va parlar dels "Aspectes del nostre Renaixement literari" en aquesta conferència però tot i la forta campanya de publicitat (comunicació 303-314) no hi va assistir gaire gent.

La conferència del Sr. Viscani que tingué lloc el 27 de juny d'aquell mateix any .Aquesta va estar presidida pel Sr. Sabater, director del grup escolar, com a Conseller de Cultura hi va assistir el diputat de la Generalitat Sr. Magre i el Sr. Fornells representant de l'Ajuntament.

Aquesta conferència, però s'havia de celebrar el dia 20 , però degut a un oblit es va haver de canviar el dia. Va tractar sobre la "La contaminació de les aigües", especialment de la seva composició, les epidèmies, la captació i la lluita contra les infeccions. Segons el dietari de la bibliotecària "la conferencia fou molt interessant, però hi va assistir poca audiència".

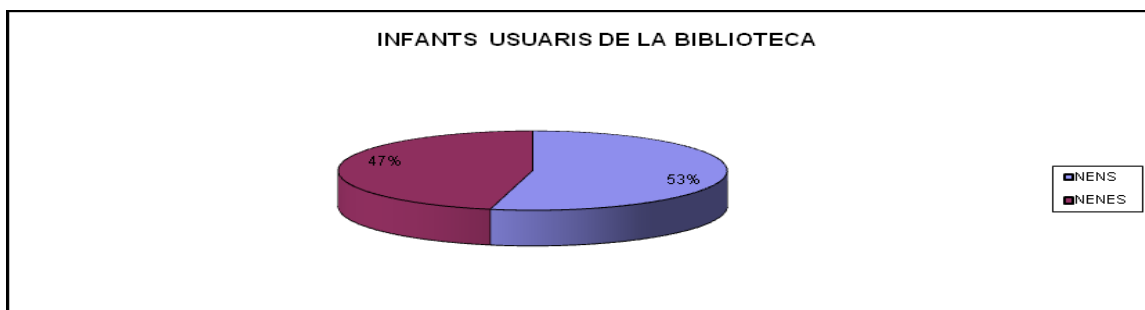
Les principals institucions o organisme als quals s'enviava comunicació quan hi havia algun acte a la biblioteca era: Agrupació d'estudiants de Cervera de la FNRC, Centre Obrer Instructiu d'Unió Republicana, Confederació Nacional de Treballadors, Director i professors del grup escolar, Director i professors de d'Institut, Joventuts Llibertàries, Joventuts Socialistes, Sr. Magre, Partit Socialista, Ciutadà President del Consell Municipal, Secció Femenina de la CNF i Unió General de Treballadors.

6.- ESTUDI SOCIOLÒGIC DELS USUARIS DE LA BIBLIOTECA POPULAR DE CERVERA.

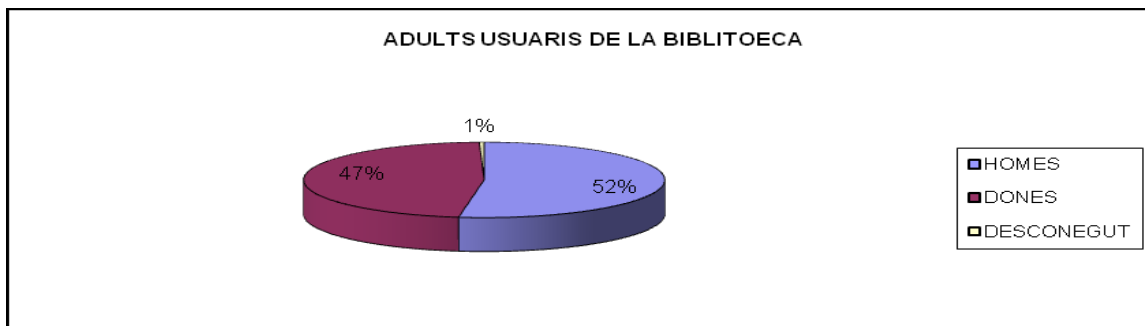
Dels 2002 lectors que van fer ús del servei de préstec entre el 1934 i el 1939 se'n conserven 862 fitxes a partir de les quals després de realitzar-ne el pertinent buidatge m'han permès conèixer quin tipus de públic feia ús de la biblioteca (**ANNEX 8**).

El servei de préstec tal i com mostra el gràfic era usat gairebé en igual percentatge tant per homes com per dones, fet que reflecteix el caràcter progressista i innovador d'aquest equipament cultural en un moment en que les dones encara es trobaven en una situació de marginació social i significà tot un avenç en el camp de la igualtat de gèneres.

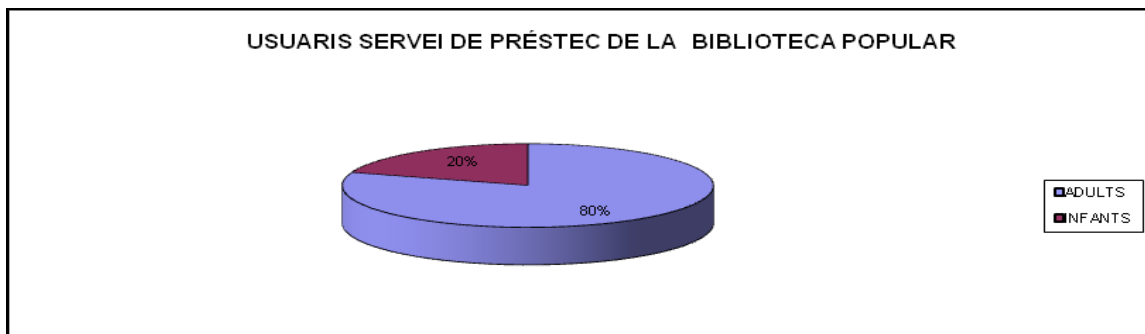
Els infants eren els lectors més fidels a la biblioteca tot i que en el percentatge total trobem que només representaven un 20% del total del servei de préstec.

Elaboració pròpia

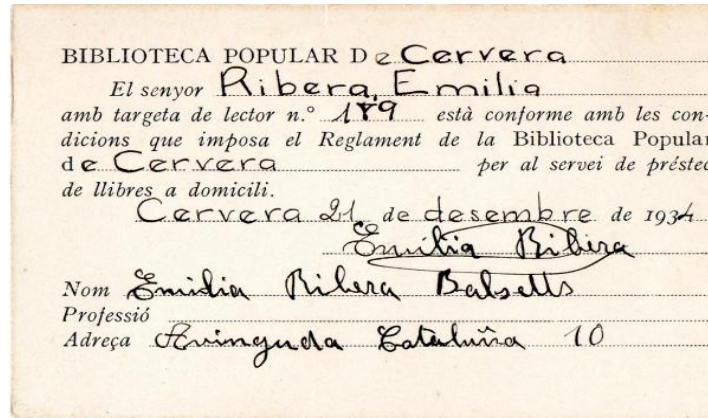

Elaboració pròpia

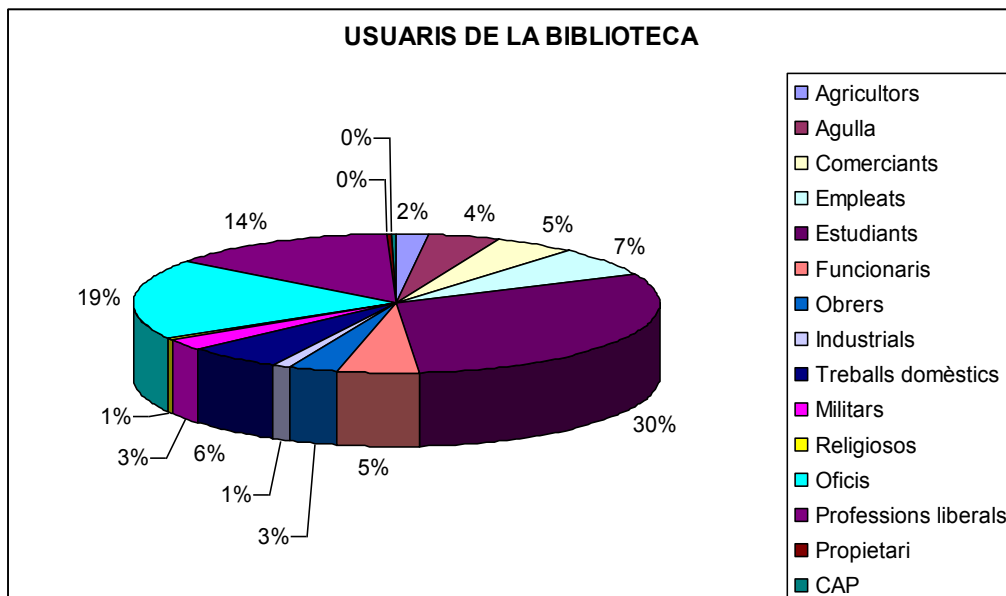

Elaboració pròpia

Als carnets del servei de préstec hi havia especificat el nom i cognom, l'adreça i la professió de l'usuari. L'anàlisi d'aquest últim apartat m'ha permès deduir quins eren els sectors laborals que hi havia a Cervera i el grau de desenvolupament tot i que com ja he dit anteriorment hi ha moltes fitxes que s'ha perdut i d'altres en que aquest apartat estava en blanc. Per tant les conclusions a les quals puguem arribar seran simplement una aproximació.

25-Carnet del servei de préstec. Font pròpia

Elaboració pròpia

A partir del gràfic veiem que els principals usuaris de la biblioteca eren estudiants 30%, seguit per l'apartat d'oficis (19%) que incloïa feines molt diverses com recader, paleta, fondista, flequer, cisteller, carnisser, espartenyer, serrador, filador d'estany, telefonista, perruquer de senyores, fotògraf d'art i fins i tot un "cortador de calzado", també feien un gran ús de la biblioteca les anomenades professions liberals amb un 14% que incloïen els advocats, l'arxiver, el farmacèutic, el delineant, el metge, el professor de piano, el gerent del sindicat, càrrec molt important durant aquesta època, el notari i fins i tot l'inspector d'ensenyament que vivia al carrer major.

El grup dels empleats amb un 7% estava compost pels empleats del jutjat, de l'oficina de telègrafs, les dependents, els treballadors del sindicat, l'aprenent de barber o l'empleat de la caixa. Les dones que es dedicaven sobretot als treballs domèstics també anomenats "labores del hogar" i del qual les nodrisses formaven part representaven un 6% seguides pels funcionaris com ara el ferroviari, la mestra nacional, el factor, el "jefe" negociant de correus amb un 5% al igual que els comerciants compostos per marxants, viatjants, comerciants i especialment pels comerciants de barrets.

Les anomenades professions d'agulla com ara els modistes, les sastresses o les cosidores també feien ús del servei de biblioteques i finalment destaca la presència d'agricultors, Industrials, com el de la fàbrica de fideus, i obrers, tot i que escassos ja que Cervera no era una ciutat molt poc industrialitzada, i de religiosos.

Tot i això a l'hora de realitzar el buidatge de dades m'he trobat amb dificultats per reconèixer alguns oficis com el de factor JB, el de propietari, el de promotor de la llar o el de sarrista.

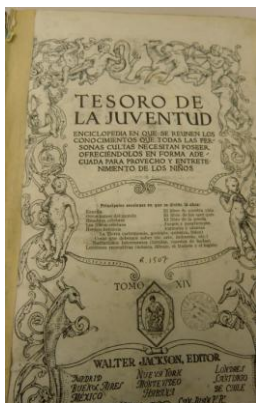
També cal destacar que a partir del 1936 comencen a fer ús de la biblioteca militars i en algun cas fins i tot refugiats.

Malgrat que les dades no són complertes es pot veure la gran varietat d'usuaris que tenia la biblioteca Popular de Cervera, no sembla pas doncs que fos un servei destinat només a uns grups socials determinats sinó tot el contrari estava obert a tot tipus de persones independentment del seu nivell cultural. Per tan podem afirmar que complia amb el seu objectiu, que era fer arribar la cultura per mitjà de la lectura a tothom.

En conclusió la biblioteca fou un avenç en el camp de la difusió del coneixement a totes les classes socials, va servir per millorar el nivell de formació de la població en un moment en que el nivell d'analfabetisme era molt elevat i va fomentar la integració de la dona en el món cultural. A més a més, a partir del gràfic ens adonem que a part dels estudiants, les classes que més la utilitzaven eren precisament les classes baixes o mitjanes amb un 19% seguides de les classes altes que formaven les professions liberals. Aquesta diferència que en un primer moment pot resultar xocant pot ser deguda al fet que segurament la gent que havien cursat estudis o tenien una bona posició social ja tenien una petita biblioteca a casa i per tan no utilitzaven tan el servei de préstec.

Amb un 7% trobem els empleats, les dones que es dedicaven als treballs domèstics amb un 6%, els comerciants i els funcionaris amb un 5%, les professions d'agulla amb un 4% i a continuació ja trobem els sectors més minoritaris amb un 3% els militars i els obrers ,amb un 2% els agricultors i amb un 1% els industrials i els religiosos.

7.-QUÈ LLEGIEN ELS CERVERINS? Treball fet a partir dels dietaris

26-Portada del llibre "El tesoro de la Juventud".Font pròpia.

A partir de la informació del anuaris i dels dietaris podem saber que un dels llibres més llegits pels adolescents, tan nois com noies, era el de "Tesoro de la Juventud", llibre que fins i tot havien de posar dalt de tot de la prestatgeria perquè els nens més petits no l'agafessin. La bibliotecària remarca el fet que a les noies els hi feia certa vergonya agafar novel·les en préstec i les bibliotecàries es van veure obligades a fer una relació de les novel·les blanques ja que les noies tenien por que fossin massa fortes, tal i com es deia per Cervera.

Llegint els anuaris i veien quin tipus de llibres llegia la gent es pot observar com en alguns casos es van trencar totalment els esquemes socials, doncs trobem un barber que llegia filosofia, un grup de paletes que estaven fortament interessat en llibres de ramaderia, un obrer fins i tot va demanar "El anarquismo expuesto por Kropotkin", un lector sense feina que "va trobar en la biblioteca el refugi per evadir-se dels problemes" i llegia a Rousseu, Voltaire... i un manyà o ferrer que van mostrà gran interès en la novel·la històrica.

Sala de lectura de la BPC, 1935. Fons R.M. Razquin

27-Sala de lectura de la BPC.Font: Segarra núm154.Any 2009

Els llibres d'autoformació tenien molt bona acollida entre el públic, així com també l'Enciclopèdia Espasa Calpe i els que parlaven sobre els principis de les nacionalitats .

Els llibres de poesia eren també dels més consultats i en especial la poesia de Casas i Amigó de la qual se'n van reproduir alguns fragments.

La gent recorria a la biblioteca quan tenia qualsevol dubte i fins i tot un dia un ferrer hi va anar a consultar llibres per tal de trobar models de penjadors malgrat que la seva recerca no va tenir èxit, també hi va anar un confiter per tal de trobar llibres de rebosteria, que li van ser de gran utilitat. Els estudiants de l'Institut també en feien un gran ús a l'hora de fer els deures i els treballs.

28-Llibre de la secció infantil de la BPC. Font pròpia

Les noies acostumaven a llegir rondalles populars mentre que els infants, els usuaris més fidels de la biblioteca i que trobaven en aquest espai un lloc on poder gaudir, llegir i on sempre eren benvinguts, es decantaven pels contes. Entre el públic infantil tenia molt d'èxit "Los tres Cerditos" de Disney doncs sembla ser que a la Festa Major d'hivern del 1935 la van projectar i els nens la volien tornar a veure. Una de les novetats que més ben rebuda fou a la biblioteca va ser el mapa de les noves comarques doncs molta gent no l'havia vist mai.

La bibliotecària en un dels anuaris expressa la sorpresa en veure el gran interès dels cerverins pels alts estudis com ara el llatí.

Les entitats i alguns particulars estaven molt bolcats en la biblioteca i hi col·laboraven aportant-hi llibres com per exemple la Casa de Misericòrdia (coneguda també com a casa Caritat) hi va lliurar uns duplicats de les obres de Balme que tenien, com ara "El Protestantismo comparado con el

catolicismo", "Cartas a un escéptico en materia de religión "entre d'altres

29-Mostra de llibres que formaven part de la secció infantil de la BPC. Font pròpia

El llibre que va batre records, per ser el més llegit, fou "El final de Norma" de Alarcón. També van tenir un especial èxit dos llibres que tractaven sobre els fets del 6 d'octubre de 1934 i que van desencadenar una afecció momentània per la política. La situació del moment va posar de moda llibres política de Manuel Azaña, de Rovira i Virgili amb "El principi del nacionalisme". o de G. Besedovskii amb "Al servicio de los soviets"

Però un dels canvis més importants que va experimentar la biblioteca es produí amb l'arribada de militars a Cervera, aquest fet feu augmentar la demanda de llibres d'ideologia anarquista o comunista com, "El capital" de Carl Marx, que fins al moment havien estat poc consultats.

30-Recull de llibres del fons de la BPC.Font pròpia

8.- EL SERVEI DE BIBLIOTEQUES FILIALS

La biblioteca popular de Cervera va establir un servei de biblioteques filials per tal que els llibres que hi havia al fons de la biblioteca de Cervera no estiguessin només al servei dels ciutadans d'aquesta ciutat sinó al servei de totes aquelles ciutats o pobles que ho sol·licitessin i contribuï així a difondre la cultura arreu.

Per tal d'establir una biblioteca filial, l'entitat sol·licitant havia de fer una demanda prèvia per escrit(**ANNEX 9-10**) en la que havia d'indicar on serien instal·lats els llibres i qui es faria responsable d'aquests, a més també havien d'especificar quin tipus de públic faria ús de la biblioteca.

El servei de biblioteques filials era completament gratuït i les biblioteques sol·licitants només havien de cobrir els ports de transport d'anada i tornada.

Els lots estaven formats per 30 o 35 llibres(**ANNEX 11**) els quals eren renovats cada més i eren enviats en una caixa de fusta que feia 50 cm de llarg per 30 cm d'ample i 20 cm d'alçada, tancada amb un pany i dues claus, una per la biblioteca de Cervera i l'altra per la filial.

31-Caixa de fusta utilitzada per transportar els llibres a les filials.Font pròpia

32- Caixa de fusta utilitzada per transportar els llibres a les filials. Font pròpia

Per tal de saber quin volums eren enviats a les biblioteques filials la biblioteca va haver d'anotar les sortides en les targetes de préstec dels llibres i fer-ne una relació per duplicat del volums enviats, una de les quals havia de ser enviada a la filial(seguint el model de la biblioteca de Figueres especificada en l'anuari de biblioteques de 1932).

La primera biblioteca filial fou inaugurada el 18 de desembre de 1934 a Aguiró, poble situat en plena serralada pirinenca pertanyen al Districte de Torre de Cabdella, comarca del Pallàs i a 150 km de distància de Cervera

Aquesta va ser fruit de la petició expressa de la Senyoreta Codina(**ANNEX 12**), mestra del poble, la qual envià una carta a la biblioteca de Cervera el 20 d'Octubre de 1934 demanant els detalls per establir una biblioteca filial.

La carta va agafar per sorpresa les bibliotecàries ja que el fons de llibres encara no havia estat del tot catalogat i no pretenien posar-se en contacte amb possibles biblioteques filials fins més endavant, tot i això es van començar de seguida els tràmits per a la instal·lació d'aquesta.

Degut a les males comunicacions d'aquest poble el transport era molt complicat i els llibres arribaven amb l'autobus Alsina Graells fins a Torre de Cabdella on eren recollits per una senyora coneguda com "la Primera del Flamisell" i des d'allà havien d'utilitzar animals com els rucs per transportar-los fins Aguiró. L'encarregat d'expedir els llibres de la central de Cabdella era el Sr. Rispa, magatzemista de "Riegos y Fuerza del Ebro" de Balaguer a més a causa de la durada del trajecte se li enviaven 40 llibres en lloc de 35 com era habitual.

La senyoreta Codina decidí establir la biblioteca a l'escola mixta d'Aguiró, per tal d'acostumar a l'ús dels llibres als nens, que en aquella època estaven mancats d'entreteniments i d'apropar-los als adults d'aquelles contrades. Aquesta biblioteca, estava oberta cada tarda de 17h a 21h i exercí al mateix temps com a subcentral ja que els llibres que hi eren deixats eren cedits en préstec a altres pobles de la zona com, Astell, Cabdella, Molinos i Mont-ros... engrandint i intensificant encara més aquest fenomen de difusió cultural que fou rebut en gran entusiasme en un territori pràcticament aïllat en aquells temps(**ANNEX 13**).

D'aquesta manera la biblioteca de Cervera es va convertir en el referent de les biblioteques d'Alta Muntanya.

Els principals llibres que demanà la senyoreta Codina eren: llibres amb molts dibuixos pels nens, pels jovent "novel·les amoroses sense malícia, Col.Rosa, que així amb l'afany de veure si es casen tenen afició a llegir", també va sol·licitar llibres de geografia que parlessin principalment sobre el Pallars (la seva comarca), tractats sobre bestia bovina i de llana i també algunes novel·les com "La Marianela" o "La Fe", "per alguna persona de gust més refinat" com escrivia en la seva carta. A més cal tenir en compte que la mestra feia sessions de lectura explicada per aquells que no entenguessin alguna cosa del que llegien.

Un exemple de les reduïdes dimensions d'aquesta població era el fet que no tenien ni fuster per encomar-li de fer la caixa, però ni aquest fet ni cap altre van impedir o aturar l'empenta i il·lusió de la Srta. Codina i els nens d'Aguiró que celebraven amb una gran festa l'arribada dels llibres.

Entre els anys 1934 i 1935 es van establir 3 filials més; que van ser, la de Jorba, Cabdella i La Manresana, totes elles estaven organitzades de la mateixa manera, és a dir amb la caixa de fusta anant amunt i avall carregada de llibres. L'establiment d'una biblioteca filial a Jorba fou fruit d'una casualitat sembla ser que Roser Lleó, bibliotecària auxiliar, va conèixer la senyoreta Badia, mestra de Jorba, en un dels seus viatges a Barcelona i aquesta en explicar-li el projecte de la biblioteca de Cervera de seguida s'hi va interessar.

El fet de que Jorba pertanyés a la província de Barcelona no va suposar cap inconvenient i el 20 de gener de 1935 ja s'hi va enviar el primer lot de llibres. En aquest cas la biblioteca també fou establerta a l'escola i a part dels nens també en gaudien els nois que feien classes nocturnes i tota mena de gent d'estaments diversos.

A principis d'agost d'aquell mateix any la Central de Cabdella demanà la instal·lació d'una biblioteca filial també a la seva població (**ANNEX 14**) Tot i que fins al moment feien ús de la d' Aguiró preferien tenir-ne una de pròpia. Aquesta era utilitzada sobretot pels alumnes de l'escola de la Srta. Concepció Llanas i els llibres que demanaven, principalment en préstec, eren novel·les blanques.

Al igual que a la d' Aguiró en aquesta també s'hi enviaven 40 llibres degut a la dificultat del transport. El primer lot hi fou enviat el 27 d'Octubre de 1935.

Finalment una de les últimes filials que es va posar en marxa aquell any fou la de la Manresana, a pocs quilometres de Cervera, per petició directa del mestre, el Sr. Tomás Borrell, el qual treballà en tot moment per inculcar el respecte envers els llibres per part dels nens i va establir en la seva petita escola-biblioteca un sistema de classificació i organització semblant al d'una biblioteca de grans dimensions.

El primer lot es feu efectiu el 13 de novembre del mateix any i els llibres que principalment demanaven tractaven sobre aventures, geografia, biografies i viatges.

A la biblioteca però la feina mai s'acabava i es va començar a treballar a finals de novembre en la inauguració d'una biblioteca filial a Guissona, en mans del Sr. Tarruell el qual ja havia intentat arribar a un acord amb el Sr. Gramunt, alcalde de Cervera, a Sant Guim de Freixenet, a Balaguer, a Montmaneu i a Granyena.

L'important moviment de biblioteques filials serveix per reflectir clarament l'esperit renovador i cultural de l'època, impulsat sobretot per mestres que amb els seus pocs recursos van fer tots els possibles per apropar els llibres tan a petits com grans i fins i tot en alguns casos assumint ells mateixos la despesa del servei.

Així doncs les filials són un clar exemple de la mentalitat oberta i progressista del moment, la qual es va veure interrompuda a partir del 1936 tot i que algunes filials van continuar i se'n van obrir algunes de noves.

No obstant això a partir del gener de 1936 es va concedir uns lots semipermanents a algunes biblioteques filials per tal que poguessin gaudir en tot moment d'una petita biblioteca (**ANNEX 15**).

A partir del 1939, a causa de la substitució d'algunes mestres i la repressió a que fou sotmés el país va repercutir greument en el servei de biblioteques populars com fou el cas de Cabdella.

RELACIÓ DEL SERVEI DE BIBLIOTEQUES FILIALS I EL SEU ANY DE FUNDACIÓ. FILIALS

18-12-1934 Filial d' Aguiró

20- 1-1935 Filial de Jorba

16- 3-1935 S'instaura una biblioteca a l' institut de Cervera

10- 5-1935 Proposta per instaura una biblioteca filial a Maldà i a Vilet de Rocafort

27-10-1935 Filial Capdella

Origen i consolidació de la Biblioteca Popular de Cervera (1931-1939)

8-11-1935 Filial de Granyena

13-11-1935 Filial Manresana

9- 2-1936 Filial a Montpalau

15-2-1936 Filial Guissona

20-8-1937 Petició per a l'establiment d'una biblioteca filial a Sant Guim de Freixenet

9.- LA BIBLIOTECA DURANT LA GUERRA

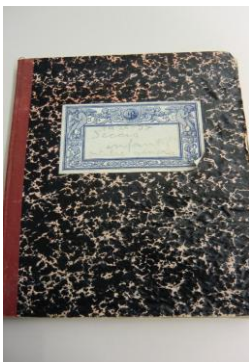
El 12 de setembre de 1936 després que la biblioteca fos reoberta van continuar arribant noves adquisicions i es va intentar, no sense dificultats, tornar a la rutina.

El pes de la guerra provocà un fort neguit en els infants, el qual es va veure reflectit en un augment de les malifetes i els actes vandàlics com ara tirar pedres a l'Emília Rivera (29 d'Octubre de 1937) o tirar un petard dins la sala de lectura. La situació va arribar a tal extrem que en nombroses ocasions va ser necessari avisar a l'alcalde, el secretari i l'alguacil i fins i tot a l'ordre públic. Finalment per tal de posar fi a la situació i no perjudicar la resta de lectors es va dividir la sessió de la tarda, i de dos quart de sis a les 7 era destinada als nens i de les 7 a dos quart de 9 als adults.

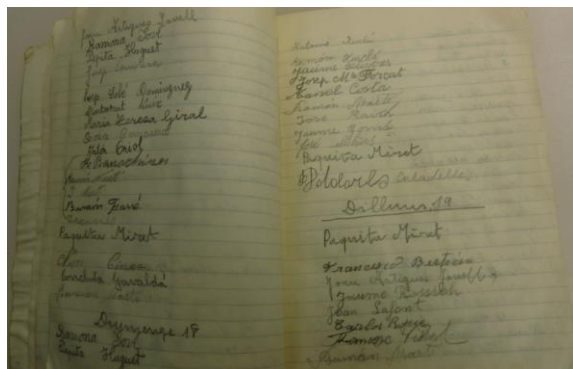
A més es va posar un cartell a la porta de la biblioteca que deia "Per ordre superior, els lectors que no compleixin el reglament de la biblioteca, seran sancionats."

El nombre de lectors adults disminuï degut per una banda a les mobilitzacions i a les lleves i per altra als nombrosos mítings que es celebraven tan en directe com per la ràdio i els quals eren seguits amb gran interès

L'augment de petits lectors provocà que fos necessari començar una llibreta en la qual els nens havien d'escriure els seus noms de manera que només podien fer ús de la biblioteca aquells nens que sabien llegir i escriure i realment aprofitaven l'estona.

33-Portada de la llibreta de la secció infantil.Font pròpia.

34-Interior de la llibreta de la secció infantil.Font pròpia

Altres conseqüències derivades de l'inici del conflicte foren: l'arribada de nens i dones refugiades el novembre de 1936 fet que provocà una gran expectació, el retràs en l'enviament de caixes amb llibres a les biblioteques filials i la suspensió el 1937 de la sessió de bibliotecàries que servia per compara resultats i posar en comú les noves propostes.

Durant la guerra la biblioteca fou visitada per militars, molts dels quals eren homes amb bona formació cultural que buscaven amb delit els seus autors preferits a la biblioteca per tal d'evadir-se, moltes vegades, de la dura realitat, també fou visitada per periodistes que es dirigien cap al front, com un periodista madrileny del diari la "Libertad" i per nombrosos refugiats un grup dels quals

procedents de Madrid es van sorprendre que Cervera tingués una biblioteca d'aquestes característiques i Madrid no.

No obstant això la guerra provocà un augment del servei de préstec a les poblacions veïnes davant les dificultats i el perill que comportaven els trajectes encara que fossin de curta durada. Les comunicacions eren tan dolentes que Teresa Cabanach en una ocasió va tardar 3 dies per anar de Barcelona a Cervera.

Durant la guerra a més, la ràdio de Cervera, la CNF-FAJ retransmetia programes fets per la mateixa gent de Cervera i trobem que aquesta gent feien ús de la biblioteca com per exemple un grup d'homes que la van utilitzar per tal de buscar poesies i diàlegs per llegir-los durant la seva mitja hora de programa(12 febrer de 1937) o un grup de dones que es van preparar la mitja hora femenina.

Cervera, al igual que tot Catalunya, vivia un moment de molta activitat política i com a conseqüència van sorgir grups polítics, els quals també feien ús de la biblioteca com les Joventuts Socialistes Unificades que van demanar un lot de 15 o 20 llibres per tal d'iniciar la seva pròpia biblioteca.

Les bibliotecàries van dedicar grans esforços a ordenar la biblioteca de la ex-universitat, on es preparaven els lots que anaven al front i dels quals també se'n depositaven a la biblioteca popular per a l'ús dels soldats ja que la població civil feia cada vegada menys ús de la biblioteca.

El bibliobús passava per Cervera ja que hi havia instal·lada una subcentral del SBF i Felipa Espanyol aprofitava aquestes ocasions per visitar les seves companyes, i informar-se al mateix temps de com funcionava el servei de Biblioteques del front i quina acollida tenien els llibres entre els soldats.

35-El bibliobús. Font: YOUTUBE "Les biblioteques en guerra"

Aquesta iniciativa del bibliobús es va iniciar el 24 de setembre de 1938 i permetia transportar 3000 volums i portar-los fins al front travessant Catalunya de punta a punta. La seva ruta passava per Vilafranca, el Vendrell, Savinosa, Cambrils, Tarragona, Reus, Valls, les Borges Blanques, Arbeca, Cervera, Vallfogona i Barcelona. Malgrat que va tenir una curta durada, la seva tasca va ser molt important durant la guerra i a l'exili.

El dia 31 de maig de 1938 va arribar amb el bibliobús a Cervera, Teresa Cabanach la qual es va fer càrrec de la biblioteca ella sola ja que la Sra. Masvidal estava malalta.

El servei de Biblioteques del front va donar un lot de llibres seleccionadíssims a la biblioteca per tal que l'utilitzessin els soldats residents a Cervera i que funcionava completament a part de la biblioteca.

El Servei de Biblioteques del Front tenia previst també fer passar periòdicament el bibliobús per Cervera per tal de renovar el lot. Aquesta notícia fou rebuda amb gran alegria per les autoritats locals ja que van veure com la biblioteca es relacionava i prenia part en la situació de guerra que s'estava vivint.

El lot concedit del SBF. tenia la intenció de propagar l'afecció de la lectura entre els soldats i de donar-los-hi les màximes facilitats.

El 2 de Juny de 1938 Teresa Cabanach començà a treballar en l'organització del lot per tal de poder veure com més aviat millor quina resposta rebien del soldats tal i com havien acordat amb Felipa Espanyoli. Per a la catalogació i les llistes dels llibres va rebre l'ajuda d'un soldat de la 27a divisió que passava llargues estones a la biblioteca durant el seu temps lliure. Els llibres es van dipositar en un armari apartat però ben visibles.

A partir de l' 11 d'agost de 1938 es produí un descens del nombre de soldats ja que estaven de reten a causa de l'ofensiva que començà.

L'Octubre de 1938 es va renovar, tal i com s'havia acordat, el lot de la biblioteca destinat als soldats i també es va preparar un lot per a l'Hospital de Sang Base de Cervera aprofitant la visita de la Srta. Espanyol i d'Aurora Diaz-Plaja per Cervera amb el Bibliobús.

Finalment el novembre de 1938 Teresa Cabanach va deixar la biblioteca de Cervera doncs fou nomenada bibliotecària auxiliar de Canet de Mar i va arribar com a bibliotecària interina Carme Teixidó.

L'activitat no s'aturava malgrat la guerra i el 6 de desembre de 1938 el bibliobús en el qual viatjava Felipa Espanyol tornà a visitar Cervera per tal de renovar una altra vegada el lot del Servei de Biblioteques del Front i portar uns llibres per la biblioteca Popular.

Durant el mes de desembre de 1938 les alarmes van ser constants i la biblioteca molt poc concorreguda. Carme Teixidó recorda en els dietaris amb terror el dissabte 3 de desembre de 1938, quan ella, el Sr. Arxiver i l'Emília Rivera van haver de sortir corrent de la biblioteca per anar-se'n a amagar al refugi de l'ajuntament, ja que les bombes queien sense parar. Per sort la biblioteca no va patir danys molt greus tot i que aquella tarda i els dos dies següents va restar tancada.

Les anotacions en els dietaris es van acabar el divendres 23 de desembre de 1938 i no es tornà a anotar res fins el 5 de Juliol de 1939, on la primera frase que hi trobem escrita diu: "Después de tan esperada liberación por el glorioso Ejército Salvador de España, la biblioteca Popular de esta ciudad se ha incorporado nuevamente a la vida activa, deseosa de colaborar en cuanto pueda en bien la nueva España que nos ha deparado nuestro invisto Caudillo".

Origen i consolidació de la Biblioteca Popular de Cervera (1931-1939)

Així fou com es posà fi a tot allò que la Generalitat, la Mancomunitat i la Direcció Tècnica havia organitzat amb tan d'esforç i dedicació per deixar pas a la repressió i l'horror que van caracteritzar els anys següents i que van perjudicar greument la cultura catalana.

10.- EL SERVEI DE BIBLIOTEQUES DEL FRONT

10.1 Origen , consolidació i desaparició

Els antecedents del SBF es troben en l'oficialització de l'Agrupació d'escriptors catalans (23 de juliol de 1936) encarregada d'organitzar el règim editorial a Catalunya i més tard del Comitè d'Edicions, anomenat posteriorment Comissió de les Lletres Catalanes tot i que les veritables impulsores d'aquests servei van ser les biblioteques populars que van començar a establir biblioteques filials al front veien moltes d'elles, que un dels seus grups de lectors es desplaçava cap al front.

La comissió de les lletres catalanes envià trameses de llibres als combatents i hospitalitzats i fomentà actuacions propagandístiques externes i internes sobre el sentit de la revolució i la guerra.

No obstant això la creació del SBF sorgí de la necessitat dels soldats combatents d'augmentar les expectatives en un moment d'estabilització dels combats. Així doncs els comissaris polítics van parar especial atenció a les necessitats materials i anímiques de les tropes.

Destaca sobretot la sol·licitud que Josep Rovira, comissari de la Divisió Lenin (POUM), envià des del comissariat general de Guerra a la Comissió dels serveis del Patrimoni Històric ,Artístic i Científic sobre la ⁷"necessitat de formar aquí al front unes petites biblioteques per a distreure als combatents i per aprofitar el temps d'inactivitat en què vivim" .

Aquesta sol·licitud fou recollida pel Josep Vila Miravittles, cap de Negociat del Departament de Cultura, el qual la envià al Conseller de Cultura que al mateix temps es posà en contacte amb Jordi Rubió i Balaguer, director del Servei de Biblioteques de la Generalitat i fou aquest últim qui donà resposta a Josep Rovira en L'Ordre signada pel conseller Sbert datada del 29 de gener del 1937 en que s'informa al comissari de la divisió Lenin que s'estudiarà la seva sol·licitud de creació d'un servei de biblioteques per als fronts i combatents i que de moment el Servei de Biblioteques de la Generalitat li enviarà un lot de 100 llibres.

Finalment el 17 de febrer de 1937 s'aprovà el Decret de creació del Servei de Biblioteques ,el qual tenia com a objectiu ⁸"conservar la moral dels combatents i millorar-ne la formació cultural tan dels que es trobaven avançats com els de la reraguarda i omplir també el temps de lleure i contribuir al guariment físic i moral dels soldats hospitalitzats".

El servei de biblioteques del front es van establir en destacaments d'avançada, en la primera línia de reraguarda del front, en hospitals de sang de segona línia, en hospitals de convallescència i establiments de repòs. Aquest servei depenia a més de la Comissió de les Lletres Catalanes i de la Direcció tècnica de Biblioteques Populars, tenia un pressupost de creació de 65.000 ptes i de 3.500ptes de funcionament i es va haver de crear uns mobles - llibreries manejables per a les biblioteques d'avançada.

---

⁷ CUGUERÓ I CONHELLO, Maria C.; BOADA I VILALLONGA, Maria Teresa; ALLUÉ I BLANCH, Vicenç. *El servei de biblioteques del front 1936-1939*. Diputació de Barcelona.

⁸ CUGUERÓ I CONHELLO, Maria C.; BOADA I VILALLONGA, Maria Teresa; ALLUÉ I BLANCH, Vicenç. *El servei de biblioteques del front 1936-1939*. Diputació de Barcelona.

Aquest primers plantejaments, però es van veure condicionats pels enfrontaments entre anarquistes i comunistes en el maig del 1937 i la pèrdua de maniobrabilitat i capacitat de govern de la Generalitat.

A més l'exèrcit català fou desmantellat i els agents comunistes van entrar en confrontació amb les autoritats estatuàries de Catalunya.

A poc a poc es va anar perdent l'alegria revolucionària que hi havia hagut fins llavors per donar lloc a un major realisme i preocupació de les autoritats catalanes degut als fets que s'estaven produint en el conjunt del territori republicà i per l'interès de defensar l'esperit autonòmic i la pèrdua de les pròpies competències.

El SBF es fundà per mitjà del decret de la Generalitat el 17 de Febrer de 1937 i s'extingí el 26 de gener de 1939 amb la caiguda de Barcelona.

La seva actuació es divideix en dos períodes; el fundacional, i el de consolidació.

La fase fundacional va estar marcada pel voluntarisme i l'idealisme dels primers moments, fet que provocà que el Servei s'involucrés de forma directa en la lluita mitjançant la creació de les subcentrals prop del front aragonès (Sarinyena i Alcanyis) i es van organitzar biblioteques als destacaments de primera línia de foc i als hospitals de campanya on s'hi enviaven lots que les subcentrals s'encarreguen de renovar periòdicament.

No obstant això el bombardeig sobre la Central del Servei de biblioteques del front situada al primer pis d'un immoble del carrer de Corts Catalanes el 17 de març del 1938 va significar un cop molt dur per al servei.

10.2 Organització del SBF

El Servei de Biblioteques del front tenia la Central a Barcelona i estava en comunicació directa amb les diferents subcentrals.

Els llibres estaven identificats amb un número i registrats en un catàleg en el que s'especificava la seva procedència i on s'enviaven, a més a la central s'encarregaven d'organitzar les noves adquisicions que eren dipositades en bosses.

Les subcentrals havien de tenir una secció de llibres de consulta general i una de circulat, aquesta un cop rebia els llibres de la central els havia de repartir entre les diferents llibreries ambulants.

Es va organitzar també un servei de préstec, les targetes dels quals es van distribuir per sectors, cada sector disposava de 500 llibres dels quals les subcentrals hi enviaven els que cabien en les caixes i conservaven els altres, la durada del servei de préstec degut a la situació depenia de l'experiència.

Taula-biblioteca del SBF (AXBPDB).

36-Taula-biblioteca utilitzada en el SBF. Font:El servei de biblioteques del front de Cugueró i Conhelo,Maria C.;Boada i Vilallonga, Maria Teresa;Allué i Blanch

10.3 Procedència dels llibres

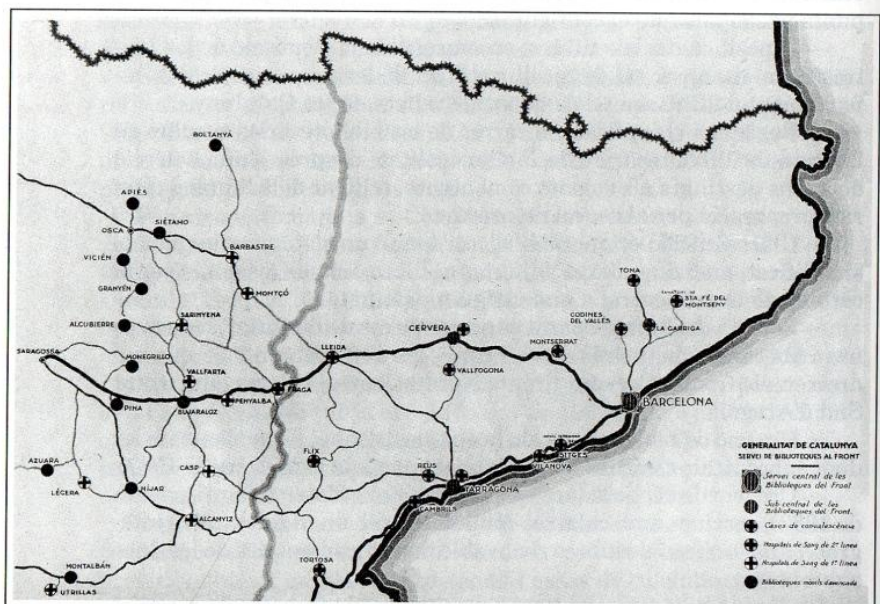
La majoria de llibres procedien de les compres realitzades gràcies a les col·laboracions del departament de Cultura i es feien directament a les editorials tot i que cada vegada les restriccions eren més importants.

Es va establir uns percentatges per a la creació de lots seguint la finalitat del servei, així doncs hi havia d'haver el 50% d'obres de literatura, biografies i viatges i el 50% d'obres tècniques, polítiques i culturals així com el 60% dels llibres havien de ser en català i el 40% en castellà tot i que aquest percentatges a la pràctica no es complien.

10.4 Les subcentrals.

El SBF fou conduït cap al front d'Aragó gràcies a les bibliotecàries M.Felipa Espanyol, la qual va tenir una estreta relació amb Cervera, i Rosa Granés i a les biblioteques de Sarinyena i Alcanyis. Així doncs van ser dues noies qui van impulsar-ho i van decidir anar soles cap al front per oferir un servei de lectura als soldats quan encara no hi havia res organitzat.

Les dos subcentrals més importants van ser la de Cervera que abastava el centre i nord del front d'Aragó i passava per ciutats com Barbastre i Montsó fins arribar a Sarinyena o Fraga i la de Tarragona que abastava la zona sud del front (Casp i Alcanyis).

Primer plànol dels punts de servei al front d'Aragó (*Nova Ibèria*, núm. 3/4, 1937).

37-Mapa dels punts on hi havia Hospitals de Sang, i subcentrals. Font: El servei de Biblioteques del Front de Cugueró i Conhelo, Maria C.; Boada i Vilallonga, Maria Teresa; Allué i Blanch

Origen i consolidació de la Biblioteca Popular de Cerverà (1931-1939)

El 2 de maig de 1937 es va inaugurar a Cervera la delegació del servei de Biblioteques del front al qual hi assistí l'escriptor Joan Oliver (Pere Quart). Tot i que M. Felipa Espanyol, companya de l'escola de Bibliotecàries de M. Masvidal prengué possessió del càrrec de bibliotecària popular pel front d'Aragó el 19 abril 1937 i ja en aquell moment començà a treballar en la fase de catalogació dels llibres enviats per la Generalitat.

Sala de lectura de la biblioteca de la

38-Sala de lectura de la subcentral de Serinyena. Font: El servei de Biblioteques del Front de Cugueró i Conhella, Maria C.; Boada i Vilallonga, Maria Teresa; Allué i Blanch.

Maria Felipa Espanyol era definida per les seves companyes com una persona entusiasta llançada i compromesa amb la causa, que no dubtà en cap moment en arriscar-se per fer arribar la lectura als combatents o ferits dels hospitals. La seva feina desenfrenada es veu reflexada en les estadístiques de la biblioteca del front d'Aragó i en les nombroses felicitacions que va rebre del J. Rubió i Balaguer.

10.5 Lectures dels soldats

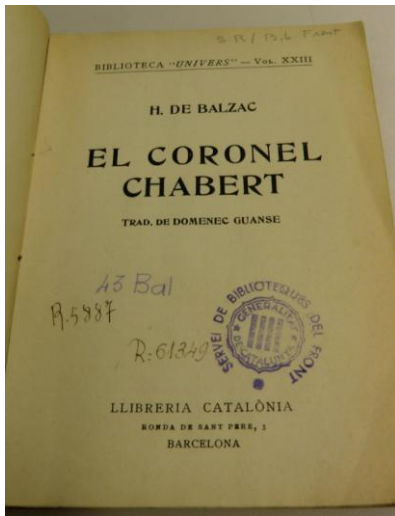
Els llibres enviats a ls front, la majoria d'ells quals procedien de els editorials tal i com ja he dit anteriorment eren enquadernats en tapa dura per tal de resistir millor les dures condicions a més, mentre que al front s'hi enviaven els llibres més nous i en més bon estat a les biblioteques dels Hospital de Sang hi havia els llibres més deteriorats i com a mesura d'higiene quan un llibre era utilitzat per un malalt que podia haver-lo infectat el llibre era cremat com a mesura preventiva.

Llegidor	Data de sortida	Data de devolució	Sector
Robina	3-9-38	17-9-38	Tribunal, H.C.
Serra	14-XI-38	28-XI-38	D. Municiónaria

39-Fitxa del servei de Biblioteques del Front. Font pròpia.

Origen i consolidació de la Biblioteca Popular de Cervera (1931-1939)

40-Portada d'un dels llibres del SBF. Font pròpia.

A la subcentral d'Alcanyis, la qual depenia de Cervera, el servei de préstec era molt utilitzat i predominava la literatura estrangera i la catalana tot i que també tenia un nivell important la política, la filosofia, la ciència i la tècnica i també la literatura castellana.

Mentre que les biografies només representaven un 4,4%, els viatges un 2,7% i la història un 2,59%.

Pel que fa a la consulta dominava la geografia, la lingüística, la literatura estrangera, la política, la sociologia i la filosofia.

També eren abundants les peticions de llibres per ensenyar a escriure i a llegir a soldats i analfabets o d'altres que volien ampliar els seus coneixements.

Entre els autors més llegits trobem a Walter Scott, Tolstoi Dostoiewski, Zola, Russinyol o Rosny amb el llibre "La conquista del fuego".

Els llibres de la història d'Espanya també tenien gran èxit, mentre que només uns pocs soldats joves demanen llibres de Guerra com "Les aventures de Perrot Marrasquí" escrit per Carles Riba.

En acabà la guerra davant la victòria de les tropes franquistes els llibres del SBF que havien quedat a les biblioteques populars van ser destruïts per l'ordre de depuració de les forces franquistes tot i que algunes bibliotecàries com Mercè Masvidal van aconseguir salvar algunes exemplars de ser cremats.

41-Llibres del SBF. Font pròpia.

En definitiva el servei de biblioteques del front fou un exemple clar de com⁹ “durant el transcurs d'una guerra es poden utilitzar una altra mena d'armes que no són les bèl·liques. De com, en situacions límit, qualsevol servei es converteix en humanitari. De com el món de les idees i els sentiments poden ajudar a mantenir les ganes de viure i de lluitar pels ideals. De com la misèria, la por, la incertesa, el dolor i la mort poden ser elevats a una categoria superior per l'efecte de l'esperança, la convicció o simplement la companyonia que poden venir d'un llibre”.

42-Soldats llegint.Font:YOUTUBE “Biblioteques en guerra”

---

⁹ CUGUERÓ I CONHELLO, Maria C.; BOADA I VILALLONGA, Maria Teresa; ALLUÉ I BLANCH, Vicenç. *El servei de biblioteques del front 1936-1939*. Diputació de Barcelona.

11- LA DEPURACIÓ DE LES BIBLIOTEQUES POPULARS

Després de la victòria de Franco en la guerra civil, començà una etapa de terror i repressió doncs el franquisme tenia com a objectiu eliminar la resistència o les possibles dissidències per tal de sotmetre als derrotats.

Per dur-ho a terme es va realitzar depuracions, judicis sumaríssims i execucions en camps de treball.

La repressió va afectar tots els àmbits del dia a dia i va actuar en contra de moviments culturals i socials avançats, provocant així la supressió de partits polítics, i la dissolució d' Ateneus, sindicats i centres culturals.

En el cas de les biblioteques i concretament a la de Cervera es produí l'anomenada "Depuración de Populares" que consistia en suprimir tots aquells llibres i bibliotecàries considerats una amenaça **(ANNEX 16)**.

Així doncs es va evitar la distribució de novel·la russa, es restringí la novel·la francesa de l' escola naturalista de finals del segle XIX i de principis del XX, es va fomentar la literatura espanyola antiga amb obres com "El Lazarillo de Tormes" o las "Novelas ejemplares" i es va acordar que calia fomentar també les obres catalanes de "valor extraordinari".

Finalment van ser autoritzades les biografies de Ludwig a condició de que no se'n tinguessin d'altres.

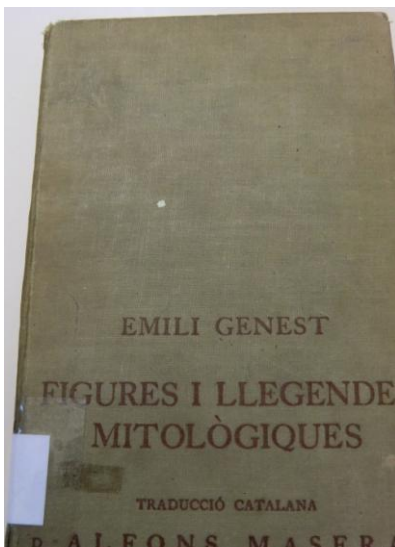
A més també es publicà una llista dels escriptors que calia autoritzar o restringir

Entre els novel·listes trobem a Blasco Ibáñez del qual només se'n va autoritzar les obres de caràcter regional, de Pérez Galdós totes menys els "Episodios Nacionales", Gómez de la Serna és prohibit amb un simple i contundent no i Jardiel Poncela i Fernández Florez van ser prohibits per immorals.

43-Portada d'un dels llibres depurats. Font pròpia

En l'apartat dels autors polítics destaquen els comentaris i els motius pel quals es prohibeix determinats autors com per

44-Portada d'un dels llibres en teoria depurats. Font pròpia

exemple Pi i Maragall que "no se lee por pesado" o Rovira i Virgili el qual qualifica de perillós i que "impresiona al primer golpe de vista" d'aquest autor també se'n va prohibir la "Història Nacional de Catalunya".

K. Marx tot i no ser llegit per massa gent, segons les autoritats es prohibit i especialment "El Capital". Finalment trobem en aquest grup d'autors polítics Enric Prat de la Riba del que se'n depurà "la Nacionalitat Catalana".

La "Història de Catalunya" de Soldevila també fou depurada juntament amb les obres de Wells "por no tener valor científico".

També és van incloure en la llista noms com Alfons Maseras ja que consideraven que no tenia valor literari, a José Carner, Pedro Corominas per insignificants i a Sagarra "por pornográfico" .

No només van patir les conseqüències del règim autors espanyols, sinó també autors estrangers com Anatole France, D'Anunzio o Flammarión van passar pel procés de depuració.

Tot i que es va permetre conservar els diccionaris , els llibres de gramàtica i obres filològiques d' aquests autors.

12.- REFENT LA MEMÒRIA

Després d'haver llegit els llibres sobre el tema de les biblioteques i els dietaris de la bibliotecària em vaig adonar que la biblioteca formava part d'una generació i d'una època que ens queda molt llunyana, però al mateix temps molt pròxima gràcies al testimoni dels nostres avis i àvies.

Volia conèixer de manera més directa els seus records i vivències. Vaig parlar amb diferents senyors i senyores que havien anat a la biblioteca quan eren joves tot i que aquests també em van explicar coses no només de la Biblioteca sinó també sobre Cervera, que els hi agradava fer de joves, quin ambient hi havia.

Realment parlar amb aquests testimonis em va servir per contextualitzar-me una mica més en la Cervera d'aquell temps i amb la biblioteca .

Troblem en primer lloc el testimoni de Carmen Sobrevila, filla de la primera bibliotecària, Mercè Masvidal i a continuació el testimoni d'alguns d'aquells joves que van fer ús de la biblioteca en els seus inicis.

12.1 Vivències de la biblioteca popular de Cervera

Mercè Masvidal Coll fou nomenada el 14 d'agost del 1933, Directora de la Biblioteca Popular de Cervera essent així la primera bibliotecària de la ciutat i la primera biblioteca popular instaurada pel govern de la Generalitat.

Nascuda a Manresa, Mercè Masvidal va créixer en un ambient familiar que fonamentava la cultura, la religió i preocupat pels problemes social. L'any 1931 decidí estudiar per ser bibliotecària influenciada per la gran biblioteca de la que gaudia la seva ciutat natal i pel gran moviment cultural de l'època, gràcies a la influència de la passada Mancomunitat i de la política cultural de Prat de la Riba.

Durant els anys que van durar els seus estudis va compartir aula amb personalitats com l'escriptora Aurora Díaz Plaja o la poetessa Leveroni, també va tenir la sort de tenir grans professors com el poeta Carles Riba, el Marçal Olivà, el Sr. Petit ,el Sr. Campalans, en Ferran Soldevila i tot això sota la direcció del Sr. Jordi Rubió i Balaguer.

Mercè Masvidal és descrita, per la seva filla Carmen Sobrevila, com una persona coqueta, molt afable i molt professional, fins al punt que deixà de ballar, tot i que li agradava molt, per no ofendre als lectors amb els quals li semblava que no havia de ballar. Al mateix temps era una persona que tocava de peus a terra, pràctica i era sens dubte "una dona de ciutat de província". Segurament fou aquest últim tret el que li permeté adaptar-se sense problemes a la Cervera tancada de l'època i fins i tot trobar-hi l'amor, ja que es va casar amb el fuster i en aquell moment regidor de foment de l'època.

La Biblioteca Popular suposà un canvi molt gran en la mentalitat dels cerverins, per primera vegada es van adonar que a la biblioteca no hi havia diferències socials i tothom hi podia accedir obertament i tan Mercè Masvidal com l'auxiliar Roser Lleó van treballar perquè la biblioteca sempre fos un espai integrador.

Sens dubte la biblioteca suposà una expansió cultural i un obrir a altres realitats aquella mentalitat tradicional que hi havia en aquells moments a Cervera.

El Sr. Duran i Sanpere va lluitar des del primer moment per que la biblioteca fos concedida a la ciutat de Cervera i un cop aconseguida tothom treballà de valent per tenir-la apunt i fou el mateix ajuntament qui s'encarregà de contractar les dones de la neteja, i a la portera, l'Emília Rivera, que ben aviat fou coneguda com l'Emília de la Biblioteca i que fou el punt d'unió entre la gent del poble i les bibliotecàries doncs ella coneixia el tarannà de la gent de Cervera que acudia a la biblioteca.

Tan per Mercè Masvidal com per a Roser Lleó el fet d'instal·lar-se a Cervera significa independitzar-se i fer allò pel qual s'havien preparat professionalment i realment els hi agradava tot i que totes dues venien d'entorns diferents.

Mercè Masvidal, com ja he dit anteriorment, venia d'una família que fonamentava la cultura, li agradava la modernitat i especialment la velocitat mentre que Roser Lleó venia d'una família de casa bona i no havia sortit mai del nucli familiar, fet que provocà que al principi li fos una mica difícil adaptar-se a la nova situació, però de seguida trobà el suport que li feia falta en Mercè Masvidal i en els lectors de la biblioteca.

Les dues bibliotecàries es van instal·lar en una dispensa situada al carrer Major juntament amb dos vicaris amb els quals jugaven al joc de la puça mentre esperaven l'hora d'obrir la biblioteca.

Parlant amb Carmen Sobrevila em va explicar que la seva mare li havia contat nombroses anècdotes sobre la biblioteca, que tot i que havien passat feia molt de temps eren encara molt vives en el seu record, com per exemple el fet del que el senyor Salat, que fou després alcalde de Cervera, juntament amb el senyor Elies sempre s'assentaven al mateix lloc de la secció juvenil just al costat de l'enciclopèdia Espasa Calpe o que a vegades hi havia tanta cua a la biblioteca que els havien de deixar entrar per torns, pel que fa als nens, primer entraven els que sabien llegir, i si encara així no hi cabien alguns s'assentaven al primer prestatge de la secció infantil, i recordava també la dedicació que va destinar a controlar tres nens fidels usuaris de la biblioteca que eren: el Ribera, l'Herrera i el Tàsies, havia provat diferents col·locacions per evitar que parlessin i com al final amb gran goig, anotà en els anuaris la seva victòria personal aconseguida en el fet de fer callar els tres nens (20 de novembre de 1935).

Recordava fets com que un dia va haver de fer fora en Pepe Vidal, el qual era molt entremaliat i des d'aquell moment ell sempre que se la trobava li recordava aquest fet o li parlava de com la Dolors Nuix i el Josep Maria Llobet es van conèixer a la biblioteca i van començar a festejar.

També recorda el poc que va agradar a les dones del poble el ram fet amb flors d'ametller que va posar damunt la taula de les bibliotecàries, a Cervera l'ametller era un arbre fruiter del qual se'n treien ametlles i no pas un arbre per fer-ne rams o com d'intrigats estaven els lectors amb les sabates de la Mercè Masvidal, sempre les portava netes i en canvi per anar de la dispensa a la

biblioteca havia de creuar el carrer major, el qual estava ple de fang. El secret era que la Mercè Masvidal sortia de casa amb unes sabates i a la biblioteca en tenia unes altres i un cop arribava se les canviava perquè segons ella la biblioteca era un espai seriós i no s'hi podia anar amb les sabates brutes.

Des de l'inici de la guerra l'any 1936, la biblioteca Popular de Cervera va romandre oberta, malgrat les alarmes i les apagades de llum, tot i això la guerra produí una davallada del nombre de lectors, i un descens en l'arribada de llibres.

Mercè Masvidal estigué durant aquest període molt temps de baixa i les bibliotecàries que la van anar succeint expliquen en els dietaris com durant i després de la guerra els nens estaven més esverats, eren més insolents i cada vegada era més difícil de controlar la situació. Durant aquests temps difícils Mercè Masvidal rebé el suport de Doña Elisa, mare d'Agustí Duran i Sanpere, la qual li va oferir casa seva sempre que volgués durant els bombardejos, el marit de Mercè Masvidal era íntim del senyor Duran i Sanpere i ella l'havia conegut al senyor Duran quan estudiava a Barcelona.

Finalment Mercè Masvidal, l'any 1942, va abandonar la Biblioteca de Cervera i es traslladà a Sarrià (Barcelona) a viure amb la seva família. Allí va treballar fins a la jubilació a la Biblioteca de la Cambra Oficial de Comerç i Navegació ubicada a l'edifici de la Llotja de Mar.

Però l'impacte de Cervera fou tan intens que sempre que podia s'escapava a fer una visita als seus antics lectors i fou durant una d'aquestes visites en que el senyor Ramon Turull li va escriure una poesia i en Jaume Farran li va cantar un havanera que havien escrit especialment per a ella, la bibliotecària que tan havien admirat de petits.

12.2 Testimonis d' una època

Francisca Companys, Elisabeth Buhler, Cecilia Porredon, Teresa Comorera i Ramon Codina van començar a anar a la biblioteca l'any 1934 quan tenien entre 7 i 16 anys(**ANNEX 17**).

Tot ells, tot i no anar a la mateixa colla, tenien la biblioteca com un lloc d'esbarjo cultural, de trobada, de reunió amb els amics, el punt d'inici de les seves passejades, així doncs podríem dir que la biblioteca no sols va esdevenir un símbol per la gent gran, sinó també pel jovent de l'època.

Després de les entrevistes he pogut arribar a la conclusió que la Sra. Masvidal, la bibliotecària, tot i ser una dona seria, recta, vestida sempre de negre tots la recorden com una gran persona, molt complidora, eficient, amable, tranquil·la, sempre disposada a ajudar als lectors i a orientar-los. Tots en tenen un gran i bonic record.

Era comú entre els nens estar-se a fora al vestíbul fent xivarri i molestant, però era tal el respecte que tenien cap a la biblioteca en si, i a la bibliotecària que sabien que un cop entressin havien de callar.

La biblioteca va anar canviant igual que els seus lectors, que a poc a poc hi van deixar d'anar perquè o bé es van casar com en el cas de la Sra. Francisca

Companys, o es van posar a treballar en el negoci familiar com el senyor Ramon Codina o bé van marxar com Elisabeth Buhler.

Tots coincidien en una qüestió, després de la guerra tot va canviar, malgrat que es va intentar mantenir el mateix ambient a la biblioteca les coses havien canviat, tan en la ciutat, com en la moral de la gent i encara havien de continuar canviant.

Era molt habitual durant la guerra el pas per la biblioteca de joves estudiants universitaris que havien abandonat els estudis per anar a fer de soldats i aquest conferien a la biblioteca un aire jove i dinamitzador.

Entre llibre i llibre també hi havia lloc per les bromes i els jocs, amb alegria recorda Francisca Companys la frase que un grup de joves van fer amb els seus cognoms aquesta deia : "*A la ciutat de Cervera una colla de **Companys** reunits en una **Sala** de la ciutat de **Milà** van menjar-se una **Auliva** que **Com or era.**"*

També recorden amb un somriure les passejades que feien quan eren joves pel carrer Major, en aquella època, principal centre d' activitat, i de com espiaven, algunes d'elles alumnes de les monges franceses per la reixa de l'escola per veure el recent circ arribat de molt lluny, fet que en aquella època es vivia com un gran esdeveniment.

També vaig trobar curiós el tema del cinema de Cervera, ja que algunes d'elles com Elisabeth Buhler hi anaven el diumenge. Però en aquella època el cine encara era mut i era un home amb un piano el que s'encarregava de posar la banda sonora a les pel·lícules i amb la seva música produïa tota mena de sentiments i reaccions al espectadors, alguns dels quals es removien en el seien quan el pianista acompanyant tocava alguna peça de suspens.

Així doncs a partir d'aquesta experiència, penso que molt profitosa, que ha estat la de parlar amb gent gran que tenir l'oportunitat de van viure de ple la biblioteca Popular de Cervera en els seus primes anys , he pogut aproximar-me una mica més a la Cervera d'abans de la guerra i a la seva gent. Sovint en el nostre dia a dia tan frenètic, no trobem ni l' espai ni el moment per que persones grans puguin fer-nos arribar els seus pensaments o vivències de seu passat.

13-CONCLUSIONS:

El meu treball està organitzat al voltant de tres grans blocs que he anat desenvolupant en diferents apartats. D'una banda hi ha la política cultural de la Generalitat Republicana amb els seus antecedents i en concret el paper de les biblioteques, per l'altra la biblioteca a Cervera, el seu origen i conseqüències, i finalment el paper de la biblioteca tan a Cervera com en el front durant un període extremadament convuls com va ser la guerra civil.

La política cultural de la Mancomunitat impulsada per Prat de la Riba a principis del s. XX fou el resultat de molts anys de treball i el fruit de les reivindicacions catalanistes que pretenien la recuperació de la cultura catalana per tal de convertir-la en una cultura pròpia i forta. L'obra de la Mancomunitat però es consolidà durant el govern de la Generalitat Republicana amb l'anomenada "Obra de Cultura" elaborada pel Consell de Cultura. Un dels seus objectius principals era la difusió de la cultura i una de les eines bàsiques en aquest àmbit van ser les biblioteques com a font de coneixement per tal de millorar el nivell cultural del país.

Per realitzar aquesta política un dels components essencials fou l'escola de bibliotecàries, la qual gaudia d'una gran reputació dins de l'àmbit de l'educació i tenia un pla d'estudis molt complet i avançat a l'època ja que tot i tractar-se d'uns estudis humanístics tocava també temes de ciències i lògica, a l'hora aquesta institució fou un referent en el procés d'emancipació de la dona.

Un dels objectius era també l'extensió i difusió a tot Catalunya de la cultura per evitar que aquesta quedés monopolitzada i centralitzada a les ciutats com Barcelona. Aquest objectiu es va aconseguir gràcies a la creació d'una Xarxa de Biblioteques Populares que pretenia fer arribar la cultura i el coneixement a tot el territori.

Tant l'escola de Bibliotecàries com la Xarxa de Biblioteques Populares estaven sota les ordres de Jordi Rubió i Balaguer, el qual organitzà i adaptà tot el sistema de catalogació i ordenació de les populars i fou la base per a la consolidació de les biblioteques mitjançant un sistema útil, eficaç i fiable basat en l'experiència i inspirat en el model de les biblioteques americanes en que l'accés als llibres era directe.

Van tenir un paper clau en el procés d'extensió de la cultura el servei de Biblioteques i les bibliotecàries a través de la seva feina ja que van crear una xarxa de biblioteques filials que permetia que tan els habitants de la muntanya com els pobles més petits de la plana gaudissin de llibres de tota mena i adaptats a les seves necessitats a partir de l'organització d'uns lots d'entre 35 i 40 llibres i per tan s'aconseguí posar la cultura a disposició de tothom.

Pel que fa a Cervera, per a la instal·lació de la biblioteca, fou una peça clau la figura dels Sr. Duran i Sanpere, que va utilitzar la seva influència dins del món de la cultura i el seu reconeixement professional per donar suport a Cervera i presentar-la com la millor candidata. No obstant això s'ha de reconèixer que la biblioteca no hagués funcionat com a biblioteca popular ni s'hagués consolidat sinó hagués estat per les bibliotecàries que amb la seva dedicació, esforç i

professionalitat van fer sentir a la gent de Cervera que formaven part de la biblioteca, així doncs la van convertir no només en un lloc de lectura, sinó també de relació entre les diferents classes socials i en un element cohesionador de la societat.

Després de fer el buidatge dels carnets del servei de préstec i de llegir-me els diaris que les bibliotecàries escrivien cada dia, m'he adonat que feien ús de la biblioteca nens, homes, dones, obrers, empresaris, funcionaris, aprenents, jubilats, persones sense feina, estudiants... Gent de tot tipus hi recorria per a qualsevol qüestió o quan tenia un problema o simplement com a diversió perquè per primera vegada disposaven d'un equipament on no es feia cap distinció entre els usuaris i on els llibres estaven a disposició del públic sense panys, ni armaris tancats, la cultura estava a l'abast de tothom, i sobretot també de les dones.

Però tot aquest procés recuperador i impulsor de la cultura iniciat per la Generalitat es va veure afectat per la guerra tan en l'àmbit general com particular.

Tot i això no es va aturar en cap moment la tasca de les bibliotecàries ja que malgrat els bombardejos constants damunt de la ciutat de Cervera la biblioteca va restar oberta i no només això sinó que es va instal·lar un servei de Biblioteques del Front per tal de fer arribar la cultura a aquells soldats que estaven en el front o bé hospitalitzats i també als que estaven destinats a Cervera.

La biblioteca popular de Cervera, gràcies al SBF, va preparar uns lots especials per als soldats destinats a Cervera que en aquella època eren els màxims usuaris de la biblioteca, doncs la població civil estava massa enfeïnada en altres assumptes o molts d'ells destinats al front.

Pel que fa als lots destinats al front eren les bibliotecàries i més tard el bibliobús, qui anaven fins al mateix front com podien per complir la seva missió amb la que tan compromeses estaven.

En definitiva he intentat analitzar el procés de recuperació cultural que tingué lloc entre els anys 1931 i 1936, el qual es va veure interromput per una cruenta guerra civil, procés que no es va poder recuperar fins 40 anys més tard. Però per fer-ho m'he volgut centrar en la meua ciutat natal Cervera, en la qual s'han esdevingut nombrosos fets històrics.

A l'hora de fer el meu treball em vaig trobar amb una gran quantitat d'informació i el principal problema va ser acotar els àmbits que volia tractar, doncs a mesura que anava llegint, davant la meua sorpresa, m'anaven apareixent nous camps de recerca també molt interessants.

Quan el vaig començar estava una mica perduda i no sabia com orientar-lo perquè en un principi tenia la idea que la biblioteca era sols un lloc de lectura, on la gent simplement entrava, llegia i marxava, però aquest treball m'ha servit per trencar amb aquest concepte i entendre que per molta gent i sobretot durant els primers anys de la 2a República, quan a nivell de Catalunya i Espanya s'estava vivint una primavera cultural, la biblioteca era un espai de referència on es gaudia llegint i descobrint nous coneixements que servien per millorar el nivell cultural dels cerverins i la població en general.

Això m'ha sorprès a mi mateixa per que allò que ara nosaltres fem utilitzant les noves tecnologies , i que ens permet que amb un simple clic puguem accedir a una gran quantitat d'informació o conèixer que està passant a l'altra banda del planeta, fa 75 anys i per la gent d'aquella època, aquesta finestra es trobava a la biblioteca, aquell era el centre cultural progressista del moment. La gent tenia fam de coneixement, ganes d'aprendre i trencar amb un passat ruïnós i anacrònic , d'alguna manera podríem dir que volien fer una revolució a nivell cultural, per convertir Catalunya i Espanya en un país modern.

Un dels elements que més m'ha fascinat i sorprès, a l'hora de fer el treball, ha estat la dedicació i professionalitat de les bibliotecàries a una causa, la de difondre la cultura a tots els nivells de la societat.

També he trobat realment fascinant la figura d'un jove de 15 anys amb poca formació que entrà a treballar a la biblioteca i què durant l'any 1938 quan sobre Cervera no paraven de caure bombes anava cada dia a obrir la biblioteca només amb la companyia del Sr. Gómez, l'arxiver, m'ha servit també per comprendre una mica més la complexitat i la rapidesa amb que es van esdevenir els fets. La guerra li va trencar, aquella noia totes les expectatives per arribar a ser una bibliotecària tal com ella desitjava.

Malgrat tot, aquests mateixos fets li van permetre conèixer un soldat de Barcelona, destinat un temps a Cervera i que utilitzava el servei de la Biblioteca, el qual anys més tard seria el seu marit.

Al mateix temps he descobert d'ella alguns trets de la seva personalitat i anècdotes, gràcies a referències de tercers, que eren desconegudes per tots els membres de la meva família.

14-AGRAÏMENTS

Vull agrari especialment a la meva tutora haver-me ajudat i tutorat en aquest treball que en un principi semblava tan difícil. També a l'Àgata Alegre, actual bibliotecària de la Biblioteca Josep Finestres, que en tot moment m'ha facilitat la informació que necessitava i m'ha ajudat a entendre una mica més el món de les biblioteques, a Carmen Sobrevila que amb el seu testimoni m'ha permès conèixer la part més humana de la biblioteca i aprofundir en la personalitat de la primera bibliotecària de Cervera i també a tots aquells testimonis que han estat disposats a fer-me gaudir amb els seus records d'infantesa o joventut.

15-BIBLIOGRAFIA

RUBIÓ I BALAGUER, JORDI. *Catalogación y ordenación de bibliotecas: instrucciones elementales*, Ed. Taber, Barcelona.

RUBIÓ I BALAGUER, JORDI. *Libros y Bibliotecas; una cartilla para su ordenación*, Gremio de editores y libreros, Barcelona.

RUBIÓ I BALAGUER, JORDI. *Como se organiza y cataloga una biblioteca*, Edición de la cámara oficial del libro de Barcelona, 1932.

De BALANZÓ, CONCEPCIÓ. *Les biblioteques populars de la Generalitat de Catalunya*. Impremta de la Casa Caritat, Barcelona, 1935.

DIRECCIÓ TÈCNICA DE BIBLIOTEQUES POPULARS. *Anuari de les biblioteques populars*. Impremta de la casa caritat, Palau de la Generalitat, Barcelona 1931/1933/1934/1935

CUGUERÓ I CONHELLO, Maria C.; BOADA I VILALLONGA, Maria Teresa; ALLUÉ I BLANCH, Vicenç. *El servei de biblioteques del front 1936-1939*. Diputació de Barcelona.

RISQUES Manel (DIR.); DUARTE Àngel; De RIQUER Borja; ROIG ROSICH Josep M. *Història de la Catalunya contemporània: De la guerra del Francès al nou estatut*. Mina, 2a edició, Barcelona 2006.

ESTRADA i CAMPMANY, Clara. *El servei del PHAC: la tasca d'Agustí Durant i Sanpere durant la República i la guerra (1931-1939)*. Ploion editors. Barcelona 2007.

Origen i consolidació de la Biblioteca Popular de Cervera (1931-1939)

CASASSAS YMBERT, Jordi; GHANIME RODRÍGUEZ, Albert; SANTACANA TORRES, Carles. *Història 2 Batxillerat*. Grup Promotor Santillana. Projecte La Casa del Saber. Barcelona 2009.

GARCÍA SEBASTIÁN, M.; GATELL ARIMONT, C.; RISQUES CORBELLA M.; *Horitzó Història*. Ed. Vicens Vives. Barcelona 2004.

BIBLIOTECA POPULAR DE CERVERA. *Dietari de la bibliotecària 1934 - 1939*.

BIBLIOTECA POPULAR DE CERVERA. Llibre de registre 1934-1939.

Autors diversos. *Miscel·lania 6*. Centre Comarcal de Cultura, Cervera 1989

MAÑÀ TERRÉ, Teresa. *Les biblioteques populars a Catalunya a través dels seus anuaris (1922-1936)*. Quadern de treball 16. Publicació de la Universitat de Barcelona. Barcelona 2001

GÓMEZ, F. *Crònica 1936-1937*. Arxiu municipal de Cervera

JOSEPH I MAYOL, Miquel. *El bibliobús de la llibertat*. Simbol editors. Col·lecció Memòria. Barcelona. Abril 2008

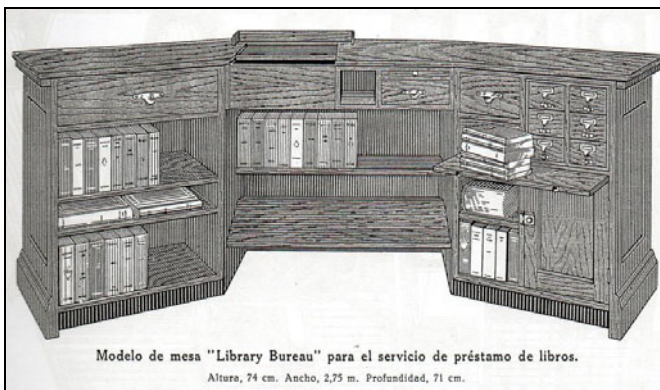
Currículm de l'escola de bibliotecàries. Edicions de l'escola de bibliotecàries. Any 1931

ANNEXOS

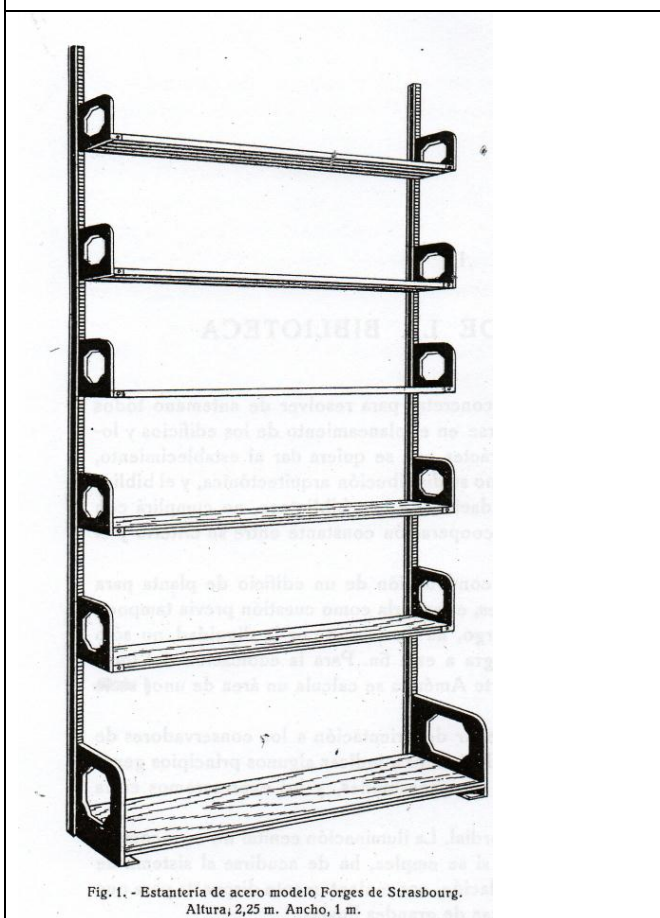
ANNEX 1-LA BIBLIOTECA ABANS I ARA.

EL MOBILIARI

ABANS

ARA

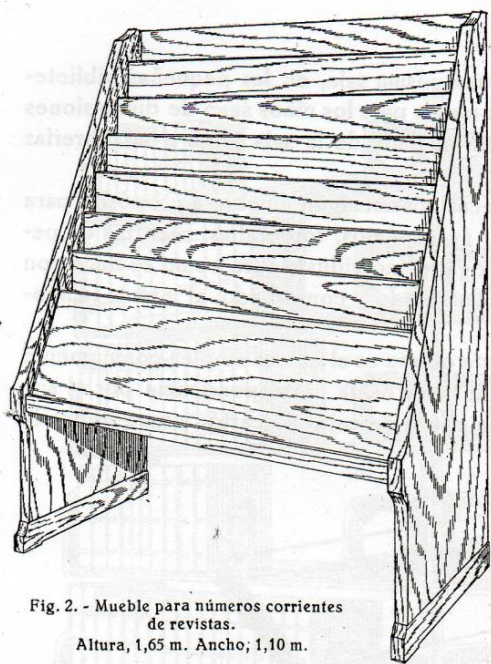
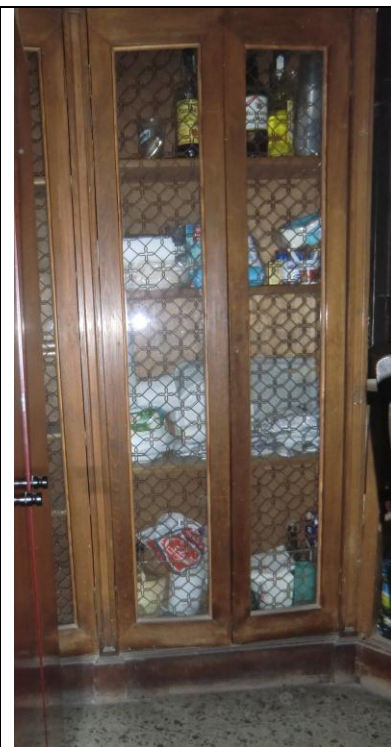
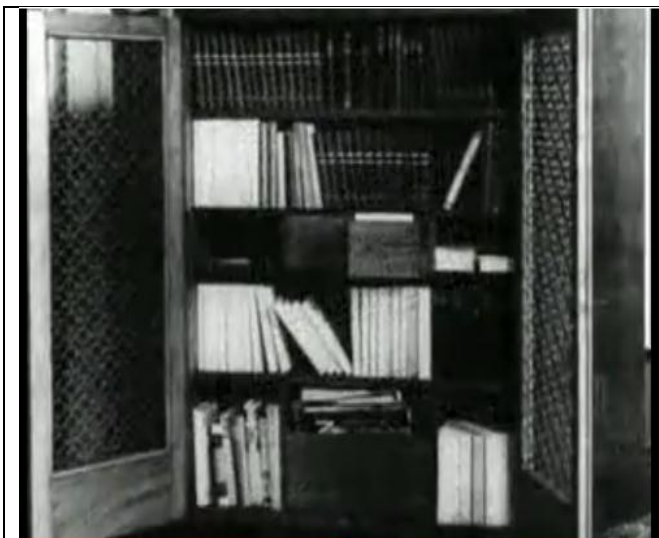

Fig. 2. - Mueble para números corrientes de revistas.
Altura, 1,65 m. Ancho, 1,10 m.

ELS LLIBRES DE REGISTRE

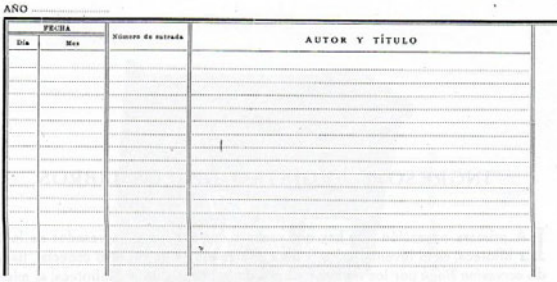
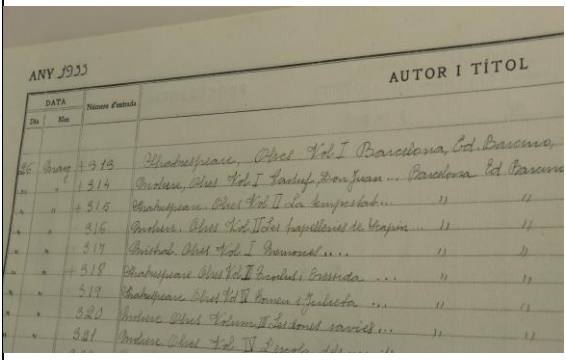

Fig. 5 - Modelo de libro registro (mitad de la izquierda).

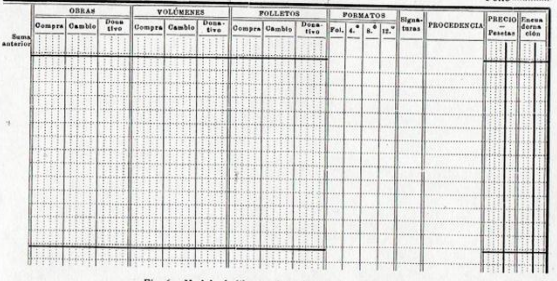
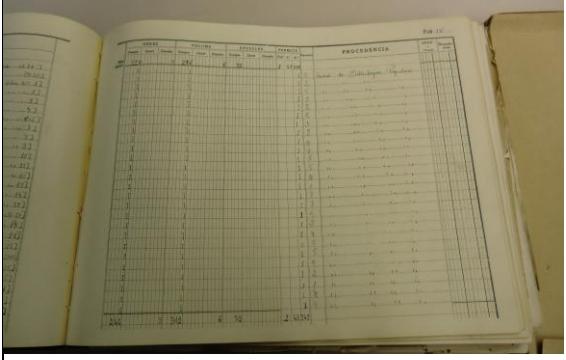

Fig. 6 - Modelo de libro registro (mitad de la derecha).

EL LOCAL

2-Entrada a l'antiga biblioteca. Font pròpia

1-Edifici de l'antiga biblioteca popular..Font pròpia

Número 15 del C/Major de Cervera. Font pròpia

Actualment l'edifici de l'antiga biblioteca Popular de Cervera és el local d'assaig de la Coral Infantil Nova Cervera, de la Coral Kodaly de la Coral Ginesta i de la Coral Lacetània. En el futur el pla de barris preveu destinar aquest indret a centre cívic. Per tal d'evitar que un edifici amb tanta història caigui en l'oblit de les generacions futures.

ANNEX 2: CONCURS PER ESTABLIR UNA BIBLIOTECA POPULAR

CONCURSOS PER A NOVES BIBLIOTEQUES POPULARS

El Consell de la Generalitat de Catalunya, en sessió del 19 d'octubre del 1931 va adoptar els següents acords:

Primer. — Demani's a l'Ajuntament de Barcelona que tingui a bé comunicar la seva resposta referent a la instal·lació d'una Biblioteca al Grup Escolar Pere Vila, així que hagi estudiat tots els antecedents de la qüestió, que indiqui, altrament, el lloc on es podria instal·lar, amb garanties de major eficàcia, la Biblioteca que havia estat prevista per un barri extrem de la ciutat, inicialment Sant Andreu de Palomar.

Segon. — És obert concurs públic entre els Municipis de Catalunya per a la concessió de dues Biblioteques Populars, l'organització de les quals podrà començar-se amb càrrec a la partida corresponent del Pressupost d'enguany de l'extingida Diputació de Barcelona.

El concurs és obert sota les següents Bases:

a) Hi podran concórrer els Municipis de tots els caps de partit de Catalunya i les poblacions que tinguin més de cinc mil habitants.

b) Els oferiments seran rebuts pel Govern de la Generalitat fins al dia 15 de novembre d'enguany.

c) Els oferiments importan el mínim següent:

Un local independent amb comunicació directa amb el carrer on puguin ésser instal·lats els serveis de Biblioteca i, sempre que sigui possible, una sala de conferències. Pot servir d'orientació per les dimensions del local el recordar que s'ha de preveure 2'30 m. quadrats per lector.

El servei de llum, aigua i calefacció.

d) El Govern de la Generalitat decidirà la concessió de dues Biblioteques Populars, tenint en compte els oferiments que siguin més favorables o que, per les condicions de la població que en facin la demanda, semblin de més urgent realització per al major desenvolupament de la cultura popular de Catalunya.

Tercer. — Les despeses d'iniciació d'aquestes Biblioteques seran pagades amb càrrec a la partida 597 del Pressupost vigent.

AJUNTAMENTS QUE ES PRESENTAREN

Ajuntament de Badalona, oferí la planta baixa d'un edifici en projecte sense indicació de lloc a la ciutat.

Ajuntament de Cervera, oferí un local independent en la casa n° 15 del carrer Major.

Ajuntament de Lleida, oferí el pis noble de l'Hospital de Santa Maria.

Ajuntament de Vilafranca, oferí un edifici al bell mig de la Vila i la cooperació econòmica a les despeses d'adaptació.

Ajuntament de Balaguer, oferí un local annex a la Casa de la Ciutat.

Ajuntament de Palafrugell, fent referència a una instància adreçada a la Comissaria Delegada a Girona sobre tràmits i convenis de l'Ajuntament de Palafrugell amb l'esmentada Comissaria per a la concessió d'una Biblioteca Popular a la indicada població.

ANNEX 3: RESOLUCIÓ CONCURS BIBLIOTEQUES POPULARS

BIBLIOTEQUES CONCEDIDES

Amb data de 5 de desembre fou donat a conèixer el següent acord de la Generalitat:

Primer. — Són adjudicades als Ajuntaments de Vilafranca del Penedès i de Cervera, respectivament, les dues Biblioteques ofertes als Municipis de Catalunya en mèrits del concurs obert per mitjà d'acord del Consell de la Generalitat del 19 d'octubre proppassat, les quals adjudicacions són fetes de conformitat amb les condicions assenyalades en l'esmentat acord.

Segon. — És presa en consideració la instància de l'Ajuntament de Lleida per tal d'estudiar la instal·lació d'una Biblioteca en el pis noble de l'edifici de l'Hospital de Santa Maria, sense necessitat de l'obertura d'un nou concurs.

Tercer. — Indiqui's a l'Ajuntament de Balaguer la conveniència de millorar les condicions del local ofert, o bé sufragar les despeses de la seva restauració i adaptació, a l'objecte de tenir en compte, d'una manera preferent, la instància de l'Ajuntament esmentat, així que se celebri un altre concurs.

ANNEX 4: CONCURS PER A LA PLAÇA DE BIBLIOTECÀRIA

Faig constar que el senyor Conseller de Cultura en data 27 dels corrents va dictar la següent ORDRE:

" I - Es convocat el corresponent Concurs per a la provisió de les places següents:

Directores de les Biblioteques Populars de Pineda, Tortosa, Cervera i Vilafranca del Penedés, amb l'haver anual de 3.500 Ptes.

Auxiliars de la Biblioteques Populars de Sallent, Canet de Mar, Tarragona, Granollers, Manresa, Ulldecona, Vic, Tortosa, Cervera i Vilafranca del Penedés, amb l'haver anual de 3.000 Ptes.

II - Podran aspirar-hi les Bibliotecàries de la Generalitat amb el títol de l'Escola de Bibliotecàries, les que en virtut de drets adquirits exercixin avui, càrrec obtingut per Concurs en Biblioteques de la Generalitat i les que exercint-lo amb caràcter interí, estiguin en possessió del certificat de pràctiques reglamentari.

III - Les Bibliotecàries, que, reunint les condicions exigides, vulguin prendre part en el concurs, hauran de sol·licitar-ho per instància adreçada al senyor President de la Generalitat, acompanyada de la relació, justificada dels seus mèrits i títols professionals, adjuntant una còpia d'imple de cada document.

IV - El termini de presentació de les instàncies acabarà quinze dies després de la publicació de la present convocatòria en el Butlletí Oficial de la Generalitat.

V - El Concurs serà fallat per un Tribunal format pel senyor Conseller de Cultura o persona per ell delegada, el Director del Servei de Biblioteques de la Generalitat, un Professor de l'Escola de Bibliotecàries designat pel seu Director i dos membres del Consell de Cultura, designats pel seu President.

VI - Les concursants seran cridades a fer uns exercicis a judici del Tribunal.

VII - D'acord amb els mèrits de les concursants i del resultat dels exercicis, s'establirà un ordre, segons el qual les Bibliotecàries tindran dret a elegir les places tretes a concurs o les que poguessin quedar vacants en les Biblioteques de la Generalitat si les titulars d'algunes d'elles, concorreguessin al Concurs.

VIII - Els esmentats havers seran pagats amb càrrec a les partides 775, 790, 794, 769, 772, 779, 781, 783, 785, 787, i 791 de la Secció de Despeses del Pressupost vigent."

Barcelona, 30 de juny de 1933.

El Cap del Negociat

J.Vila.

ANNEX 5: RESOLUCIÓ CONCURS PER A LA PLAÇA DE BIBLIOTECÀRIA

274

Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya. — Núm. 81. — Dissabte, 19 agost 1933

a la 1207, 34,000 ptes.; i a la part. 1209, 100,000 ptes.

Total dels augments, 550,000 ptes.

Per tant,

Mano a tots els ciutadans de Catalunya que cooperin al compliment d'aquesta Llei i a tots els Tribunals i Autoritats que la facin complir.

Barcelona, 14 d'agost del 1933.

FRANCESC MACIÀ

El Conseller de Finances,
CARLES PI I SUNYER

CULTURA

ORDRE

Vista l'Ordre d'aquesta Conselleria, del 27 de juny d'enguany, per la qual és convocat el concurs per a la provisió de les places següents: Directores de les Biblioteques Popolars de Pineda, Tortosa, Cervera i Vilafranca del Penedès, amb l'haver anual de 3,500 ptes.; Auxiliars de les Biblioteques Popolars de Sallent, Canet de Mar, Tarragona, Granollers, Manresa, Ulldecona, Vic, Tortosa, Cervera i Vilafranca del Penedès, amb l'haver anual de 3,000 ptes.;

Vista la relació d'instàncies presentades per a prendre part en el concurs, les quals corresponen a les divuit aspirants següents: Josepa Viltró i Montserrat, Dolors Martínez i Garcia, Rosa Ferrer i Hill, Lluïsa Rafart i Badia, Josefina Santpere i Figueras, Roser Lleó i Feliu, Dolors Ferrer i Florit, Anna M.ª Gay i Pons, Mercè Masvidal i Coll, Maria dels Angels Viñes i Vendrell, Antònia Parés i Macià, Olga Kirchner Catalan, Mercè Borrell i Pons, Josefina Morató i Pou, Julita Farnés i Pagès, Maria Balaña i Batalla, Maria Lluïsa Ganzenmüller i Hinrichs, Presentació Colomer i Aguilar;

Vista la composició del Tribunal que ha de fallar el sudit concurs, format pels senyors: Agustí Duran i Sampere, en delegació del Conseller de Cultura, President; Francesc Martorell i Trullàs, Rafael Campalans i Puig, del Consell de Cultura; Raimon d'Alós i Moner, Professor de l'Escola de Bibliotecàries, i Jordi Rubió, Director del Servei de Biblioteques de la Generalitat, Secretari;

Vista l'acta del concurs emesa per l'esmentat Tribunal, en la qual acta es fa constar que totes les aspirants foren reconegudes com admissibles als exercicis a què després foren sotmeses, quedant excloses la senyoreta Josepa Viltró, per incompareixença, i la senyoreta Maria Balaña, per haver-se retirat en el curs dels exercicis, i establint, un cop acabats

i examinats els treballs fets per les aspirants, una Ordre de prelatió, seguint la qual les concursants podien triar la plaça que més els convingués;

Atès que el Tribunal proposa que es nomenin les catorze primeres concursants de l'ordre establert després dels exercicis, per al càrrec que elles mateixes han triat; i

Atès que s'han complert fidelment totes les disposicions establertes en les bases del concurs i, per tant, pot acceptar-se l'esmentada proposta, aquest Departament

Resol:

Com a resultat del concurs obert per a la provisió de quatre places de Directora i deu places d'Auxiliar de les Biblioteques Popolars de la Generalitat de Catalunya i a proposta del Tribunal designat a l'efecte, són nomenades les següents senyoretes per als càrrecs que s'indiquen, amb les obligacions anexas a les funcions respectives:

Mercè Masvidal i Coll, Directora de la Biblioteca Popular de Cervera, amb el sou de 3,500 ptes. anuals, pagat amb càrrec a la part. 794 del Pressupost.

Josefina Morató i Pou, Directora de la Biblioteca Popular de Vilafranca, amb el sou de 3,500 ptes. anuals, pagat amb càrrec a la part. 794 del Pressupost.

Anna Maria Gay i Pons, Directora de la Biblioteca Popular de Tortosa, amb el sou de 3,500 ptes. anuals, pagat amb càrrec a la part. 790 del Pressupost.

Antònia Parés i Macià, Directora de la Biblioteca Popular de Pineda, amb el sou de 3,500 ptes. anuals, pagat amb càrrec a la part. 775 del Pressupost.

Roser Lleó i Feliu, Auxiliar de la Biblioteca Popular de Cervera, amb el sou de 3,000 ptes. anuals, pagat amb càrrec a la part. 794 del Pressupost.

Rosa Ferrer i Hill, Auxiliar de la Biblioteca Popular de Vilafranca, amb el sou de 3,000 ptes. anuals, pagat amb càrrec a la part. 794 del Pressupost.

Dolors Ferrer i Florit, Auxiliar de la Biblioteca Popular de Tortosa, amb el sou de 3,000 ptes. anuals, pagat amb càrrec a la part. 791 del Pressupost.

Maria Lluïsa Ganzenmüller i Hinrichs, Auxiliar de la Biblioteca Popular de Canet, amb el sou de 3,000 ptes. anuals, pagat amb càrrec a la part. 772 del Pressupost.

Josefina Santpere i Figueras, Auxiliar de la Biblioteca Popular de Granollers, amb el sou de 3,000 ptes. anuals, pagat amb càrrec a la part. 781 del Pressupost.

Olga Kirchner i Catalan, Auxiliar de la Biblioteca Popular de Manresa, amb el sou de 3,000 ptes. anuals, pagat amb càrrec a la part. 783 del Pressupost.

Julita Farnés i Pagès, Auxiliar de la

Biblioteca Popular de Sallent, amb el sou de 3,000 ptes. anuals, pagat amb càrrec a la part. 769 del Pressupost.

Mercè Borrell i Pons, Auxiliar de la Biblioteca Popular de Vic, amb el sou de 3,000 ptes. anuals, pagat amb càrrec a la part. 787 del Pressupost.

Dolors Martínez i Garcia, Auxiliar de la Biblioteca Popular de Tarragona, amb el sou de 3,000 ptes. anuals, pagat amb càrrec a la part. 779 del Pressupost.

Maria dels Angels Viñes i Vendrell, Auxiliar de la Biblioteca Popular d'Ulldecona, amb el sou de 3,000 ptes. anuals, pagat amb càrrec a la part. 785 del Pressupost.

Barcelona, 14 d'agost del 1933.

El Conseller de Cultura,
V. GASSOL

AGRICULTURA I ECONOMIA

DECRET

El President de la Societat Agrícola Cooperativa de Picamoixons, en ofici del dia 21 de juliol proppassat, comunicà al Departament d'Agricultura els noms dels socis que havien de constituir, en representació dels propietaris, la Comissió arbitral de Districte del Partit judicial de Valls, amb la reserva, però, que aquells noms podien ésser confirmats o canviats en reunió general que seria convocada dintre un breu termini.

El Conseller d'Agricultura, davant la necessitat inajornable d'anar constituint les Comissions a què fa referència la Llei del dia 26 de juny i fundament esperant que les designacions fetes pel President d'aquella associació serien conformades, proposà, i el Consell Executiu acordà la constitució de la Comissió arbitral de Valls, a base d'aquella proposta i de la formulada per la Unió de Rabassaires. Però d'un comunicat que tenim a la vista, resulta que, contràriament al què era esperat, la Societat Agrícola Cooperativa de Picamoixons retira la designació condicional efectuada pel seu President, al·legant que, en el cens de socis, hi figuren indistintament propietaris i parcens o arrendataris, per la qual cosa es fa indispensable de modificar la composició de la Comissió arbitral de Valls nomenant els Vocals propietaris en la forma prevista en l'article únic de la Llei del 29 de juliol proppassat.

Per aquestes raons, a proposta del Conseller d'Agricultura i Economia, i d'acord amb el Consell Executiu,

ANNEX 6:NOTES DE PREMSA QUE VAN SER PUBLICADES EN MOTIU DE LA INAUGURACIÓ DE LA BIBLIOTECA

LA NOVA BIBLIOTECA POPULAR DE CERVERA

Seguint el pla d'anar establint Biblioteques Populares a tot Catalunya el dimarts passat fou inaugurada la Biblioteca Popular de Cervera, instal·lada per la Generalitat en el mateix edifici habilitat per l'Ajuntament, on hi ha instal·lats l'Arxiu Històric i el Museu de Cervera.

Va inaugurar-la, en nom del conseller de Cultura, impossibilitat d'assistir-hi, el director del Servei de Biblioteques de la Generalitat, senyor Jordi Rubió, el qual va llegir unes quartilles del senyor Agustí Duran i Santpere, president de la Ponència d'Arxius i Biblioteques del Consell de Cultura, impossibilitat també d'anar-hi personalment. En nom de l'Ajuntament va parlar el tinent d'alcalde senyor Mestres, el qual subratllà la gran importància que té per al millorament cultural de Cervera la nova Biblioteca.

CERVERA

OBERTURA DE LA BIBLIOTECA POPULAR. — EXCURSIONISTES. — ALTRES

Ha tingut lloc l'obertura al públic de la Biblioteca Popular de Cervera. A les dotze arribà el director de les Biblioteques, senyor Jordi Rubió, acompanyat de sis senyoretes alumnes de l'Escola de Bibliotecàries. El conseller de Cultura senyor Gassol no pogué assistir a l'acte, tal com havia promès, per trobar-se indisposat. El senyor Rubió portava la seva representació. Amb el local ple de gom a gom començà l'acte, amb un breu parlament de l'alcalde, senyor Mestres, allusiu a l'acte. Després el senyor Rubió adreçà al públic allí congregat unes paraules de salutació. Digué que sentia que el senyor Duran, de qui era principalment aquella obra, no pogués estar entre nosaltres, per estar indisposat, del qual féu un elogi encomiàstic. Llegí una lletra d'aquest senyor i concitada nostra, en la qual exhortava tothom fer fructificar una Institució tant important com la Biblioteca Popular. En acabar, fou molt aplaudit. Acte seguit quedà inaugurada i oberta la Biblioteca, la qual quedà a càrrec de la senyoreta Masvidal, i auxiliada per la senyoreta Lleó.

El senyor Rubió era acompanyat a la presidència per l'alcalde, el Patronat de l'Arxiu, el diputat senyor Magré. Vingué expressament de Lleida el senyor Herrera Ges, tan entusiasta de l'Arxiu-Històric, instal·lat al mateix local de la Biblioteca.

Amb assistència d'una representació de totes les entitats locals, se celebrà un àpat, a l'Hotel Barcelonès, a honor del senyor Rubió.

Son nombrosíssimes les persones que han enviat materialment la Biblioteca i que volen gaudir de tan important avantatge.

★ Han estat a la ciutat els alumnes del segon curs de l'Escola de Perits Agricultors de Caldes de Montbui, acompanyats pels professors senyors Pérez i Rubió.

Acompanyats del senyor Ferran, visitaren el Camp d'experimentació cereal·lícula, l'Arxiu històric i Biblioteca, el Sindicat Agrícola i la ex-Universitat.

★ No ha pogut prendre possessió el nou Ajuntament, per estar pendent una consulta del Contenciós.

★ Amb motiu de la festa major del Sant Misteri, al Teatre Jovenut Catòlica se celebrà, el pri-

mer dia, una vetllada Literàrio-Musical, amb la cooperació del Cor del Casal Català, la qual resultà vertaderament esplèndida. Fou molt elogiada la massa coral, per la justesa en la interpretació de les seves obres. Cantà: «L'Impordà», «Cant a la vinya» i «La Gonzella de la costa».

El dia 7, amb el local ple completament, la secció de Cultura i Esbargiment posà en escena, sota la direcció del mestre i ex-actor senyor Miquel Martorell «Arthur de Ling» i la divertidíssima sarsuela «L'allotjats». Les dues obres foren molt aplaudides.

HOMES I FETS

Jo no sé si es pot dir o no que hi ha crisi de catalanisme, però si us atureu una mica a inquirir el seu estat actual, us adonareu del molt que hi ha a fer, encara, per catalanitzar Catalunya, per catalanitzar els catalans.

Potser algun lector tindrà la sensació, en llegir les precedents afirmacions, que hem dit un estirabot com una casa. Aquest algú podria ésser, en tot cas, aquell que solament es mirés el panorama de Catalunya a través del vidre de les realitats polítiques.

En aquest aspecte, no ens podem queixar. Els grans i transcendents episodis que ha viscut Catalunya en aquests últims temps han incorporat al catalanisme un sector importantíssim que sempre, o gairebé sempre, s'havia estat al marge. Hem vist també, no una, sinó diverses vegades, com el cos electoral de Catalunya bandejava amb una energia atudora tots aquells partits polítics que no fossin, en essència, si més no, catalanistes. Per altra banda, la situació actual del problema català, amb la consecució de l'Estatut i la implantació de l'autonomia, malgrat totes les dificultats, és una situació per a sentir-se optimista.

Podem concloure, doncs, que en l'aspecte polític no hi ha res a dir. La immensa majoria de catalans estem afiliats a partits catalanistes, i els que no hi estan els voten quan n'és hora, que pel cas és el mateix.

Ara bé, la realitat és, descomptant un tant por cent molt migrat d'excepcions, que el sentiment catalanista és una cosa purament epidèmica, puix no pot ésser cap patent de veritable patriotisme pagar una determinada quota cada mes i fer-ne professió, en tons tan abrondats com es vulgui, en qual-sevol tertúlia de cafè.

Catalanisme és tota una altra cosa. Catalanisme és, en primer lloc, un sentiment que, com a tal, ni es pot aprendre de cap text ni es pot comprar enlloc, que ens duu a estimar aquell tros de Catalunya dins del qual es va teixint la teranyina de la nostra vida, tant se val si és entre cases de cinc pisos i carrers lluents d'asfalt com enmig de parets escrotonades i terrossos eixarrets i esquerps. Catalanisme és, de més a més, aquell delit, aquell afany de superació que no ens ha d'abandonar ni un moment en la diversitat de tasques a la qual puguem estar lliurats, aprofitant totes les contingències per treure'n aquella mica de cosa aparentment insignificant que pugui contribuir a ampliar els nostres coneixements, que és, com si diguéssim, la mica de joia que tots hem de fer en l'erecció de l'edifici de la cultura catalana que, dit sigui de passada, és, o deu ésser, el millor baluard del catalanisme.

Menys mitings i més llibres, ço que, traduït, vol dir menys catalanisme a flor de pell i més catalanisme de dins endins, conscient, positiu.

***

La constatació d'aquest fet que és una realitat com una casa, seria una cosa tanmateix ben amarga i ben desoladora si hom no trobés de tant en tant la compensació acarant-se amb allò que en podríem dir l'altre plat de la balança que, situat molt avall encara, es belluga i malda per pujar.

No fa pas molts dies que vaig anar a passar una estona a la festa major de Cervera i encara que a una festa major no s'hi pot anar a gran cosa més que a fer una mica o bé un bon tros de tabola, amb uns amics varem passar de llarg, no diré sense un xic de recança, davant els *Espectaculos Hollywood*, aquesta mena d'espectacle que ara es porta tant a casa nostra fet a base d'orquestres pseudo-americanes, homes de goma i cantadores i balladores de rumbes de l'autèntic carrer Nou. Varem deixar de banda — deia — les atraccions per mor de fer una visita a l'Arxiu — la fama del qual havíem sentit rumorejant —, el Museu i la Biblioteca, instal·lat tot en el mateix edifici.

És una casa vella que sembla teta a posta per a guardar aquesta magnífica trinitat Arxiu-Museu-Biblioteca i la institució que està sota els auspicis de la Generalitat és la primera organització d'aquest ordre creada a Catalunya i que ha de servir de model per a crear-ne d'altres en altres ciutats i viles de la nostra terra.

El Museu, per bé que modest, conté coses ben estimables i té un positiu interès local i comarcal. S'hi pot admirar, entre altres coses, la mostra d'una barbaritat in-

qualificable. Un bell exemplar de pintura gòtica damunt fusta en la qual manquen alguns trossos perquè abans era a l'Ajuntament i un dia els empleats no tenien llenya per encendre l'estufa.

La Biblioteca, aportació de la Generalitat a la magnífica obra cerverina, ha estat agenciada d'una manera ben adient. Encara amb els prestatges no ben plens degut a la seva incipient creació, és ja un bon instrument al servei dels cerverins, l'eficàcia del qual és indiscutible.

Ens hem deixat per últim l'Arxiu perquè del trio és allò que té una més positiva importància. D'una gran desitjat i d'un gran valor històric, la seva instal·lació és una prova de dignitat i de bon gust.

Armaris i parets atapeïts de volums, de papers i pergamins, emanant tot plegat un perfum d'història, però d'història neta, ben endreçada i ben organitzada.

Impossible donar en aquest article detalls concrets sobre el gran valor del contingut de l'Arxiu, perquè això reclamaria, a part una erudició que no tenim, no una visita de turista de festa major, sinó una permanència d'uns quants dies.

Per altra banda, potser és més interessant donar a conèixer, encara que sigui molt pel damunt, les triflagues que ha costat arribar a l'Estat actual de l'Arxiu cerverí.

Com totes aquestes coses, no ha estat pas l'obra de molts, perquè ja sabem que els escollits són pocs. L'il·lustre historiador senyor A. Duran i Sanpere ha estat l'artífex d'aquesta brillant realitat. Ell fou qui començà a organitzar-lo i arrencant-ho de la Casa de la Vila ho instal·là desinteressadament en un edifici de la seva propietat on ha estat molts anys. I també molt en part al seu esforç es deu el seu estat actual. No cal dir que la tasca de classificació i ordenació ha estat també obra personal seva, o bé, si més no, sota la seva direcció.

Mirador, 22 març 1933

Hem fet aquesta petita salvetat perquè seria una injustícia silenciar que cal comptar en aquesta feina un col·laborador singularíssim i entusiasta: un modest barber d'aquella ciutat que per pura afició ha arribat a obtenir el càrrec d'arxiver d'aquell importantíssim arxiu.

Però fixeu-vos que aquest home durant divuit anys, i en les hores que podia abandonar les tisores i la navalla, ha estat lliurat a la tasca d'arxiver amateur, absolutament amateur. Avui Frederic Gómez — que així es diu l'ex-barber cerverí — ostenta molt justament el càrrec d'arxiver nomenat oficialment pel departament de Cultura de la Generalitat.

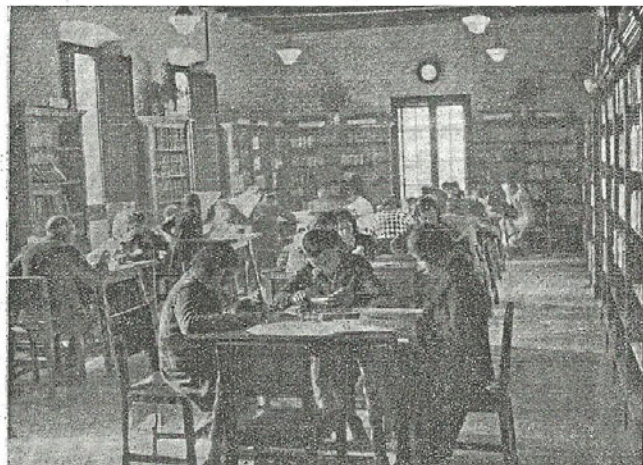
***

Heus ací, doncs, com en una festa major varem descobrir una obra de tanta importància i que tan bons fruits pot donar, i és en troballes d'aquesta naturalesa que hom s'arriba a oblidar, ni que sigui per uns moments, de tanta indiferència i de tant panxacontentisme com hi ha escampat per aquests mons de Déu. I és aquesta la compensació al pessimisme que traspuja al començament d'aquestes ratlles. Trobar catalans que, desinteressant-se de les lluites generalment estèrils i baixes de sostre entre el casino de dalt i el casino de baix, saben donar a les hores vagaroses una ocupació que els honora i els dignifica i que és de passada un profit per als altres ciutadans.

Catalunya tota deu admiració i agraïment a aquesta minoria d'homes selectes que, com aquests dos cerverins, són els veritables herois de l'avenç cultural de Catalunya. Ells duen a terme una tasca patriòtica de primera qualitat, i en enlairar de mica en mica el nivell de les intel·ligències fan veritable catalanisme de catalans endins.

Per això i no oblidant que hi ha encara molta feina a fer, quan us topeu amb algun d'aquests homes o, millor encara, quan us topeu amb una obra seva com aquesta de Cervera que hem comentat, una alenada d'optimisme us envolta i sentiu renèixer l'esperança en Catalunya i, a través de l'objectiu de la imaginació, albireu una Catalunya major d'edat per obra i gràcia d'aquest estol d'homes que escampats per la nostra terra treballen obscurament el fang no massa fàcil del nostre tarannà.

JOSEP ELIES I VILES

La sala de lectura de la Biblioteca de Cervera

GENERALIDAD DE CATALUNA

Manifestaciones del Presidente

El señor Companys conversó ayer mañana unos momentos con el presidente del Consejo de Ministros...

—«Es joven—contestó—preguntó, con el señor Companys, también sonriendo al señor Companys...»

Reunión del Consejo A las cinco y la tarde se reunió el Consejo ejecutivo...

Al terminar la reunión, el consejero señor Dencás dijo a los periodistas la siguiente referencia:

«El Consejo de Gobierno de la Generalidad de Cataluña, como, entre otros, los acuerdos si siguientes: El consejero de Hacienda, don Martín Esteve...

Como sea que el alzamiento de las reuniones origina una lentitud de procedimiento, el gobierno de la Generalidad de Cataluña acordó que la próxima semana el Honorable Presidente, acompañado de algunos consejeros...

Se aprobó el proyecto del Nuevo Estatuto de la Junta de Ciencias Naturales, y que sustituya al dictado señor Rosell y Vilar que representaba la Generalidad de Cataluña al diputado don Pedro Comas...

Se acordó redactar un orden de gracias dirigidos al señor Rosell y Vilar que representaba la Generalidad de Cataluña al diputado don Pedro Comas...

Finalmente fueron aprobados los artículos que faltaban de la Ley de Conflictos derivados de contratos de cultivo. Visitas

Ayer, visitaron al señor Companys, el Ayuntamiento de Horta de Sant Joan, acompañado del diputado don Luis Bru; los diputados señores Grau y Jansana...

El Comité permanente de la Junta de Seguridad. En la Conselleria de Gobernación se realizó ayer tarde el comité permanente de la Junta de Seguridad, formado, como es sabido, por los señores Balcells, Carreras Foz y Closas...

Los auxiliares de Farmacia. El pleno del comité ejecutivo del Frente Único de Auxiliares de Farmacia de Cataluña, visitó al Honorable Presidente de la Generalidad de Cataluña...

Inauguración de una Biblioteca popular. Ha sido inaugurada la biblioteca Popular, creada por la Generalidad e instalada en el edificio del Museo de Carreras...

El renacimiento de la lengua catalana. La Biblioteca de Cataluña, en conmemoración del centenario del renacimiento de la lengua catalana, ha publicado, en edición limitada, un festín del autor de la «Esa, una Patria»...

de Arbau, y de la carta con que el poeta la mandó a su amigo, don E. Ferrer y Arús. Acompaña al festín un comentario de Carlos Ilib, estudiando la tierra y la obra de Arbau.

Para la conservación del patrimonio artístico de Cataluña

El Departamento de Cultura ha dictado la siguiente orden: La destrucción y desaparición de objetos de nuestro patrimonio de arte, que se ha producido en algún lugar de Cataluña, obliga a este Departamento...

Ante la tumba del Primer Presidente. El domingo, como en anteriores días festivos, fueron muchas las personas que desfilaban ante la tumba que guarda los restos del que fué primer Presidente de la Generalidad, don Francisco Macià.

Entre los que desfilaron por la plaza de la Reina, alcanzó la cifra de 150 a los señores de la corporación municipal. En el acto de homenaje al señor Macià, figuran el comandante del Cuerpo de las Escuelas de Cataluña, señor Pérez Farrás, su esposa, doña Elisabet Colomans de Pérez Farrás...

También los alumnos de las Escuelas municipales, primera y segunda, de Hospital, con sus maestros señores Caire y Comas; el Centro de Escuelas de Vilanova de Bellmunt; el grupo femenino de señoras Caire y Comas; el grupo de señoras señores Caire y Comas; el grupo de señoras señores Caire y Comas...

El «Diario Oficial» de la Generalidad de Cataluña en su número de domingo, publica el siguiente sumario: Gobernación.—Decreto disponiendo la renovación por medio de sufragio de las juntas administrativas de las entidades, locales menores y pueblos agregados...

Horas de visita. El consejero delegado del distrito municipal, don Benito Mori Ballester, recibirá al público todos los martes y jueves no festivos, de doce a dos de la tarde, para escuchar las aspiraciones de los habitantes puestos bajo su jurisdicción.

La lucha antirrábica. El consejero delegado de Higiene y Sanidad tiene interés en advertir al vecindario que al buen vigilante las medidas dictadas respecto a la recogida de perros en la lucha antirrábica, incluída con tanto éxito el verano último. En adelante los propietarios de los perros recogidos que acrediten haber pasado el correspondiente arbitrio municipal de inspección...

La marca del buen café. Torrefacción automática. Veritas pino y Pomeroy. RANIELA ESTUDIOS, 8

LAS FIESTAS DE CARNAVAL

Animación en el paseo de Gracia

EL DESFILE DE LA «RUA»

La «RUA» del paseo de Gracia. El Carnaval de este año ha gozado — y continúa gozando cuando estas líneas escribimos — de un éxito temporal, propicia a las manifestaciones callejeras. El domingo amaneció el día de entusiasmo primavera, con cielo completamente despejado y ambiente tierno...

El domingo por la mañana fueron relativamente pocas las multitudes que se exhibieron por la ciudad, siendo la inmensa mayoría de las que se vieron en el paseo de Gracia y en las Ramblas...

Como muestra de merecedora una mención especial, vimos la que representa una tribu de negros en día de fiesta, con trajes apropiados para el día...

«Sin embargo, la fiesta carnavalesca no comenzó, propiamente, hasta por la tarde con la «rua» en el ciudad pasado, momento que despertó mayor pasión entre los que toman parte en él...

Las tres y media fue suspendida la circulación de tranvías por los arroyos y a la misma hora entraban en la calzada central las primeras carrozas adornadas y coches participantes en la fiesta...

El jurado fue presidido por el concejal señor Masip, y formado por los vocales don Ricardo Altabá y don José Cisneri, por el presidente del Círculo Artístico, señor Casas Abarrca...

Este año se han inscrito en la «rua» ciento sesenta carrozas, y en el primer día únicamente dejaron de presentarse veinticinco, algunas de ellas por no haber tenido tiempo de decorarse.

Se organizó el desfile siguiendo una enorme barrera de carrozas cubiertas por el lado izquierdo del paseo central, daban la vuelta en la Diagonal y descendían por el lado derecho hasta la calle de Cortes...

Seguían en orden de méritos y de riqueza «El caballo de Troya», una feliz interpretación del caballo de Ulises; «Castillo medieval»; «Jardín clásico»; «Papa Noel»; «Carroceros de veinte años»; «Capareta roja»; «Los dragones del Mar Negro»; «Cesta florida»; «Ananos»; «Sol naciente»; «Eclipses de color»; «Libro de regímenes»; «Jugadores de polo»; «Cubanos»; «Primeravara»; «Ardén de verano»; «Piu, piú»...

«Piu»; «Pocker»; «Canoa W»; «Fantasma lunar», y muchas otras más. Llamó la atención una cuadrilla romana decorada con mucho gusto que llevaba una bestia, y el coche abierto, en el que unos humoristas llevaban con toda seriedad un burro tendido en posición de descanso y de aburrimiento definitivos...

Al día siguiente, señor Pi y Suñer, y el presidente del Parlamento, señor Casanovas, recorrieron la «rua» en coche. A las ocho, el consejero general de Gobernación, señor Masip, dirigió unas palabras de exhortación a los ciudadanos de Barcelona...

«Los incidentes. En la «rua» se desarrolló normalmente sin que ocurriera ningún incidente de importancia. Una carroza, al pasar por el cruce de la calle de Aragón, chocó contra una de las farolas y, consecuencia de del topetazo derribó uno de los aditamentos de aquella, sin que por fortuna produjera accidentes...

«El segundo día. La «rua» ayer tarde se vio igualmente concurrida, participando en ella las mismas carrozas que el día anterior, más otras dos de esas de importancia. El concurso de público fué notable, especialmente a partir de las siete de la tarde, en que ocupó la mayor parte del espacio del paseo de Gracia...

«Bailes de máscaras. En el Círculo de la Unión Mercantil Hispano-Americano se ha celebrado el primer baile de Carnaval, viéndose extraordinariamente concurrido y estando artísticamente adornados los salones con valiosos mantones de Manila...

«Esta noche, en el local del orfeón «Eco de Catalunya» se celebrará un baile a imitación de las antiguas «cascades Barcelonesas», organizando antes una cabalgata que recorrerá algunos calles de la barriada...

«El monte «Art de Cutners», de Barcelona, celebrará su tradicional baile de máscaras, a beneficio de los niños de vejez e invalides, a las diez y media de la noche, en el salón de la Bohemia Modernista...

«En la tómbola celebrada en el baile de máscaras organizado por la «Asociación de Carreros» en el Iris Park, resultaron premiados los siguientes números: Primer premio, número 855; segundo ídem, 1025; tercero ídem, 1979; cuarto ídem, 3053; quinto ídem, 3053; sexto ídem, 3053; séptimo ídem, 1931...

Los poseedores de dichos números pueden pasar a recoger el premio en el local de la Asociación, Joaquín Costa, 65, frat., de cuatro a siete de la tarde.

** OCASIO EXCEPCIONAL. LOUJEMÉ A BAIX PREU Y MODILARIS COMPLETIS. RUSQUETS. P. de Gracia, 36

Advertisement for Aspirina. Text: 'Contra todos los dolores. Aspirina'. Includes a logo for Bayer and the Bayer cross.

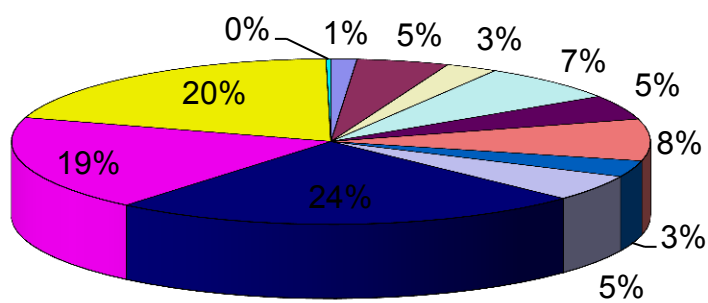
ANNEX 7: COMPOSICIÓ DEL LOT INICAL

OBRES GENERALS(0)	27
FILOSOFIA(1)	96
TEOLOGIA.RELIGIÓ(2)	54
CIÈNCIES SOCIALS.DRET(3)	149
FILOLOGIA.LINGÜÍSTICA(4)	99
CIÈNCIES PURES.CIÈNCIES NATURALS(5)	168
CIÈNCIES APLICADES(6)	66
BELLES ARTS.DIVERSIONS ESPORTS(7)	105
LITERATURA(8)	494
HISTÒRIA GEOGRAFIA.BIOGRAFIA(9)	384
INFANTIL(I)	414
perdut	5
TOTAL	2061 LLIBRES

TIPOLOGIA DELS LLIBRES SEGONS LA CLASSIFICACIÓ DECIMAL

Obres generals	0
Filosofia	1
Teologia.Religió	2
Ciències socials.Dret	3
Filologia.Lingüística	4
Ciències pures.Ciències naturals	5
Ciències aplicades	6
Belles arts.Diversions .Esports	7
Literatura	8
Història i Geografia.Biografia	9
infantil	I

COMPOSICIÓ DEL LOT INICIAL DE LLIBRES

- OBRES GENERALS(0)
- FILOSOFIA(1)
- TEOLOGIA.RELIGIÓ(2)
- CIÈNCIES SOCIALS.DRET(3)
- FILOLOGIA.LINGÜÍSTICA(4)
- CIÈNCIES PURES.CIÈNCIES NATURALS(5)
- CIÈNCIES APLICADES(6)
- BELLES ARTS.DIVERSIONS ESPORTS(7)
- LITERATURA(8)
- HISTÒRIA GEOGRAFIA.BIOGRAFIA(9)
- INFANTIL(1)
- perdut

ANNEX 8: BUIDATGE DE LES DADES DELS CARNETS DE PRÉSTEC

PROFESSION	
"Cortador de calzado"	1
Administrados de correus	1
advocat	3
Advocat-arxiver	1
agricultor	6
aprenent de barber	1
arxiver	1
barber	4
batxiller	1
Biblioteca	4
botifarre	1
cafeter	1
Camarer	1
Cap	1
carnisser	2
catedràtic	1
cisteller	1
coadjuntor	1
comerç	20
comerç de barrets	1
comerciant	5
comptable	9
Comptable-estudiant	1
confiter	1
correus	4
Cosidora	1
Delineant	1
Dependent/a	11
Ebanista	5
Electricista	2
Empenyador de la llum	1
Empleat caixa de pensions	1
Empleat de banca	2
Empleat de jutjat	1
Empleat de telèfons	1
Empleat/ada	11
Enginyer	3
Escribent	15
Espardenyer	1
Estudiant	177
Estudiant escola nacional	2
Fabrica de fideus	1
Factor	3
Factor JB	1
Farmaceutic/a	2
Farolinger	1
Ferrer	5
Ferrer de tall	1
Ferrista	1
Ferrovieri	9

Filador d'estany	1
Flequer/a	11
Fondista	1
Forner	3
Fotògraf d'art	2
Funcionari tècnic de correus	1
Fuster	6
Gelatera	1
Gerent del sindicat	1
Gorrista	11
Guardia nacional republicà	4
Guixaire	1
Impressó	2
Industrial	4
Infermera	1
Inspector d'ensenyament primari	1
Jefe moliner	1
Jefe nogociat de correus	1
Jornaler	2
Labors	8
Manobra	3
Manyà	1
Marxant	1
Mecànic	6
Mecànic-electricista	1
Mestre/a	13
Mestre/a nacional	3
Mestressa	3
Mestressa Nacional	1
Metge	6
Militar	7
Militar diverses regions	2
Modista	10
NO CONTESTA	256
NO S'ENTEN	16
Nodrisa	1
Notari	3
Obrer/a	3
Oficial de registre de la propietat	1
Oficial de secretaria	1
Oficial de telègrafs	6
Pagès	6
Paleta	5
Pastiser	1
Peluquer	2
Peó	2
Pèrit mercantil	1
Perruquer de senyores	1
Pintor	1
Practicant de farmacia	1
Professor de piano	1
Professor d'institu-Llicenciat en ciències	1
Professor/a	9
Professor/a d'institut	3
Propietari	2
Quimic-farmaceutic	1

Recader	1
Regimen d'artilleria	1
Religiosa	1
Relotger	1
Sabater/a	16
Sacerdot	2
Sargent	2
Sargent d'artilleria	2
Sarrista	1
Sastre/ssa	15
Serrador	2
Serraller	1
Servei judicial	1
Soldat	1
SP	2
Tècnic industrial	1
Teixits	1
Telefonista	2
Telegrafista	2
Treballador de la serra	1
Treballador del sindicat	2
Treballs domèstics	21
Viatgan	2
Vigiliant	2
Xòfer	2
TOTAL	861

Agricultors	6	
Pagès	6	Agulla
TOTAL	12	Cosidora
		modista
		Sastre/ssa
Empleats	24	TOTAL
Dependent/a	1	
Empleat caixa de pension	1	
Empleat de banca	2	Estudiants
Empleat/ada	11	Comptable-estudiant
Treballador de la serra	1	Estudiant
Treballador del sindicat	2	Estudiant escola naciona
Aprenent de Barber	1	TOTAL
Empleat de jutjat	1	
Oficial de registre de la pr	1	Obrers
Oficial de secretaria	1	Jornaler
Oficial de telègrafs	6	Peó
Empleat de telèfons	1	Gorrista
TOTAL	42	Obrer/a
		TOTAL
Industrials	4	Treballs domèstics
Industrial	1	Treballs domèstics
Teixits	1	Mestressa
Fabrica de fideus	6	Mestressa Nacional
TOTAL		Labors
		Nodrisa
Professions liberals	3	TOTAL
advocat	1	
Advocat-arxiver	1	Militars
arxiver	1	Militar
batxiller	4	Militar diverses regions
Biblioteca	1	Regimen d'artilleria
catedràtic	9	Sargent
comptable	3	Sargent d'artilleria
Enginyer	15	Soldat
Escribent	2	TOTAL
Farmacèutic/a	1	
Gerent del sindicat	1	Religiosos
Infermera	1	coadjutor
Inspector d'ensenyament	13	Sacerdot
Mestre/a	6	Religiosa
Metge	3	TOTAL
Notari	1	
Professor de piano	1	PROPIETARIS
Professor d'institu-Llicenc	1	
Professor/a	9	
Professor/a d'institut	3	Comerciants
Quimic-farmacèutic	1	comerç
Tècnic industrial	1	Comerç de barrets
Delineant	1	Comerciants
Practicant de farmacia	1	Marxant
Pèrit mercantil	1	Viatgan
TOTAL	84	TOTAL

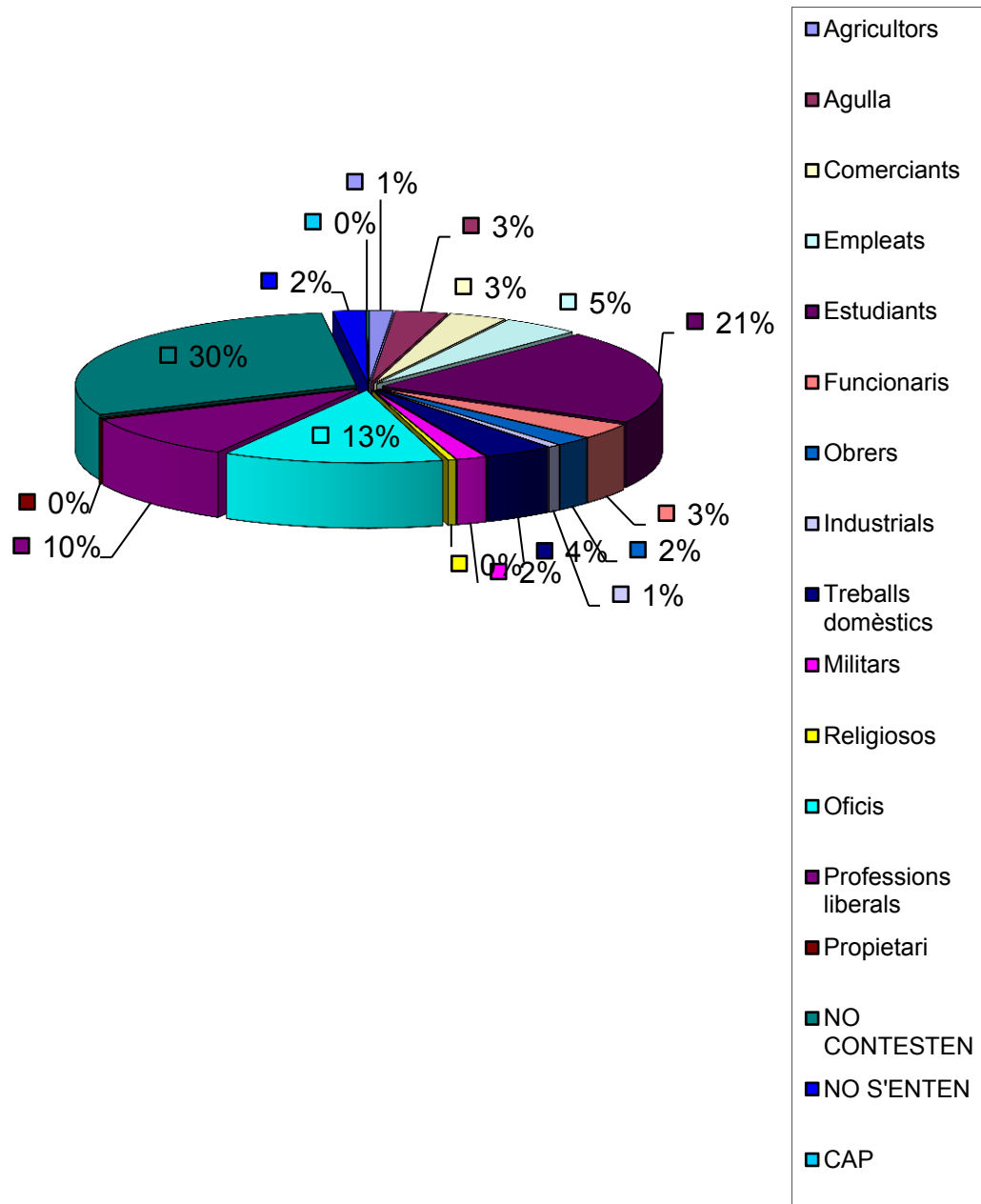
Funcionaris	Oficis	
	barber	4
Funcionari tècnic de corre	1 botifarre	1
Guardia nacional republic	4 cafeter	1
Administrados de correus	1 Camarer	1
Factor	3 carnisser	2
Factor JB	1 cisteller	1
Ferroviani	9 confiter	1
Correus	4 Ebanista	5
Jefe nogociat de correus	1 Electricista	2
Servei judicial	1 Empenyador de la llum	1
SP	2 Espardenyer	1
Mestre/a nacional	3 Farolinger	1
TOTAL	30 Ferrer	5
	Ferrer de tall	1
	Ferrista	1
NO CONTESTEN	256 Filador d'estany	1
NO S'ENTEN	16 Flequer/a	11
CAP	1 Fondista	1
	Fornier	3
	Fuster	6
	Gelatera	1
	Guixaire	1
	Impressó	2
	Jefe moliner	1
	Manobra	3
	Manyà	1
	Mecànic	6
	Mecànic-electricista	1
	Paleta	5
	Pastiser	1
	Peluquer	2
	Perruquer de senyores	1
	Pintor	1
	Recader	1
	Rellotger	1
	Serrador	2
	Serraller	1
	Sabater/a	16
	Telefonista	2
	Telegrafista	2
	Vigilant	2
	Xòfer	2
	Fotògraf d'art	2
	"Cortador de calzado"	1
	Sarrista	1
	TOTAL	109

ANÀLISI SOCIOLÒGIC DELS USUARIS DE LA BIBLIOTECA

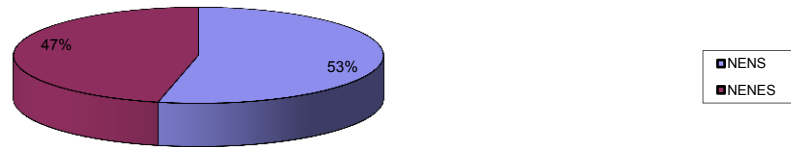
Agricultors	12
Agulla	26
Comerciants	29
Empleats	39
Estudiants	180
Funcionaris	30
Obrers	18
Industrials	6
Treballs domèstics	34
Militars	15
Religiosos	4
Oficis	109
Professions liberals	84
Propietari	2
NO CONTESTEN	256
NO S'ENTEN	16
CAP	1
TOTAL	861

ANÀLISI SOCIOLÒGIC DELS USUARIS DE LA BIBLIOTECA

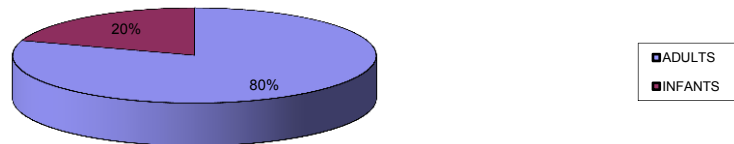
INFANTS USUARIS DE LA BIBLITOECA

ADULTS USUARIS DE LA BIBLITOECA

USUARIS SERVEI DE PRÈSTEC DE LA BIBLIOTECA POPULAR

GÈNERE DEL USUARIS DE LA BIBLITOECA POPULAR DE CERVERA

HOMES	360
DONES	326
DESCONEGUT	3
TOTAL	689

GÈNERE DEL USUARIS DE LA BIBLITOECA POPULAR DE CERVERA

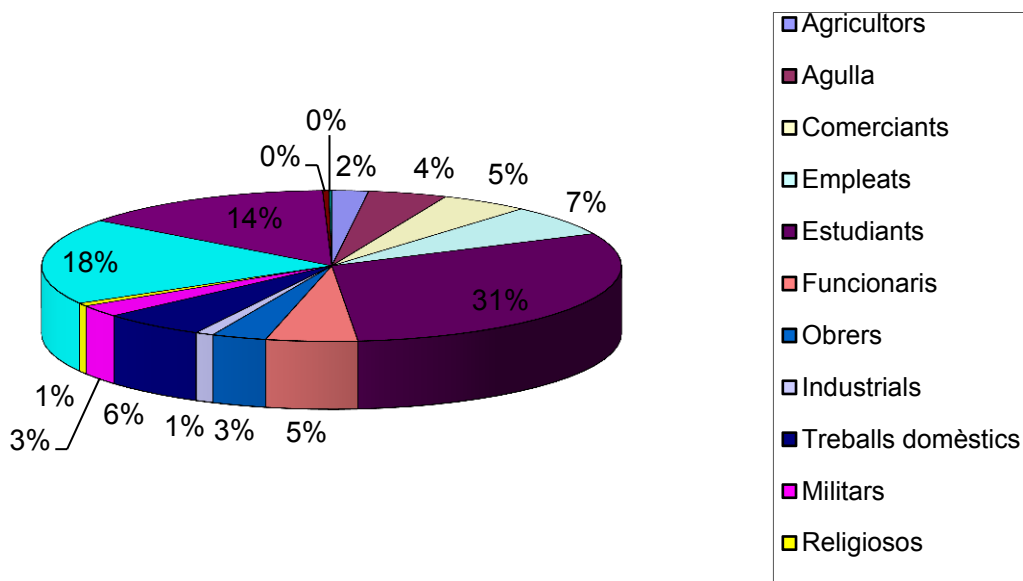
NENS	92
NENES	80
TOTAL	172

TOTAL USUARIS

ADULTS	689
INFANTS	172

Agricultors	12
Agulla	26
Comerciants	29
Empleats	39
Estudiants	180
Funcionaris	30
Obrers	18
Industrials	6
Treballs domèstics	34
Militars	15
Religiosos	4
Oficis	109
Professions liberals	84
Propietari	2
CAP	1
TOTAL	589

USUARIS DE LA BIBLIOTECA

ANNEX 9: CARTA DE JORDI RUBIÓ EN QUE S'INDIQUEN LES
CONDICIONS PER ESTABLIR UNA BIBLIOTECA FILIAL.

45

DIRECCIÓ TÈCNICA DE BIBLIOTEQUES POPULARS
DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

24.10.1934.

Srta. Mercè Masvidal
Biblioteca Popular
Cervera.

Benvolguda Srta. Masvidal,

Contesto la seva lletra del 22 i li retorno la seva demanda en préstec nº 6. Aquest llibre no el tenim.

El préstec per a les filials s'ha d'establir prèvia demanda escrita de l'entitat que el sol·liciti, en la qual indiqui on seran instal·lats els llibres, i es faci responsable d'ells. Caldria també que V. s'assabentés de si el lot el demanen per a ús exclusiu dels alumnes de l'Escola o per a altres estaments de la població. Finalment els ports d'anada i retorn han d'anar a càrrec de la filial. Per al transport, que es facin una caixa de fusta amb nansa, i tancada amb pany i clau. Els paquets no ofereixen prou seguretat. La seva biblioteca anotarà les sortides en les targetes de préstec dels llibres i farà una relació per duplicat dels volums tramesos, una de les quals els acompanyarà.

Aquestes són les instruccions més necessàries. En els Anuaris no se n'han publicat encara. Si té algun dubte, vulgui exposar-me'l. M'alegraré molt que iniciï el funcionament d'una filial en la muntanya de Lleida, tan desvalguda de biblioteques i desitjo que tingui aviat imitadors.

Saludi la seva companya i cregui'm son afm.

Jordi Rubió

ANNEX 10: MODEL DE SOL·LICITUD:

.....,mestre de..... de l'Escola .....
de .....atentament us exposa:

Que assabentat de la facilitat de proporcions que ofereix el règim de Biblioteques Populars de la Generalitat de Catalunya, per l'establiment de Biblioteques Filials, per a totes les contrades catalanes, aprofita aquests aventatges per a sol·licitar d'aquesta Direcció, la institució d'una filial a l'escola abans esmentada, assumint, per tant, el sotasignat totes les responsabilitats que impliquin el compliment de les normes vigents amb que es regularitza el funcionament de les mateixes.

Gràcia que el sol·licitant espera merèixer d'aquesta Direcció a la qual desitja molts anys de vida.

..... de ..... del ....
.....

Muriel

Directora de la Biblioteca Popular de Cervera (Segarra)

ANNEX 11: MODEL DE LOT ENVIAT A LES FILIALS.

BIBLIOTECA FILIAL D'AGUIRÒ

LOT N° 5

2 - RELIGIÓ

Papini - Història de Cristó

3 - DRET - CIÈNCIES SOCIALS - PEDAGOGIA

Azaña - Una política

Ballesteros - Organización escolar

Costa i Deu - La nit del 6 d'Octubre a Barcelona

Fitch - Conferencias sobre enseñanzas

5 - CIÈNCIES PURES

Bosch Gimpera - Prehistoria catalana

6 - CIÈNCIES APLICADES

Roca Puig - A la futura madre

7 - BELLES - ARTS

Junta de Museus - Catàleg de la col·lecció d'indumentària de M. Rocamora

Tormo, e- La escultura antigua y moderna

8 - LITERATURA

(Novel·les)

Curwood - Fuera de la ley

Daudet - Tartari de Tarascó

Ors, E d' - Guàrdia la de mil veus

Ruyra - Pinya de Rosa - 2 vols

Winsloe - Manuela

(Prosa)

Cervantes - D. Quijote - 2 vols.

(Poesia)

Maragall - Poesies, vol I

(Teatre)

Lope de Vega - Fuenteovejuna

9 - HISTORIA I GEOGRAFIA

Amicis - Memorias juveniles

Liano - El imperio de los negros blancos

Razquin - La Universitat de Cervera i la Renaixença de Catalunya

SECCIO INFANTIL

Araluce - Gutenberg

Espasa - Las plantas cultivadas

Ferran - El Bol

F.T.D. - Sta de Rosa de Lima

Galf - Introducció a la gramàtica

Gili - Lliçons de coses

Mentora - La caputxeta vermella

" - El cavaller de la Creu

Mülker - En Compta - Naps

Muntañola - El borratxo

" - Caberza de pato

" - El hermanito Tin

Ortiz - Caldexon

Poliglota - El pobre Julià

Proa - Canigó

" - Petitis contes negres pels infants del blancs

Salgari - José el Peruano

Seix i Barral - El nenúfar escarlata

" " - Sancho Panza - Compendio de refranes y fabulas

Torroja - La nostra Terra i la nostra Historia

Cervera - Novembre del 1935

ANNEX 12

12.1-PETICIÓ DE LA MESTRA D'AGUIRÓ

Aguiró, 17 d'octubre de 1924

44

Isa. Directora de la Biblioteca de Cervena

Molt distingida senyora: Perdoni si amb les presents ratlles, vinc a interrompre per uns moments, m'és confiant que no ha d'ésser rebuigada la meua iniciativa, em permeto adreçar-li aquesta missiva no daltant, que em facilitaria tota classe de detalls per establir dins una escola més mal una filial de la biblioteca que Vosté requereix. Tal vegada a l'expressar-li la situació geogràfica d'aquest poble li semblaria impossible l'establiment de la mateixa, però crec que amb una mica d'entusiasme fàcilment podriem portar-ho a terme i amb veritable èxit. El nom del poble sol·licitant és Aguiró Torre de Capdella; fins a aquest últim, hi arriba l'auto diàriament i des de aci amb

caballeria, es reparteix diàriament i solament amb un dia de retard, el correu. De manera que per fer arribar els llibres aci caldria que Vosté els entregués a l'Albina Graells fins a Folla de Segur, i allí la mateixa agència es cuidaria d'entregar-los a La Primera del Flamisell la qual fa uns els faia a mi.

Que li sembla en quan a la comunicació és difícil? Totat que no?

Esperant amb viu interès la seva resposta la saluda afectuosament

A. Codina

12.2-SOL·LICITUT D'AGUIRÓ

Maria Codina Redorta, mestressa propietaria de l'Escola Nacional mixta d'Aguiró-Torre de Cardella, a la vostra senyoria atentament exposa:

Que assabentada de la facilitat de proporcions que ofereix el règim actual de Biblioteques populars de Catalunya per a l'establiment de Biblioteques filials, per a totes les contrades catalanes, aprofita aquests avantatges per a sol·licitar d'aquesta Direcció, l'institució d'una filial a l'escola abans esmentada, assumint, per tan, la satisfacció, totes les responsabilitats que impliquen el compliment de les normes vigents amb que es regularitza el funcionament de les mateixes.

Gràcia que la sol·licitant espera merèixer d'aquesta Direcció a la qual desitja molts anys de vida per el bé dels infants de Catalunya.

Aguiró-Torre de Cardella, 31 d'octubre 1934

Maria Codina Redorta

SRA DIRECTORA DE LA BIBLIOTECA POPULAR DE CERVERA (LLEIDA)

ANNEX 13: PROJECTE EDUCATIU DE LA MESTRA D'AGUIRÓ

Aguiró, El d'octubre de 1934.

Sra. Mercè Masvidal

Cervera

Distingida Sra. : No pot pas imaginar-se l'alegria que ens han proporcionat les seves dues missives. Des de la seva primera, que per l'escola no es parla d'altra cosa, puix amb l'estusiasme que V. ens parlà, feia preveure un èxit segur. Els pobres infants d'aquestes serralades pirenenques, estan tan mancats de diversions que qualsevol cosa que hom els proposi, ja els sembla la joia més gran.

De manera, que ara tenim Biblioteca, creuen ja ells assolida la màxima felicitat. Cada vegada que expliquem una llegenda, sempre fem el mateix comentari: Quan tindren llibres amb làmines a llavors tot serà més interessant ! Quina felicitat més gran se 'ns espera !!

Vaig a exposar-li la manera com penso organitzar la Biblioteca. Veurà que aquests poble, com quasi tots els de la rodalia, consta d'una vintena de cases amb un cens d'uns cent habitants, quasi tots ells gent del camp i pastors, i com el local habilitat per l'escola me l'he arranjat amb el màxim de comoditats que podem assolir-se per aquests sims (1.400m.) ; he pensat, que per a ensenyar als llegidors a tractar els llibres amb un xic de cura, per poguer llegir amb bones comoditats de llum i calefacció i per ensenyar-lo-hi a fer

us del diccionari, quan troben mots que desconeixen, el millor era destinar l'escola com a Bibl. tots els dies de 5 a 9, i com també hi han dos poblets veïns en els quals hi coneix jovenalla de 16 a 20 anys, per a que poguessin fruitir un xic d'ella, pensava deixar-los -hi alguns llibres a préstec. Què li sembla l'idea ? Crec que de moment, potser em costarà una mica de fer entrar afició a la gent gran, però per la meya part, no escatimaré ni temps ni treball, doncs si he tingut aquesta iniciativa, és per veure el gust amb que acabada la classe es queden voluntariament, els infants i adults fullejant els llibres que deixo a la seva disposició.

En quan el lot de llibres, crec jo, que per la mainada seria convenient començar amb llibres on hi hagin força sants (animals i plantes i quan més colorit millor. Per la jovenalla potser algunes novel·les catalanes d'aquelles amoroses sense malícia Col. Rosa o cosa per l'estil, que així amb l'afany de veure shi es cases tenen afició a llegir, també m'interessaria algun llibre d'Història i Geografia que parles d'aquesta comarca (Pallars), doncs he mirat a l'arxiu parroquial i no hi ha res, com així també alguna Història de l'Art amb força fotos, i algú tractat sobre bestiar boví i de llana. Com hi ha alguna persona de gust més refinat, potser alguna novel·la com per exemple El sabor de la Tierruca, La Fe, Marianela, Crim i caàtig, Resurrecció i alguna obra moderna sobre política.

En fi, vosté mateixa., millor que no pas jo pot enviar-nos tot allò que més fruit pogui donar.

47 bis.

Ara voldria demanar-li una petita mercè, com aci en el nostre poble no hi ha fuster, he pensat que el millor seria que V. mateixa es cuidés de fer-nos fer la caixa per portar els llibres ,i una vegada acabada V. m'envia la factura del seu cost i per gir-postal li retornaré immediatament la quantitat.;això si li sembla bé, doncs si l'hi proposo es amb el bon zel d'enllestir l'assumpte més aviat . Tingui en compte al fer fe la caixa que no pot ésser massa gran, doncs per portar-la sobre un animal fa de molt mal portar. Li agrairia que procurés fer-la el més econòmica possible, doncs com time que pagar-la jo, no estic amb disposició de gastarhi massa pessetes. Què li sembla amb unes 30 ptes. podre' m'obtenir-la ? A un cas qu pugui un xic més no per això deixí de fer-la fer, doncs crec que val més l'alegria que produiré en aquests infants que tots els diners. Acompanye amb la present la sol·licitud que V. va indicar-me si té algun defecte pot V. mateixa esmenar-mella - i la tornaré a repetir.

Esperant noves seves la saluda ben afectuosament la s.s.

Maria Codina 3

ANNEX 14: PETICIÓ DE LA MESTRA DE CAPDELA PER ESTABLIR UNA
BIBLIOTECA
FILIAL.

Pens 16 - Agosto 1985

Sra
Directora de la Biblioteca de

Cervera

Muy Sra mia: Habiéndome enterada por la Sra. Codina, Maestra de Aguiró, de que procedente de la Biblioteca de su digno cargo, tiene ella, una Ambulante, me dirijo a U. para expresarle mis deseos de poder adquirir una de ellas, y implícitamente se sirva indicarme lo que debo hacer para ello.

Perdone la molestia que sin duda le proporcionaré y le da las gracias anticipadas, saludándola, al mismo tiempo atentamente

Concepción Blauas

Maestra de la Central

de
Capdella

Afi dirección

Concepción Blauas

Por Poble de Segur

Maestra de la Central

Capdella

(Serida)

ANNEX 15:CONDICIONS PER CONCEDIR LOTS SEMIPERMANENTS A ALGUNES BIBLIOTEQUES.

DIRECCIÓ TÈCNICA DE BIBLIOTEQUES POPULARS
DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA
APARTAT 1077

195

Barcelona, 24 de gener del 1936

Sra. Directora de la Bib. Pop.
de Cervera

Li anuncio la tramesa dels llibres que podran deixar en dipòsit a les Biblioteques filials, d'acord amb el que tractarem a la XIII^a Reunió.

No passa per ara d'un assaig modest, que ho ha hagut, encara, de ser més per raons de pressupost, però que tinc confiança que ben aviat podrem incrementar.

Són algunes les biblioteques que m'han enviat llistes dels llibres que consideren bàsics per a aquestes petites col·leccions. N'hi ha que inclouen quasi exclusivament obres d'imaginació, però la majoria sol·liciten llibres útils per a les informacions més elementals que puguin demanar-se a la filial. Aquest darrer criteri coincidia amb el meu i per ell ens hem decantat, si bé per les raons que indico ens hem vist obligats a cercar llibres que, essent seriosos i de confiança, resultessin de poc cost. Així el lot permanent constituirà una base de llibres d'interès constant i estable. Els que representin l'actualitat i que sols exerceixen una atracció passatgera, la biblioteca ja els podrà enviar dels seus fons, com ve fent ara.

Les úniques obres que hi van de literatura són vulgaritzacions d'autors clàssics, aptes a interessar no sols els infants sinó els adults de cultura primària i que convé de divulgar.

No hi he posat secció especialment dedicada als infants, si bé bona part dels títols estaran també a llur abast. Crec preferible que els enviï, per ara, almenys, la Bib^a central dels seus fons. Si volen, les entitats i escoles que hostatgen les filials poden constituir un fons permanent amb llur propi esforç, ja sigui demanant el donatiu d'un lot a la Generalitat, ja recaptant fons. I això és una iniciativa que és precis estimular.

No ha estat possible confeccionar tants lots com filials funcionen. Per això de moment sols n'hi corresponen a aqueixa Bib^a. Ben aviat en podrem trametre algun més.

Designi V. mateixa la filial o filials que hagi de resultar afavorida, tenint en compte la formalitat i eficàcia de la seva actuació.

Quan hi enviï el lot, expliqui breument l'abast d'aquesta millora, la qual estic segur que serà molt ben rebuda. Com condicions, pot posar:

1. La filial s'ha de fer responsable dels llibres del lot en dipòsit, igual que dels altres, i n'ha de firmar rebut.

2. Els llibres podran ser deixats en préstec, a judici de l'encarregat, com els altres, posant-hi cobertes.

3. Cada sis mesos, almenys, donarà compte la Filials del bon estat i útil rendiment del lot.

4. El lot serà retirat per V. tot seguit que una filial deixi de prestar servei o quan V. ho judiqui necessari, comunicant-ho a la Central de Barcelona.

5. La Directora de la Central ^{deu visitar} visitarà les Filials, almenys, una vegada l'any.

Els nous lots que li anuncio, seran iguals als avui tramesos, fins que n'hi hagi per a totes les Filials. Llayors, i prenent nota de les experiències fetes, tractarem de la manera d'ampliar-los. Mentres tant, agrairé molt de saber l'opinió que Vs. hagin format sobre la manera com hem organitzat aquest primer assaig, per tal de tenir-la ben en compte. Comunicui'm, també, la destinació que doni al lot o lots.

Acompanyo una llista del lot, per que es guardi a la Biblioteca, i les còpies necessàries, per a cada un dels que V. trameti.

La saluda atentament.

Lo Rubio

ANNEX 16: PROCÉS DE DEPURACIÓ DE LES BIBLIOTEQUES POPULARS.

PATRONATO PROVINCIAL DE ARCHIVOS, BIBLIOTECAS Y MUSEOS

Normas de selección de libros en las Bibliotecas públicas

Ha sido y es preocupación de las Autoridades de la España Nacional que el libro, en sus varias modalidades, elemento de cultura y difusión de las ideas, no se convierta y utilice como medio de propaganda contraria a las que propugna la España renovada.

Por Orden de la Presidencia de la Junta Técnica del Estado de 23 de diciembre de 1936 se declaró ilícita la «producción, comercio y la circulación de los libros, periódicos y folletos y toda clase de impresos y grabados pornográficos o de literatura socialista, comunista, libertaria y, en general, disolvente» (art. 1.º). Como consecuencia de este principio, la misma Orden advertía (art. 3.º) a los «Directores o Jefes de Bibliotecas, oficiales y, en general, a las Corporaciones y entidades que posean libros, folletos o grabados comprendidos» en este mandato, que pusiesen «el más escrupuloso cuidado en el servicio de ellos, en su conservación y vigilancia, y sólo cuando se justifique plenamente la utilidad o necesidad científica de su consulta, se podrán poner en manos de los lectores de reconocida capacidad». Con ello se indicaba una orientación: la de que el libro puede ser beneficioso o nocivo, según quien lo maneje, y que es prudente atender, más que al libro en sí, a la preparación y formación del lector.

Para regular lo preceptuado en este art. 3.º, la Orden de 16 de septiembre de 1937 expresó la necesidad de retirar de las Bibliotecas públicas y Centros de cultura toda la publicación que, sin valor artístico o arqueológico reconocido, sirva, por su lectura, para propagar ideas que puedan resultar nocivas a la sociedad», entendiéndose por tales las que contengan «ideas disolventes, conceptos inmorales, propaganda de doctrinas marxistas y todo cuanto signifique falta de respeto a la dignidad de nuestro glorioso Ejército, atentados a la unidad de la Patria, menosprecio de la Religión Católica y de cuanto se oponga al significado y fines de nuestra Cruzada Nacional» (art. 5.º). Las fichas correspondientes serían apartadas, y de los libros se formarían tres grupos: «1.º Obras pornográficas de carácter vulgar, sin ningún mérito literario. 2.º Publicaciones destinadas a propaganda revolucionaria o a la difusión de ideas subversivas sin contenido ideológico. 3.º Libros y folletos con mérito literario o científico que por su contenido ideológico puedan resultar nocivos para lectores ingenuos o no suficientemente preparados para la lectura de los mismos» (art. 6.º). Las de los dos primeros grupos debían ser destruidas; las del tercero, «guardadas en cada Biblioteca en lugar no visible ni de fácil acceso al público», y sólo utilizables con permiso especial.

Otra Orden posterior de 17 de agosto de 1938 dispuso que los libros apartados se enviasen a la Biblioteca de la capital de la provincia servida por individuos del Cuerpo Facultativo de Archiveros Bibliotecarios.

Teniendo en cuenta el espíritu de las anteriores Órdenes, los servicios de las Bibliotecas se acomodarán a las siguientes normas:

Se apartarán del servicio corriente, retirándose al mismo tiempo las fichas de los ficheros, los libros, folletos, revistas, grabados y toda clase de publicaciones: 1.º, pornográficas de carácter vulgar sin un mérito literario; 2.º, las de propaganda revolucionaria y de ideas subversivas sin ningún contenido ideológico; 3.º, las que no sean de mera propaganda, sino que posean mérito literario o científico, en las que se expongan ideas marxistas, separatistas, inmorales y contrarias al Movimiento Nacional. Las de los grupos 1.º y 2.º serán enviadas a la Biblioteca Universitaria. Las del grupo 3.º se mantendrán en estantes apartados, no facilitándose su lectura sino con las debidas garantías, en cuanto a la preparación del lector, y siempre bajo la responsabilidad del Director del Centro, que dará para ello las oportunas órdenes a los encargados del servicio de la Biblioteca.

Estas medidas de selección de libros y vigilancia de lectores se acentuarán según la condición de los lectores, extremándose en lo posible en las Bibliotecas que tengan el carácter de populares o infantiles.

Reglas a seguir para la depuración de Populares

- 1ª.- En caso de duda dirigirse a la Dirección Técnica
- 2ª.- Se procurará que la novela rusa en general no se sirva.
- 3ª.- La novela francesa de la Escuela Naturalista del s. XIX y principios del XX hay que restringirla.
- 4ª.- Procurar fomentar la lectura de la novela española antigua. Clásicos como "El Lazarillo de Tormes" "Novelas ejemplares", etc. Las obras catalanas de valor extraordinario, deben fomentarse.
- 5ª.- Las biografías de Ludwág, etc. pueden proporcionarse al público mientras no se tengan otras.

Autores

Novelistas:

Blasco Ibáñez (Las de carácter regional pueden conservarse)

Perez Galdos (Menos los episodios nacionales)

Perez de Ayala (Algunas sí otras no)

Gomez de la Serna (no)

Jardiel Poncela (No, por inmoral)

Fernández Florez (" " ")

Políticos

Pi y Margall (No se lee por pesado)

Rovira y Virgili (Peligroso, impresiona al primer golpe de vista)

Marx (en su totalidad, hay poca gente que lo lea, pero no puede estar a la disposición del público "El capital")

Prat de la Riva (Depurar la "Nacionalitat catalana")

Historiadores:

Rovira y Virgili (Hª. Nacional de Cataluña sí no)

Soldevila (Hª. de Cataluña "de ninguna manera")

Wells (Según que obras "Resumen de Hª. Universal" no por notener valor científico.)

Autores extranjeros

Anatole France (Prohibido)

D'Annunzio (Algunas obras no - Tragedia, Opere amore)

Flammarión (Hay cosas que no convienen)

Los Diccionarios, gramáticas y otras obras filológicas de cualquier de estos autores, pueden conservarse)

Conviene expurgar un poco para que la selección sea mas completa, algunos nombres como "Maseras", unos por no tener valor literario, otros por su significación en estos momentos. P.ej. José Carner, Pedro Corominas, Sagarra, (este por pornográfico).

*****

ANNEX 17: ENTREVISTES

FRANCISCA COMPANYYS

Quan va començar a anar a la biblioteca?

Jo vaig néixer el 1920 i vaig començar a anar a la biblioteca quan tenia entre 15 i 16 anys, es a dir, devia ser l'any 1934, quan encara era jove.

Quin record en té?

Recordo que la biblioteca era un punt de concentració, de trobada normalment amb la meua colla quedàvem allà, llegíem una estona i després sortíem a passejar pel carrer major.

Normalment abans d'entrar ens quedàvem al rebedor fent soroll i xerrant i com es normal molestàvem la gent de dins la biblioteca i llavors sortia la Sra. Mercè Masvidal, i ens deia "No feu soroll" i llavors entràvem i allà ja sabíem que ens havíem de comportar.

També recordo que durant els anys de la guerra a la biblioteca hi havia molts nois que eren estudiants de la universitat de Barcelona i que en aquell moment devien ser soldats

Quins llibres acostumava a llegir?

No ho recordo exactament però m'agradaven sobretot les novel·les rosa i ara que ho dius me'n recordo únicament d'un llibre que em sembla que es deia "La cabaña del tío Tom" era una mica infantil però a mi m'agradava. Normalment feia servir el servei de préstec tot i que a vegades també ens quedàvem a llegir allà

A quina edat va deixar d'anar-hi?

El Gener del 1939 van entrar les tropes nacionals i al cap d'un temps el meu pare va morir i les meves germanes i la meua mare ens vam quedar soles i cada cop que algú venia a donar el pesam li deia a la meua mare que a mi cali casar-me, així que mira vaig començar a festejar i amb només 19 anys em vaig casar, i ja no vaig anar a la biblioteca. Eren altres temps llavors no es festejava com ara.

Quin ambient hi havia a la biblioteca?

A la biblioteca hi havia un ambient de cultura, però també d'esbarjo perquè enlloc de voltar pels carrers tot el dia anàvem a la biblioteca una estona a llegir. Després si que sortíem a donar un volt (conèixer soldats). Era el lloc de trobada i de referència de la nostra colla d'amics.

I a Cervera?

Nosaltres anàvem a passejar pel carrer major que estava ple de botigues i miràvem els aparadors però no es voltava tan com ara.

Tot i que jo fins abans de la guerra era interna a les monges franceses (situades al costat de l'església de sant Antoni) tot i ser de Cervera, allà parlàvem tot el dia en francès i ens separaven de les alumnes externes, recordo també que a vegades darrere l'escola venia un circ i nosaltres espiàvem i ens feien espectacles. A vegades es colaven i ens venien a veure.

Com recorda les bibliotecàries?

Recordo la Sra. Masvidal, casada em sembla amb un Sobrevila, el Fuster de cal Prous (somriure), era una persona molt recta i molt complidora, sempre estava disposada a ajudar als lectors i sobretot molt eficient perquè si no hagués estat així la biblioteca no hagués continuat fou ella qui va saber mantenir l'ordre dins la biblioteca perquè sinó...

Durant la guerra la biblioteca va restar oberta vostè i va continuar anant?

Durant la guerra a casa meva em va restringir sortir i ja no era el mateix.

Quins canvis va experimentar entre abans i després de la guerra la biblioteca?

L'ambient que hi havia ja no era el mateix durant un temps va venir una altra bibliotecària i les coses havien canviat, definitivament no va tornar a ser igual.

En té algun record d'alguna anècdota o algun fet significatiu?

Des de que em va preguntar si hem podríeu fer una entrevista que hi he estat donant voltes i la única anècdota que recordo es una frase realment enginyosa que van fer un grup d'amics, eren en Companys Valls, el Sala de l'aigua, El Lluís Milà (lector número 94 del servei de préstec) i en Surriol, (*aquests dos últims em sembla que estudiaven farmàcia a Barcelona*), l'Auliva i el Comorera Morell, tots usuaris de la biblioteca. Aquesta deia:

A la ciutat de Cervera una colla de **Companys**, reunits en una **sala** de la ciutat de **Milà**, van menjar-se una **Auliva** que **com or era**.

Creu que la biblioteca va influir d'alguna manera en vostè?

Si, perquè era una manera de passar l'estona, ja que tot i que en aquell temps no hi havia masses coses per fer si no hi hagués hagut la biblioteca haguéssim estat tot el dia donant voltes i en canvi la biblioteca era una espècie d'esbarjo cultural i on sabíem que tot i que a fora parléssim a dins s'hi havia d'estar callat i llegint i sempre hi érem benvinguts.

Quan va començar a anar a la biblioteca?

Els meus pares van venir de Suïssa per muntar tota la maquinaria del Sindicat, la qual es tota Buhler, i atrets per la diferència que hi havia entre la pesseta i el franc Suís (1 pesseta= 90 cent suïssos).

Jo vaig néixer a Saragossa el 4 de Maig de 1920 però tota la meua vida la recordo a Cervera.

Els meus pares em van subscriure a El patufet i a la Infantil per tal de que aprenguéssim les dues llengües que es parlaven aquí a Catalunya,

El 1934 vaig començar a anar a la biblioteca, quan devia tenir uns 14- 15 anys.

Quins llibres acostumava a consultar?

Les novel·les roses que sempre acabaven bé.

No recordo cap llibre en concret de la biblioteca tot i que recordo que un dia per Sant Jordi em van regalar un llibre que es deia "Vientos del este, vientos del oeste" i em va agradar molt.

A quina edat va deixar d'anar-hi?

El 19 de juliol de 1936 ,dia en que començà la guerra civil, jo estava a suïssa, no pas per motius polítics sinó familiars i quan vaig tornar tot era diferent, havia canviat completament.

Quin ambient hi havia a Cervera?(abans de la guerra).

Durant la setmana anava a *col·legi* a les monges franceses que tenien molt prestigi en aquella època i recordo que cada diumenge anava al cinema del casal amb els meus pares.

Anàvem a veure pel·lícules de cine mut i tots els nens jugàvem a amagar-nos al palco, recordo que hi havia un home a mes que es dedicava a mirar per sota les faldilles de les dones i també hi havia un pianista que s'encarregava de tocar música misteriosa s'hi s'acostava un moment de suspens o alegre depenent de la situació, i tothom quan sentia que el piano començava una melodia d'intriga es col·locava bé al seient per estar atent al que passava.

Com recorda les bibliotecàries?

Recordo que la Mercè Masvidal era una dona molt recta però atenta i eficient i sobretot molt bona dona.

Recordo que un dia vaig agafar un llibre sense mirar, només fixant-me amb el títol i suposo que devia ser una mica avançat ala meua edat, una mica picaresc i la Sra. Masvidal quan ho va veure em va recomanar que me'n agafés un altre perquè aquell encara no tocava.

CECILIA LLONA

Quin record en té de la biblioteca?

A la biblioteca hi havia molts llibres però estaven usats i bruts i no sabies qui l'havia fet servir ni on l'havia llegit.

A més era interna a les monges franceses hi la veritat es que allà tenien de tot i no teníem tirada a anar a la biblioteca a casa a més hi havia molts llibres.

Però el que si recordo de la biblioteca, tot i no anar-hi gaire, és que hi havia molt silenci, molt respecte, educació i s'havia de callar.

Quin ambient hi havia a Cervera aquella època?

Jo com ja t'he dit era interna a les monges Franceses les quals tenien un sistema educatiu molt avançat, fixa't en que van ser les primeres a fregar amb fregona quan l'altra gent encara ho feia agenollada al terra, fèiem anàlisis de frases i vam aprendre a escriure bé, i tot en català.

La veritat es que en aquella època vam rebre una excel·lent educació tot i que després de la guerra van marxar.

Per anar a les monges pagàvem 17 ptes. cada mes i 4 ptes. de dibuix.

La resta de nenes anaven a les monges de la Sagrada Família però allà es dedicaven més a fer labors.

Pel que fa a Cervera semblava que dominaven els comunistes però en realitat no ,la veritat es que durant la guerra hi havia un ambient de por i d'angoixa ja que a vegades venien a requisar el blat.

I durant els bombardejos de la Pava ens amagàvem a l'hort que hi havia darrere de casa i eren moments de veritable por.

Durant l'època de Franco recordo que només pagàvem i ens posaven moltes multes.

TERESA COMORERA(Número de lectora 988)

Quan va començar a anar a la biblioteca?

Vaig anar per primera vegada a la biblioteca quan tenia 7 anys amb una amiga, la meua millor amiga.

Quin record en té?

Recordo que era un lloc amb molt silenci i d'ordre, la veritat es que donava gust d'estar-hi i sempre que podíem i anàvem.

Quins llibres acostumava a llegir?

La veritat es que no en recordo cap especialment. Quan era una mica més gran llegia en Folch i Torres i se que hi havia una col·lecció que es deia SOPENA que també estava molt bé i era molt interessant.

A quina edat va deixar d'anar-hi?

Durant la guerra hi vam anar algun cop però quan aquesta es va acabar ja no era el mateix, tot i que la gent era amable i educada igual. Però a més vam començar a anar a cole i ja no i teníem tanta tirada.

Com recorda les bibliotecàries?

Eren bellíssimes persones, molt educades i responsables i recordo que a la Sra. Masvidal li dèiem la "Senyora Negra" perquè sempre anava vestida de negre però en tinc un gran i bonic record d'aquesta bibliotecària, sempre que podia ajudava als lectors.

Quina relació hi havia entre les bibliotecàries i els lectors?

Les bibliotecàries sempre ens aconsellaven a l'hora de triar els llibres i hi havia algunes seccions en les que no ens deixaven anar perquè deien que érem massa petites. Hi havia vegades però que ens deixaven algun llibre.

En té alguna record d'alguna anècdota o fet significatiu?

Recordo que a les escales d'anar a la biblioteca hi havien uns nens molt entremaliats que m'estiraven les trenes rosses que tenia i llavors sortia la bibliotecària i els feia callar. Perquè el que si estava clar es que un cop a dins de la sala s'havia de callar i que a fora no es podia molestar.

Quan va començar a anar a la biblioteca?

Jo vaig anar a la biblioteca quan tenia 11 anys hi vaig anar del 1936 al 1939.

Quin record en té?

Recordo que hi havia bastanta gent jove, nosaltres érem dels petits però hi havia nois de cursos més grans normalment.

Acostumàvem a quedar allà les 19.00 per anar a la biblioteca tota una colla d'amics i allà fèiem els deures i ens ajudàvem. De fet la biblioteca era el punt de referència de la gent jove

Quins llibres acostumava a consultar?

Sobretot llibres de ciència i matemàtiques però també llibres d'història, geografia.

De fet consultàvem aquelles que necessitàvem per la feina de l'escola.

Normalment quedàvem grups de 5 o 6 i entre els apunts dels uns i dels altres i els llibres de la biblioteca fèiem els deures que el mestre ens manava, i fins i tot era el mestre qui ens deia que quan no entenguéssim alguna cosa ho anéssim a consultar a la biblioteca.

Quin ambient hi havia a la biblioteca?

A la biblioteca hi havia silenci i un ambient tranquil

I a Cervera?

Durant els anys de la guerra hi havia molt moviment de soldats i gent armada també hi havia els desgraciats de la FAI i el sindicat de la UGT, a més hi havia els bojós de la vetlla i el cuartel de la Guardia civil estava al costat de la pèrgola. La ciutat era molt diferent a com es ara ja que el poble en si només arribava fins a la via i els barris de Sant Francesc i la zona del casc antic estava més habitada

Pensa que abans de la guerra el nivell de vida era molt baix i la vida era molt dura.

Com recorda les bibliotecàries?

Recordo que hi havia una dona molt seria i posada però molt amable i tranquil·la que s'hi va estar molts anys i sempre que li preguntàvem alguna cosa sempre ens ajudava i ens recomanava el llibre que ens seria més útil.

Quins canvis va experimentar la biblioteca entre abans i després de la guerra?

Has de pensar que jo hi vaig anar del 1936 al 1939 i el 1940 vaig començar a treballar d'aprenent de rellotger en el negoci familiar i ja me'n vaig desvincular al igual que la majoria dels meus amics, cadascun va començar a treballar i ens vam dispersar.